ACADEMIA SCIENTIARVM GERMANICA
BEROLINENSIS

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

EDITA CONSILIO ATQVE AVCTORITATE
INSTITVTI
GRAECOROMANAE ANTIQVITATIS
STVDIIS COLENDIS DESTINATI

LIPSIAE IN AEDIBUS B.G.TEVBNERI MCMLXVI

PLVTARCHI

MORALIA

VOL. VI · FASC. 3

RECENSVERVNT ET EMENDAVERVNT

K. ZIEGLER ET M. POHLENZ

TERTIVM RECENSVIT · INDICES ADIECIT

K. ZIEGLER

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEVBNERI MCMLXVI

BIBLIOTHECAE TEVBNERIANAE

HVIVS TEMPORIS

REDACTOR: JOHANNES IRMSCHER

HOC VOLVMEN IMPRIMENDVM

CVRAVIT BRVNO DOER

In hoc fasciculo continentur

VLN 294 · 375/9/66

PRINTED IN THE GERMAN DEMOCRATIC REPVBLIC

ZWICKOWAE: TYPIS F. VLLMANNI (III/29/2)

PRAEFATIO

AD *LIBRVM DE MVSICA

(76)

Aurei de musica libelli, ab ignoto quodam scriptore ex Aristoxeni et Heraclidis Pontici scriptis deperditis satis imprudenter contaminati ac postea memoriae Plutarcheae intrusi[1]), denuo recensendi munus iam pridem W. Sieveking susceperat. Quo praematura morte abrepto M. Pohlenz et C. Hubert mihi (licet aliquamdiu dubitanti) persuaserunt, ut munus derelictum sustinerem, et subsidia a Sievekingio conquisita – inter quae lectiones multorum codicum manuscriptorum a Johanne Wegehaupt diligenter collectae principem locum obtinent – mihi tradiderunt.

Hoc fundamento nisa editio mea anni 1953 vix in lucem prodierat, cum Franciscus Lasserre – qui paulo ante in plagulis editionis meae emendandis benigne mihi adfuerat – librum spissum doctrinae plenum qui inscribitur Plutarque de la Musique, Texte, Tradition, Commentaire, précédé d'une Etude sur l'Education musicale dans la Grèce antique (= Bibliotheca Helvetica Romana I, 1954 Urs Graf-Verlag Olten & Lausanne) publici iuris fecit. Huius libri de ceteris partibus ad historiam artis musicae Graecorum pertinentibus non est huius loci iudicium ferre; de editione textus Pseudo-Plutarchei tamen, quae exstat in paginis 111–132, quid sentiam, facere non possum quin paucis exponam. Uno igitur nomine ea praestat et laude digna est, quod Lasserrius primus intellexit, quantum valeant ad textum libelli emendandum codices **N** et **a**,

1) Libellum plane indignum esse, qui Plutarcho adscribatur, nunc omnes videntur consentire, cf. K. Ziegler, Plutarchos von Chaironeia, 1964[2], 179sq. (= RE XXI 815sq.). — Deest in Lampriae catalogo.

atque ex iis locis quibusdam corruptis vel lacunosis medelam tulit; cf. p. 11, 26. 15, 9. 19, 10. 30, 15. Quod vero textum solis codicibus **Na** et **M R2 R3** α**v** usus spretis ceteris omnibus (quos ex illis derivatos esse nescio an iure arbitratur) recensuit innumerisque ac foedis illorum vitiis apparatum suum replevit; quod porro his testibus nimium confisus textum exhibuit, qui locis sat multis aperte corruptus sensu plane careat, neque lacunae signo neque cruce (nisi uno loco p. 23, 15) appicta – unde illos locos, quos intellegi posse viri doctissimi desperaverunt, a Lasserrio intellectos esse non sine admiratione suspiceris –; quod denique emendationes, quas per hos quadringentos quinquaginta annos viri doctissimi, illustrissimi, ipsius musicae artis eiusque historiae peritissimi excogitaverunt, perpaucis exceptis silentio praeteriit suis ipsius commentis in textum intrusis: hoc male gessit nec quod sit verum editoris munus satis cognosse mihi videtur. Grato igitur animo arreptis iis, quae Lasserrius ex **Na** ad sanandum textum profecit, ceteris in rebus ab ea ratione, qua in editione priore usus eram, non recessi.

Libelli (cuius auctoritas non in eo, quod scriptor insipiens praestitit, sed in eis, quae ex fontibus egregiis ad verbum fere descripsit, posita est) duplex exstat memoria. Nam et inter scripta Plutarchi et in satis multis eorum codicum, qui varios tractatus de arte musica continent (cf. Musici scriptores Graeci rec. Carolus Janus, Lipsiae 1895; Ingemar Düring, Die Harmonielehre des Klaudios Ptolemaios, Göteborg 1930 [= Dür.] et Porphyrios Kommentar zur Harmonielehre des Ptolemaios, Göteborg 1932 [= Dür. I]), ad aetatem nostram pervenit. Accedunt duo codices, qui cum libellum de musica cum scriptis quibusdam ad Platonem pertinentibus coniunctum exhibeant, tamen ex aliquo codice musico eum deprompsisse videntur, quandoquidem gemellus eorum **N** unus ex musicis codicibus est.

In vetustioribus scriptorum Plutarcheorum collectionibus liber de musica non invenitur, sed solum in corpore quod dicimus Planudeo loco undequadragesimo; de quo corpore singulisque eius codicibus conferas, quae

Pohlenz in praefatione vol. I p. VI sqq. et XXVIII sqq. exposuit. Eius generis igitur codices hos adhibuimus:

I. CODICES PLVTARCHEI

α = Ambrosianus 859 (C 126 inf.) membr., paulo ante a. 1296 scriptus ceterorumque eius corporis codicum exemplar, nisi quod hic illic a lectore quodam sive ad aliud exemplum sive de suo correcti sunt. Contulit Wegehaupt, deinde Ziegler ad ectypum phototypicum a De Lacy-St. Louis comiter commodatum. – Apographa nisi ab *α* discedunt, non adnotantur.

A = Parisinus Gr. 1671 membr. a. 1296 confectus. Contulerunt Th. Reinach et Wegehaupt.

E = Parisinus Gr. 1672 membr., paulo post a. 1302 scriptus. Contulerunt Burette, Bernardakis, Th. Reinach.

o = Bononiensis C 2700 chart. saec. XVI. Contulit Wegehaupt.

ε = Matritensis 4690 (N 60) saec. XIV. Contulit Wegehaupt.

γ = Vaticanus Gr. 139 membr. scriptus post **A**, ante **E**. Contulerunt Studemund[1]) et Reinach. Ex *γ* descripti sunt tres codices

- F 3 = Laurentianus 80, 5 chart. saec. XIV, collatus a Reinach et Wegehaupt (ex quo Urbinas Gr. 100 saec. XV fluxit),
- F 5 = Laurentianus 80, 22 bomb. saec. XIV, collatus a Studemund et Wegehaupt,
- V 2 = Marcianus Ven. 248 membr., scriptus a. 1455, collatus a Studemund.

1) Lectiones a Studemundo annis 1865–67 excerptae ex codd. Laur. 58, 29. 59, 1. 80, 21. 80, 22. 80, 30. Vatic. 139. 186. 192. 1013. Barb. 270. Neap. III C 1. Ven. Marc. 248. 322 exstant apud G. Amsel, De vi atque indole rhythmorum quid veteres iudicaverint = Breslauer philol. Abhandl. I 3 (1887) 152 sqq.

β = Vaticanus Gr. 1013 bomb. saec. XIV, collatus a Studemund, qui vidit ex eo descriptum esse codicem

F 4 = Laurentianum 80, 21 chart. saec. XV.

Reg. = Vaticanus Reg. 80 saec. XV (olim Pauli Petavii). Contulit Ziegler ad ect. phot. a De Lacy commodatum.

F 6 = Laurentianus 80, 30 chart. saec. XV/XVI. Contulit Studemund, qui eum ex **F 4** fluxisse censet.

II. CODICES MVSICI

Horum codicum et vetustate et dignitate longe ceteris praestat

M = Marcianus Ven. app. VI 10 membr. saec. XII, a Jano p. XI–XVI accuratissime descriptus. Contulerunt Studemund, Reinach et nuper Ziegler ad ect. phot. a De Lacy commodatum (79 Dür.).

Nec tamen neglegi possunt ceteri codices, quamquam multo pluribus mendis scatent:

b = Bononiensis C 2048 (nr. 11 Jani, 5 Dür.) chart. saec. XVI. Contulit Wegehaupt.

e = Estensis-Mutinensis 152 (27 Dür. I) saec. XV. Contulit Wegehaupt.

q = Laurentianus 58, 29 (nr. 26 Jani, 11 Dür.) chart. saec. XV ex **v** descriptus. Contulerunt Studemund et Wegehaupt.

c = Laurentianus mss. acquisti III 40 (nr. 32 Jani, 12 Dür. I) chart. saec. XV/XVI. Contulit Wegehaupt.

V 3 = Marcianus Ven. 322 (nr. 184 Jani p. LXXXII – LXXXVIII, 82 Dür.) membr. a. 1449. Contulit Studemund.

u = Monacensis 215 (nr. 69 Jani, qui eum ex **M** fluxisse censet, 27 Dür.) chart. saec. XV. Contulit Wegehaupt.

N 1 = Neapolitanus III C 1 (olim 259; nr. 75 Jani, 29 Dür.) membr. et bomb. saec. XV. Contulerunt Studemund et Wegehaupt.

N = Neapolitanus III C 3 (olim 261; nr. 77 Jani, 30 Dür.) chart. saec. XV. Contulit Wegehaupt.

Oxon. = Oxoniensis Bodleianus misc. 200 chart. saec. XVI.

s = Parisinus Gr. 2451 (nr. 109 Jani, 43 Dür.) chart. saec. XV. Contulerunt Burette, Reinach, Wegehaupt.

π_1 = Parisinus Gr. 2456 (nr. 114 Jani, qui eum ex V 3 fluxisse vidit; 46 Dür.) chart. saec. XVI. Contulerunt Reinach et Wegehaupt.

π_2 = Parisinus Gr. 2457 (nr. 115 Jani, 47 Dür.) chart., a. 1537 ab Angelo Vergicio ex Parisino 2456 descriptus. Contulerunt Reinach et Wegehaupt.

R 2 = Vaticanus Gr. 186 (nr. 148 a Jani, 60 Dür.) bomb. saec. XIII. Contulit Studemund, qui V 3 ex eo fluxisse censet.

R 3 = Vaticanus Gr. 192 (nr. 149 a Jani, 65 Dür.) bomb. saec. XIV. Contulerunt Franz, Studemund, Reinach.
Vaticanus Gr. 221 (nr. 150 Jani, 68 Dür.) a. 1535–1549.

R 5 = Vaticanus Gr. 1374 (nr. 158 a Jani) chart. saec. XV/XVI. Paucas lectiones ex ect. phot. excerpsit Ziegler.
Vaticanus Gr. 2365 (nr. 57 Dür. I) saec. XVI.

Barb. = Vaticanus Barberinus 265 (nr. 173 Jani, 70 Dür.) chart. saec. XVI. Contulit Studemund.

v = Vindobonensis Phil. Gr. 176, chart. saec. XIV (nr. 69 Dür. I). Contulerunt Wegehaupt et Ziegler ad ect. phot. a De Lacy commodatum. Ex eo q descriptum esse Dür. et Lass. consentiunt.

III. CODICES PLATONICI

a = Laurentianus 59, 1 (nr. 27 Jani) bomb. saec. XIV. Contulerunt Marquard, Reinach, Wegehaupt. Ex eo descriptus est teste Lasserrio Angelicanus 101 chart. saec. XVI.

His in codicibus excutiendis cum viri docti, quos nominavi, multum temporis ac laboris consumpserint, tamen cum dolore fatendum est haud ita magnum fructum ex ea opera exstitisse, praeterquam quod (ut iam supra dixi) ex **Na** Lasserrius nonnullas bonas scripturas expiscatus est. In universum vero nisi propriis erroribus, quibus singuli plus minus vitiati sunt, codices non multum inter se differunt, neque inter eum codicem, ex quo Planudes libellum nostrum desumpsit corporique suo inseruit, et eum, ex quo codices musici derivati sunt, multum interest. Apparet enim Planudem pro exemplari codice quodam usum esse nostris corporis musicorum codicibus admodum simili iisdemque vitiis deformi. Pauci igitur sunt loci, quibus aut Planudei codicis errores codicibus musicis aut musicorum Planudeo corrigantur, neque ulla graviorum corruptelarum eo modo sanatur, sed ubicumque textus ita pessumdatus est, ut vera sententia non facile perspiciatur, cum Planudeo musici codices nos deficiunt. Possunt sane observatis communibus vitiis vel aliis rationibus necessitudines, quae sunt inter singulos codices, indagari, ut, qui codex ex quo descriptus vel ad quem correctus sit, clarius cognoscatur, quam adhuc factum est. Adeas, si libet, de hoc argumento Lasserrium p. 108 et stemma codicum quod p. 109 proposuit, nisus, ut dicit, et variis lectionibus a Weilio et Reinachio in apparatu critico suo allatis et quaestionibus quibusdam ab ipso institutis (sed non accuratius significatis) et stemmatibus codicum Ptolemaei et Porphyrii a Düringio p. LXIX et I p. XXIX exhibitis, qui tamen in censura libri Lasserriani Gnom. 27 (1955) 434 multum differre Lasserrii stemma a suis contendit ibidemque de codice **N** aliud atque Lasserre iudicium profert. Certe quoniam haec de stemmate codicum disceptatio ad constituendum verum textum libelli de musica

nihil fere pertinet, nolui apparatum criticum eius modi notis onerare et obscurare. Porro etiamsi manifestum est compilatorem libri de musica stultissimum fuisse, at Graecus fuit qui Graece sciret, nec verba sensu plane carentia sententiasque grammaticae legibus repugnantes eum conscripsisse veri simile est. Immo librariorum indiligentia tales locos depravatos esse suspicari licet, et ars emendandi, si modo fieri potest, adhibenda est.

Quare id potissimum studui, ut quid viri docti ad emendandum vel explanandum textum satis difficilem protulissent, quam plenissime explicarem. Quorum hi optime de libello nostro meruerunt:

C. Valgulius versione Latina, quam Brixiae a. 1507 edidit,

P. J. Burette editione cum versione Francogallica anni 1735 (Parisiis),

R. Volkmann editione anni 1856 (Lipsiae),

R. Westphal editione cum versione Germanica, Wratislaviae 1865.

Commemorandi etiam editores interpretesque operum Plutarchi cum alii tum Amyot, Xylander, Wyttenbach, Bernardakis. Nullo modo denique, quicumque libello de musica operam dabit, carere poterit libro inscripto Plutarque De la musique, édition critique et explicative par Henri Weil et Th. Reinach, Paris 1900, qui ampla praefatione, versione Francogallica, spisso commentario ornatus, eo tamen vitio laborat, quod editores Westphalii vestigia secuti ordinem sententiarum libelli ad suum arbitrium ita perverterunt, ut quem quaeras locum aegre invenias. Nos ordinem libelli, quamquam quin valde turbatus sit dubitari nequit, tamen ita ut est in libris manuscriptis retinendum esse putavimus, quia verus ordo (vel etiam is ordo, quem compilator stultissimus instituere in animo habuit) satis certo restitui nullo modo potest.

Coniecturas quasdam, quas R. G. Bury litteris cum M. Pohlenz communicavit, in app. crit. adnotavimus. — Truncata sunt nomina Bern(ardakis), Pet(avius), Salm(asius), Turn(ebus), Valg(ulius), Volkm(ann), W(eil)-

R(einach), Westph(al), Wy(ttenbach), Xyl(ander), Zie(gler). – S(toicorum) V(eterum) F(ragmenta).

Libellos, qui De libidine et aegritudine et Parsne an facultas animi sit vita passiva inscribuntur, in editione anni 1953 a Pohlenzio recensitas et egregie emendatas nunc diligenter relegi nec vero nisi paucos locos inveni, quibus textum misere corruptum et lacunosum aliter atque ille fecit restituendum esse arbitrarer.

De ratione, qua in hac altera libri de musica editione instituenda usus sum, et de multis locis eius difficilibus necnon de aliquot fragmentorum philosophicorum locis fusius egi in commentatione, quae libro inclusa, qui inscribitur Studi in onore di Luigi Castiglioni, p. 1107–1135, anno 1960 Florentiae edita est.

Gottingae, Kal. Nov. a. MCMLVIII

K. ZIEGLER

Editionis alterius exemplaribus spe citius divenditis cum libellum ut doctrinae veterisque memoriae plenum ita male habitum et intellectu difficilem tertium quam poteram diligentissime pertractarem, his locis (nisi egregie fallor) mihi contigit ut verba depravata lenissima medela sanarem: p. 10, 5 *ἀπεικάσειε* pro *ἀπεικάσει* vel *-σῃ*, cl. p. 35, 10; 24, 25 ⟨*ἡ*⟩ *αὐλητικὴ*; 33, 13 *γὰρ* pro *τε* ⟨*λέγειν*⟩; 35, 25 *Λακεδαιμονίοις* pro *-νίους*; 37,10 *ἄγειν* ... *πραΰνειν* pro *ἄγει* ... *πραΰνει*; 37, 20 ⟨*καθ*⟩*αρώτατον* pro *ἀνώτατον*. Accedunt loci 6, 25. 7, 2. 24, 4. 31, 20, quibus paulo aliter atque in altera editiore de librorum mss. scripturis vel de coniecturis virorum doctorum iudicavi. In Strena Castiglioniana hos moneo locos plenius explicatos esse: 1, 2. 14. 2, 7. 3, 2. 12. 24. 4, 1. 11–13. 5, 18. 6, 3. 5. 6. 21. 25. 7, 21. 22. 23. 25. 8, 29. 11, 3. 7. 8. 16. 12, 2. 11. 13, 11. 18. 20–22. 14, 15. 15, 9. 11. 22. 16, 4. 11. 12. 25. 17, 5. 12. 16. 19. 23. 18, 1. 2. 24. 19, 10. 11. 20. 21, 23. 23, 8. 16. 24, 4. 14. 25, 7–24. 26, 6–9. 12. 28, 7. 15–18. 29, 26. 30, 6. 7. 32, 6. 10. 16. 25. 33, 13. 35, 8. 11. 20. 36, 16. 37, 23. – Restant haud pauci loci satis difficiles et

fortasse depravati et ab editoribus adhuc desperati, quos ad sanandos vel explicandos mea disciplinae Graecorum musicae scientia non sufficit.

Multo utiliorem non modo prioribus meis editionibus, sed etiam eis, quas ante me viri docti curaverunt, hanc tertiam editionem lectoribus praebere mihi videor adiectis indicibus satis amplis et auctorum et nominum et rerum ad rem musicam pertinentium. Cum enim compilator stultissimus excerpta illa de musica, quae ex praeclaris auctoribus collegerat, ineptissime confuderit, factum est, ut res gravissimae memoratuque valde dignae tamquam disiecta membra diversis libelli locis exstent nec facile conquiri componique possint, nisi quis totum librum perlegerit. Huic incommodo mederi operae pretium esse arbitratus sum.

Gottingae, Kal. Nov. a. MCMLXV

K. ZIEGLER

COMMENTATIONES

G. Amsel, De vi atque indole rhythmorum quid veteres iudicaverint = Bresl. philol. Abh. I 3, 1887, 152

H. Bolkestein, Mnemos. S. IV, vol. X, 1957, 86

L. Castiglioni, Gnomon XXIX, 1957, 337

I. Düring, Studies in Musical Terminology in 5th Century Literature, Eranos XLIII, 1945, 176. – Gnomon XXVII, 1955, 431

B. Einarson, Class. Philol. LI, 1956, 38

M. Fuhr, Rhein. Mus. XXXIII, 1878, 589

M. Guillemain et J. Duchesne, Sur l'origine asiatique de la cithare Grecque, Antiqu. Class. IV, 1935, 117

J. J. Hartman, De Plutarcho scriptore et philosopho, Lugd. Bat. 1916

M. I. Henderson, The Growth of the Greek *ἁρμονίαι*, Class. Quart. XXXVI, 1942, 94

A. Kleingünther, *Πρῶτος εὑρετής*, Philol. Suppl.-Bd. XXVI 1, 1933

L. Laloy, Quels sont les accords cités dans le chapitre XIX du *π. μουσ.*? Rev. de phil. XXIII, 1899, 132. – Anciennes gammes enharmoniques (chap. IX), ibid. 238

J. F. Mountford, Greek Music and its Relation to modern Times, Journ. Hell. Stud. XL, 1 20, 13; cf. Schlesinger

M. Pohlenz, Das Satyrspiel und Pratinas von Phleius, Nachr. Gött. Ges. 1926, 315

C. Sachs, Zeitschr. f. Musikwiss. VI, 1924, 293

K. Schlesinger, The Greek Aulos, London 1939; inest Introduction J. F. Mountfordi

H. Schönewolf, Der jungattische Dithyrambus, Diss. Giessen 1938

R. Volkmann, Leben, Schriften und Philosophie des Plut., Berlin 1869, I 170

O. Voß, De Heraclidis Pontici vita et scriptis, Rostochiae 1896

F. Wehrli, Die Schule des Aristoteles, Heft II Aristoxenos, Basileae 1945, 29. – Heft VII Herakleides Pontikos, ibid. 1954, 46

B. Weißenberger, Die Sprache Plutarchs von Chaeronea und die pseudoplutarchischen Schriften, Diss. Würzburg 1895, 82

R. P. Winnington-Ingram, The Spondeion Scale, Ps.-Plut. De mus. 1134f–1135b and 1137b–d, Class. Quart. XXII, 1928, 81. – Mode in Ancient Greek Music, Cambridge 1936

K. Ziegler, Plutarchos von Chaironeia, Stuttgart 1964², 177 (= RE XXI 814). – Plutarchea, in Studi in onore di Luigi Castiglioni, Firenze 1960, 1107–1135.

Editiones et nominum sigla p. XIsq. adnotata sunt.

76.

*ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ 1131

(Plan. 39)

⟨ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ
ΟΝΗΣΙΚΡΑΤΗΣ, ΣΩΤΗΡΙΧΟΣ, ΛΥΣΙΑΣ⟩

1. Ἡ μὲν Φωκίωνος τοῦ χρηστοῦ γυνὴ κόσμον αὐτῆς B
ἔλεγεν εἶναι τὰ Φωκίωνος στρατηγήματα· ἐγὼ δὲ κόσμον
ἐμὸν οὐ μόνον ἴδιον, ἀλλὰ γὰρ καὶ κοινὸν τῶν οἰκείων
πάντων ἡγοῦμαι τὴν τοῦ ἐμοῦ διδασκάλου περὶ λόγους
5 σπουδήν. τῶν μὲν γὰρ στρατηγῶν τὰ ἐπιφανέστατα κατ-
ορθώματα σωτηρίας μόνον οἴδαμεν τῆς ἐκ τῶν παραχρῆμα
κινδύνων αἴτια γιγνόμενα στρατιώταις ὀλίγοις ἢ πόλει
μιᾷ ἢ κἂν ἑνί τινι ἔθνει, βελτίους δ' οὐδαμῶς ποιοῦντα
οὔτε τοὺς στρατιώτας οὔτε τοὺς πολίτας, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς
10 ὁμοεθνεῖς· τὴν δὲ παιδείαν, οὐσίαν εὐδαιμονίας οὖσαν
αἰτίαν τ' εὐβουλίας, οὐ μόνον ἔστιν εὑρεῖν ἢ οἴκῳ ἢ πόλει C
ἢ ἔθνει χρησίμην, ἀλλὰ παντὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει.
ὅσῳ οὖν ἡ ἐκ παιδείας ὠφέλεια μείζων πάντων στρατη-
γημάτων, τοσούτῳ καὶ ἡ περὶ αὐτῆς μνήμη ἀξία σπου-
15 δῆς.

2. Τῇ γοῦν δευτέρᾳ τῶν Κρονίων ἡμέρᾳ ὁ καλὸς Ὀνη-
σικράτης ἐπὶ τὴν ἑστίασιν ἄνδρας μουσικῆς ἐπιστήμονας
παρακεκλήκει· ἦσαν δὲ Σωτήριχος Ἀλεξανδρεὺς καὶ Λυ-
σίας, εἷς τις τῶν σύνταξιν παρ' αὐτοῦ λαμβανόντων. ἐπεὶ

1 Plut. Phoc. 19, 4 cf. Stob. 74, 54

Personarum indicem add. α² υ² mg. || 2 τὰς Φ. στρατηγίας malit Lasserre || 14 ἀξιωτέρα vel ⟨μᾶλλον⟩ ἀξία Volkm. ⟨μείζονος⟩ ἀξία Zie. ἡ περὶ αὐτὴν μνήμης ἀξία σπουδή W.-R.

δὲ τὰ νομιζόμενα συντετέλεστο 'τὸ μὲν αἴτιον τῆς ἀνθρώπου φωνῆς' ἔφη 'ὅτι πότ' ἐστιν ὦ ἑταῖροι, νῦν ἐπιζητεῖν
D *οὐ συμποτικόν· σχολῆς γὰρ νηφαλιωτέρας δεῖται τὸ θεώρημα· ἐπεὶ δ' ὁρίζονται τὴν φωνὴν οἱ ἄριστοι γραμματικοὶ ἀέρα πεπληγμένον αἰσθητὸν ἀκοῇ, τυγχάνομέν τε* 5 *χθὲς ἐζητηκότες περὶ γραμματικῆς ὡς τέχνης ἐπιτηδείου γραμμαῖς τὰς φωνὰς δημιουργεῖν καὶ ταμιεύειν τῇ ἀναμνήσει, ἴδωμεν τίς μετὰ ταύτην δευτέρα πρέπουσα φωνῇ ἐπιστήμη. οἶμαι δ' ὅτι μουσική. ὑμνεῖν γὰρ εὐσεβὲς καὶ προηγούμενον ἀνθρώποις τοὺς χαρισαμένους αὐτοῖς μό-* 10 *νοις τὴν ἔναρθρον φωνὴν θεούς· τοῦτο δὲ καὶ Ὅμηρος ἐπεσημήνατο ἐν οἷς λέγει* (*Α* 472sqq.)·

E *'οἱ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο,*
καλὸν ἀείδοντες παιήονα, κοῦροι Ἀχαιῶν,
μέλποντες Ἑκάεργον· ὁ δὲ φρένα τέρπετ' ἀκούων.' 15

ἄγε δὴ ὦ μουσικῆς θιασῶται, τίς πρῶτος ἐχρήσατο μουσικῇ, ἀναμνήσατε τοὺς ἑταίρους, καὶ τί εὗρε πρὸς αὔξησιν ταύτης ὁ χρόνος, καὶ τίνες γεγόνασιν εὐδόκιμοι τῶν τὴν μουσικὴν ἐπιστήμην μεταχειρισαμένων· ἀλλὰ μὴν καὶ εἰς πόσα καὶ εἰς τίνα χρήσιμον τὸ ἐπιτήδευμα.' ταῦτα 20 *μὲν εἶπεν ὁ διδάσκαλος.*

3. *Ὁ δὲ Λυσίας ὑπολαβὼν 'παρὰ πολλοῖς' ἔφη 'ἐζητημένον πρόβλημα ἐπιζητεῖς ἀγαθὲ Ὀνησίκρατες. τῶν τε γὰρ Πλατωνικῶν οἱ πλεῖστοι καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Περιπά-*
F *του φιλοσόφων οἱ ἄριστοι περί τε τῆς ἀρχαίας μουσικῆς* 25 *συντάξαι ἐσπούδασαν καὶ περὶ τῆς αὐτῇ γεγενημένης παραφθορᾶς· ἀλλὰ γὰρ καὶ γραμματικῶν καὶ ἁρμονικῶν οἱ ἐπ' ἄκρον παιδείας ἐληλακότες πολλὴν σπουδὴν περὶ τοῦτο πεποίηνται. πολλὴ γοῦν ἡ τῶν συντεταχότων*

4 Diog. Babyl. fr. 19 (SVF III 212) Mar. Vict. VI 4, 13 Keil || 6 Dion. Thrax p. 9, 2 Uhlig

5 *ἐτυγχάνομεν* Bern. || 7 *γράμμασι* Herwerden || 18 *εὐδόκιμοι γεγόνασι* edd. ante W.-R. || 26 *αὐτῇ* Xyl.: *αὐτῆς* vel *αὐτοῖς* codd.

διαφωνία. Ἡρακλείδης δ' ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν ἐν μουσικῇ
⟨εὐδοκιμησάντων⟩ (fr. 157 Wehrli) *τὴν κιθαρῳδίαν καὶ*
τὴν κιθαρῳδικὴν ποίησιν πρῶτόν φησιν Ἀμφίονα ἐπινοῆ-
σαι τὸν Διὸς καὶ Ἀντιόπης, | τοῦ πατρὸς δηλονότι διδά- 1132
5 *ξαντος αὐτόν. πιστοῦται δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἐν*
Σικυῶνι ἀποκειμένης (FGrH 550 F 1), *δι' ἧς τάς τε ἱερείας τὰς*
ἐν Ἄργει καὶ τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μουσικοὺς ὀνομάζει. κατὰ
δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ Λίνον τὸν ἐξ Εὐβοίας θρήνους
πεποιηκέναι λέγει, καὶ Ἄνθην τὸν ἐξ Ἀνθηδόνος τῆς
10 *Βοιωτίας ὕμνους, καὶ Πίερον τὸν ἐκ Πιερίας τὰ περὶ τὰς*
Μούσας ποιήματα· ἀλλὰ καὶ Φιλάμμωνα τὸν Δελφὸν Λη-
τοῦς τε ⟨πλάνας⟩ καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Ἀπόλλωνος γένεσιν
δηλῶσαι ἐν μέλεσι, καὶ χοροὺς πρῶτον περὶ τὸ ἐν Δελφοῖς
ἱερὸν στῆσαι· Θάμυριν δὲ τὸ γένος Θρᾷκα εὐφωνότερον
15 *καὶ ἐμμελέστερον πάντων τῶν τότε ᾆσαι, ὡς ταῖς Μού-* B
σαις κατὰ τοὺς ποιητὰς εἰς ἀγῶνα καταστῆναι· πεποιη-
κέναι δὲ τοῦτον ἱστορεῖται Τιτάνων πρὸς τοὺς θεοὺς πό-
λεμον· γεγονέναι δὲ καὶ Δημόδοκον Κερκυραῖον παλαιὸν
μουσικόν, ὃν πεποιηκέναι Ἰλίου τε πόρθησιν καὶ Ἀφροδί-
20 *της καὶ Ἡφαίστου γάμον· ἀλλὰ μὴν καὶ Φήμιον Ἰθακή-*
σιον νόστον τῶν ἀπὸ Τροίας μετ' Ἀγαμέμνονος ἀνακο-
μισθέντων ποιῆσαι. οὐ λελυμένην δ' εἶναι τῶν προειρη-
μένων τὴν τῶν ποιημάτων λέξιν καὶ μέτρον οὐκ ἔχουσαν,
ἀλλὰ καθάπερ ⟨τὴν⟩ Στησιχόρου τε καὶ τῶν ἀρχαίων
25 *μελοποιῶν, οἳ ποιοῦντες ἔπη τούτοις μέλη περιετίθεσαν·* C
καὶ γὰρ τὸν Τέρπανδρον ἔφη κιθαρῳδικῶν ποιητὴν ὄντα

3 Plin. n. h. VII 204 Sud. s. v. *Ἀμφίων* Iulian. epist. 30 p. 36 B.-C. || **16** Hom. *B* 595 sqq. Hes. catal. fr. 122. 246 Rz. || **26** Plin. n. h. VII 204 Sud. s. v. *Τέρπανδρος* Procl. chrest. 45 Sev.

1 post *διαφωνία* inserunt p. 5, 3—7 *Ἀλέξανδρος — Ὄλυμπον* W.-R. | *τῶν ⟨εὑρημάτων⟩* Lasserre || **2** *εὐδοκιμησάντων* add. W.-R. (*διαλαμψάντων* Bergk Wehrli *περὶ μουσικῆς* Voß) | *τὴν κιθαρῳδίαν καὶ* del. Volkm. cum R[3] || **10** *πίερον* π_1 π_2 et ante corr. s u R 2 R 5: *πιέριον* cet. || **12** *πλάνας* add. W.-R. || **14** *θρᾷκα καὶ* R 3 || **20** *Ἡφαίστου*] immo *Ἄρεως* || **21** *τῶν*] *τὸν* mus. codd. plerique || **24** *τὴν* add. Zie. (*ἣ* Wy. *ἀλλὰ ⟨ἔμμετρα⟩ καθ. ⟨τὰ⟩ Στ.* Wehrli)

νόμων, κατὰ νόμον ἕκαστον τοῖς ἔπεσι τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς Ὁμήρου μέλη περιτιθέντα ᾄδειν ἐν τοῖς ἀγῶσιν· ἀποφῆναι δὲ τοῦτον λέγει ὀνόματα πρῶτον τοῖς κιθαρῳδικοῖς νόμοις· ὁμοίως δὲ Τερπάνδρῳ Κλονᾶν, τὸν πρῶτον συστησάμενον τοὺς αὐλῳδικοὺς νόμους καὶ τὰ προσόδια, 5 *ἐλεγείων τε καὶ ἐπῶν ποιητὴν γεγονέναι, καὶ Πολύμνηστον τὸν Κολοφώνιον τὸν μετὰ τοῦτον γενόμενον τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι ποιήμασιν.*

D **4.** *Οἱ δὲ νόμοι οἱ κατὰ τούτους, ἀγαθὲ Ὀνησίκρατες, αὐλῳδικοὶ ἦσαν· Ἀπόθετος, Ἔλεγοι, Κωμάρχιος, Σχοινίων,* 10 *Κηπίων τε καὶ †Δεῖος καὶ Τριμερής· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ καὶ τὰ Πολυμνήστεια καλούμενα ἐξευρέθη. οἱ δὲ τῆς κιθαρῳδίας νόμοι πρότερον ⟨οὐ⟩ πολλῷ χρόνῳ τῶν αὐλῳδικῶν κατεστάθησαν ἐπὶ Τερπάνδρου· ἐκεῖνος γοῦν τοὺς κιθαρῳδικοὺς πρότερος ὠνόμασε, Βοιώτιόν τινα καὶ* 15 *Αἰόλιον Τροχαῖόν τε καὶ Ὀξὺν Κηπίωνά τε καὶ Τερπάνδρειον καλῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ Τετραοίδιον. πεποίηται δὲ τῷ Τερπάνδρῳ καὶ προοίμια κιθαρῳδικὰ ἐν ἔπεσιν. ὅτι δ' οἱ κιθαρῳδικοὶ νόμοι οἱ πάλαι ἐξ ἐπῶν συνίσταντο, Τιμόθεος ἐδήλωσε· τοὺς γοῦν πρώτους νόμους ἐν ἔπεσι* 20
E *διαμιγνύων διθυραμβικὴν λέξιν ᾖδεν, ὅπως μὴ εὐθὺς φανῇ παρανομῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικήν. ἔοικε δὲ κατὰ τὴν τέχνην τὴν κιθαρῳδικὴν ὁ Τέρπανδρος διενηνοχέναι· τὰ Πύθια γὰρ τετράκις ἑξῆς νενικηκὼς ἀναγέγραπται. καὶ τοῖς χρόνοις δὲ σφόδρα παλαιός ἐστι· πρεσβύτερον γοῦν* 25 *αὐτὸν Ἀρχιλόχου ἀποφαίνει Γλαῦκος ὁ ἐξ Ἰταλίας ἐν συγγράμματί τινι τῷ Περὶ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τε καὶ*

1 *νόμον*] *προοίμιον* Bergk | *ἔπεσι τοῖς ⟨θ'⟩* Zie. || **3** *ἀποφῆναι — νόμοις* del. Volkm. W.-R. cl. v. 14 || **4** post *νόμοις* inserunt vv. 18–22 *ὅτι — μουσικήν* W.-R. || **10** *Ἔλεγος* Franke || **11** *Κηπίων Τενέδιος* Amyot *Κηπ. τε καὶ Λεῖος* Wy. *Κ. τε καὶ Λύδιος* Salm. *Κ. τε καὶ Τεῖος* Burette *Κηπ. Ἐπικήδειος* Westph. *Κηπ. καὶ Ἐπικήδειος* W.-R. *Κήδειος* Lasserre | *Τριμερής* Xyl. cl. p. 8, 5. 8: *τριμελής* || **12** *πολυμνάστια* codd., corr. Herwerden cl. Aristoph. Equ. 1287 || **13** *οὐ* add. W.-R. cl. p. 5, 12 || **14** *οὖν* mus. codd. quidam, item vv. 20. 25 || **15** *πρότερον* Wy. *πρῶτος* Volkm. || **16** *τερπάνδριον* mus. quid. || **27** aut *τινι* aut *τῷ* del. Wy. „fort. *τινι* aut *τῷ*" Bern.; cf. p. 7, 11

μουσικῶν· φησὶ γὰρ (FHG II 23 fr. 2) *αὐτὸν δεύτερον γενέσθαι μετὰ τοὺς πρώτους ποιήσαντας αὐλῳδίαν.*

5. *Ἀλέξανδρος δ' ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν περὶ Φρυγίας* (FGrH 273 F 77) *κρούματα Ὄλυμπον ἔφη πρῶτον εἰς*
5 *τοὺς Ἕλληνας κομίσαι, ἔτι δὲ καὶ τοὺς Ἰδαίους Δακτύ-* F
λους· Ὕαγνιν δὲ πρῶτον αὐλῆσαι, εἶτα τὸν τούτου υἱὸν Μαρσύαν, εἶτ' Ὄλυμπον· ἐζηλωκέναι δὲ τὸν Τέρπανδρον Ὁμήρου μὲν τὰ ἔπη, Ὀρφέως δὲ τὰ μέλη. ὁ δ' Ὀρφεὺς οὐδένα φαίνεται μεμιμημένος· οὐδεὶς γάρ πω γεγένητο,
10 *εἰ μὴ οἱ τῶν αὐλῳδικῶν ποιηταί· τούτοις δὲ κατ' οὐθὲν τὸ Ὀρφικὸν ἔργον ἔοικε.* | *Κλονᾶς δ' ὁ τῶν αὐλῳδικῶν* 1133
νόμων ποιητής, ὁ ὀλίγῳ ὕστερον Τερπάνδρου γενόμενος, ὡς μὲν Ἀρκάδες λέγουσι, Τεγεάτης ἦν, ὡς δὲ Βοιωτοί, Θηβαῖος. μετὰ δὲ Τέρπανδρον καὶ Κλονᾶν Ἀρχίλοχος
15 *παραδίδοται γενέσθαι. ἄλλοι δέ τινες τῶν συγγραφέων Ἄρδαλόν φασι Τροιζήνιον πρότερον Κλονᾶ τὴν αὐλῳδικὴν συστήσασθαι μοῦσαν· γεγονέναι δὲ καὶ Πολύμνηστον ποιητήν, Μέλητος τοῦ Κολοφωνίου υἱόν, ὃν [Πολύμνηστόν]*** τε καὶ Πολυμνήστην νόμους ποιῆσαι. περὶ*
20 *δὲ Κλονᾶ ὅτι τὸν Ἀπόθετον νόμον καὶ Σχοινίωνα πεποιηκὼς εἴη μνημονεύουσιν οἱ ἀναγεγραφότες. τοῦ δὲ Πολυ-* B
μνήστου καὶ Πίνδαρος (fr. 218 Turyn) *καὶ Ἀλκμὰν* (fr. 114 Bgk.) *οἱ τῶν μελῶν ποιηταὶ ἐμνημόνευσαν. τινὰς δὲ τῶν νόμων τῶν κιθαρῳδικῶν τῶν ὑπὸ Τερπάνδρου πεποιημένων*
25 *Φιλάμμωνά φασι τὸν ἀρχαῖον τὸν Δελφὸν συστήσασθαι.*

6. *Τὸ δ' ὅλον ἡ μὲν κατὰ Τέρπανδρον κιθαρῳδία καὶ μέχρι τῆς Φρύνιδος ἡλικίας παντελῶς ἁπλῆ τις οὖσα διετέλει· οὐ γὰρ ἐξῆν τὸ παλαιὸν οὕτως ποιεῖσθαι τὰς κιθα-*

15 Plin. n. h. VII 204 || **19** Poll. IV 79 || **23** Sud. s. v. *Τέρπανδρος* || c. 6 Procl. chrest. 45–52 Sev.

2 *αὐλῳδίαν*] *αὐλητικήν* Westph. W.-R. *κιθαρῳδίαν* Bury || **7** *τὸν Τέρπ.* del. W.-R. || **10** *αὐλῳδικῶν*] *αὐλητικῶν* Westph. *αὐλητικῶν νόμων* Bergk *αὐλῳδιῶν* Voß | *οὐδὲν* **Na** || **18** del. Pohlenz, qui et ⟨*ἄλλους*⟩ *τε καὶ Πολυμνηστίους ν.* || **22** *Ἀλκμὰν*] *Ἀλκαῖος* O. Müller || **26** ante cap. 6 inserunt p. 7, 23–24 *γέγονε — μεμελοποιημένων,* deinde p. 7, 21–23 *ἐν ἀρχῇ — ἀγῶνος,* tum p. 7, 25 – p. 8, 8 *ὁ δ' αὐτὸς — νόμου* W.-R. || **28** *οὕτω* **Na**

ρῳδίας ὡς νῦν οὐδὲ μεταφέρειν τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς
ῥυθμούς· ἐν γὰρ τοῖς νόμοις ἑκάστῳ διετήρουν τὴν οἰ-
κείαν τάσιν. διὸ καὶ ταύτην ⟨τὴν⟩ ἐπωνυμίαν εἶχον· νό-
μοι γὰρ προσηγορεύθησαν, ἐπειδὴ οὐκ ἐξῆν παραβῆναι
C ⟨τὸ⟩ καθ' ἕκαστον νενομισμένον εἶδος τῆς τάσεως. τὰ 5
γὰρ πρὸς τοὺς θεοὺς ὡς βούλονται ἀφοσιωσάμενοι, ἐξέ-
βαινον εὐθὺς ἐπί τε τὴν Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποίησιν.
δῆλον δὲ τοῦτ' ἐστὶ διὰ τῶν Τερπάνδρου προοιμίων.
ἐποιήθη δὲ καὶ τὸ σχῆμα τῆς κιθάρας πρῶτον κατὰ Κη-
πίωνα, τὸν Τερπάνδρου μαθητήν· ἐκλήθη δ' Ἀσιὰς διὰ 10
τὸ κεχρῆσθαι τοὺς Λεσβίους αὐτῇ κιθαρῳδούς, πρὸς τῇ
Ἀσίᾳ κατοικοῦντας. τελευταῖον δὲ Περίκλειτόν φασι κι-
θαρῳδὸν νικῆσαι ἐν Λακεδαίμονι Κάρνεια, τὸ γένος ὄντα
Λέσβιον· τούτου δὲ τελευτήσαντος, τέλος λαβεῖν Λεσβίοις
τὸ συνεχὲς τῆς κατὰ τὴν κιθαρῳδίαν διαδοχῆς. ἔνιοι δὲ 15
D πλανώμενοι νομίζουσι κατὰ τὸν ⟨αὐτὸν⟩ χρόνον Τερπάν-
δρῳ Ἱππώνακτα γεγονέναι· φαίνεται δ' Ἱππώνακτος καὶ
Περίκλειτος ὢν πρεσβύτερος.

7. Ἐπεὶ δὲ τοὺς αὐλῳδικοὺς νόμους καὶ κιθαρῳδικοὺς
ὁμοῦ τοὺς ἀρχαίους ἐμπεφανίκαμεν, μεταβησόμεθα ἐπὶ 20
[μόνους] τοὺς αὐλητικούς. λέγεται γὰρ τὸν προειρημέ-
νον Ὄλυμπον, αὐλητὴν ὄντα τῶν ἐκ Φρυγίας, ποιῆσαι νό-
μον αὐλητικὸν εἰς Ἀπόλλωνα τὸν καλούμενον Πολυκέ-
φαλον· εἶναι δὲ τὸν Ὄλυμπον τοῦτόν φασιν ἕνα τῶν ἀπὸ
τοῦ πρώτου Ὀλύμπου τοῦ Μαρσύου ⟨μαθητοῦ⟩, πεποιη- 25
κότος εἰς τοὺς θεοὺς τοὺς νόμους· οὗτος γὰρ παιδικὰ γενό-
E μενος Μαρσύου καὶ τὴν αὔλησιν μαθὼν παρ' αὐτοῦ, τοὺς

9 Duris FGrH 76 F 81 || **15** Hieron. chron. Ol. 23

3 τὴν add. W.-R. || **4** παραβῆναι ⟨ὡς ἐβούλοντο⟩ deletis ὡς βούλονται v. 6 Wy. || **5** τὸ add. Arnim | post τάσεως lac. indic. W.-R. || **8** post προοιμίων lac. ind. Westph. || **13** καρνία vel κάρνια mus. codd. et ante corr. α || **14** λεσβίους sv W.-R. || **16** αὐτὸν add. R 5 corr. Wy. || **21** μόνους del. Zie. νόμους Wy. Westph. cum s[2] Barb.[2] | αὐλητικούς Volkm.: αὐλῳδικούς || **24–26** εἶναι — νόμους transpon. post τοῦτον p. 7, 5 Westph. W.-R. || **24** ἕνα τῶν] ἕνα τὸν su R 3 R 5, unde ἔνατον W.-R. || **25** μαθητοῦ add. Zie. post ⟨μαθ. τοῦ⟩ Μαρσύου Meziriac | Μαρσύου ⟨τοῦ⟩ Wy.

νόμους τοὺς ἁρμονικοὺς ἐξήνεγκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα οἷς
⟨ἔτι καὶ⟩ νῦν χρῶνται οἱ Ἕλληνες ἐν ταῖς ἑορταῖς τῶν
θεῶν. ἄλλοι δὲ Κράτητος εἶναί φασι τὸν Πολυκέφαλον
νόμον, γενομένου μαθητοῦ Ὀλύμπου· ὁ δὲ Πρατίνας (fr. 6
5 Bgk.) *Ὀλύμπου φησὶν εἶναι τοῦ νεωτέρου τὸν νόμον τοῦτον.*
Τὸν δὲ καλούμενον Ἁρμάτειον νόμον λέγεται ποιῆσαι ὁ
πρῶτος Ὄλυμπος, ὁ Μαρσύου μαθητής. τὸν δὲ Μαρσύαν
φασί τινες Μάσσην καλεῖσθαι· οἱ δ' οὔ, ἀλλὰ Μαρσύαν·
εἶναι δ' αὐτὸν Ὑάγνιδος υἱόν, τοῦ πρώτου εὑρόντος τὴν
10 *αὐλητικὴν τέχνην. ὅτι δ' ἐστὶν Ὀλύμπου ὁ Ἁρμάτειος νό-*
μος, ἐκ τῆς Γλαύκου συγγραφῆς τῆς ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων F
ποιητῶν (FHG II 23 fr. 3) *μάθοι ἄν τις, καὶ ἔτι γνοίη ὅτι*
Στησίχορος ὁ Ἱμεραῖος οὔτ' Ὀρφέα οὔτε Τέρπανδρον
οὔτ' Ἀρχίλοχον οὔτε Θαλήταν ἐμιμήσατο, ἀλλ' Ὄλυμπον,
15 *χρησάμενος τῷ Ἁρματείῳ νόμῳ καὶ τῷ κατὰ δάκτυλον*
εἴδει, ὅ τινες ἐξ Ὀρθίου νόμου φασὶν εἶναι. ἄλλοι δέ τινες
ὑπὸ Μυσῶν εὑρῆσθαι τοῦτον τὸν νόμον· γεγονέναι γάρ
τινας ἀρχαίους αὐλητὰς Μυσούς.

8. *Καὶ ἄλλος δ' ἐστὶν ἀρχαῖος νόμος καλούμενος Κρα-*
20 *δίας,* | *ὃν φησιν Ἱππῶναξ* (fr. 96 Bgk.) *Μίμνερμον* **1134**
αὐλῆσαι. ἐν ἀρχῇ γὰρ ἐλεγεῖα μεμελοποιημένα οἱ αὐλῳ-
δοὶ ᾖδον· τοῦτο δὲ δηλοῖ ἡ τῶν Παναθηναίων ⟨ἀνα⟩γραφὴ
ἡ περὶ τοῦ μουσικοῦ ἀγῶνος. γέγονε δὲ καὶ Σακάδας ⟨ὁ⟩
Ἀργεῖος ποιητὴς μελῶν τε καὶ ἐλεγείων μεμελοποιημέ-
25 *νων· ὁ δ' αὐτὸς καὶ αὐλητὴς ἀγαθὸς καὶ τὰ Πύθια τρὶς*
νενικηκὼς ἀναγέγραπται· τούτου καὶ Πίνδαρος μνημο-
νεύει (fr. 72 Turyn)· *τόνων γοῦν τριῶν ὄντων κατὰ*

22 Plut. v. Per. 13, 11. Paus. 10, 7, 4. 5. Syll.^{3} 1055

2 *ἔτι καὶ* add. W.-R. || **6** *ἁρμάτειον* os W.-R., item v. 10 et 15: *ἁρμάτιον* cet. || **6.7** *πρῶτος ὁ* Bern. || **9** *ὑαγνίδου* mus. codd. compl. || **11** *ἀναγραφῆς* codd.: corr. W.-R., cf. p. 4, 27 || **14** *Ἀρχί-λοχον* uv mg. Meziriac Burette: *ἀντίλοχον* || **16** *ὅ* a Amyot: *οἵ* || **19** *Κραδίης* W.-R. ex Hesychio || **21** – p. 8, 8 *ἐν ἀρχῇ — νόμου* transpon. post p. 8, 20 *ἐλεγείων* Westph.; W.-R. haec ante cap. 6 habent || **22** *παρ' ἀθηναίων* $\alpha A^1 \varepsilon o \pi_1 \pi_2$ | *γραφὴ* codd.: corr. Cobet || **23** *ὁ* add. Westph. || **24** *μελῶν*] *ἐπῶν* W.-R. || **25** *αὐλητὴς* Wy.: *ποιητὴς*

*Πολύμνηστον καὶ Σακάδαν, τοῦ τε Δωρίου καὶ Φρυγίου
καὶ Λυδίου, ἐν ἑκάστῳ τῶν εἰρημένων τόνων στροφὴν
ποιήσαντά φασι τὸν Σακάδαν διδάξαι ᾄδειν τὸν χορὸν Δω-*
B *ριστὶ μὲν τὴν πρώτην, Φρυγιστὶ δὲ τὴν δευτέραν, Λυδι-
στὶ δὲ τὴν τρίτην· καλεῖσθαι δὲ Τριμερῆ τὸν νόμον τοῦ-* 5
*τον διὰ τὴν μεταβολήν. ἐν δὲ τῇ ἐν Σικυῶνι ἀναγραφῇ τῇ
περὶ τῶν ποιητῶν* (FGrH 550 F 2) *Κλονᾶς εὑρετὴς ἀνα-
γέγραπται τοῦ Τριμεροῦς νόμου.*

9. *Ἡ μὲν οὖν πρώτη κατάστασις τῶν περὶ τὴν μου-
σικὴν ἐν τῇ Σπάρτῃ, Τερπάνδρου καταστήσαντος, γεγένη-* 10
*ται· τῆς δὲ δευτέρας Θαλήτας τε ὁ Γορτύνιος καὶ Ξενό-
δαμος ὁ Κυθήριος καὶ Ξενόκριτος ὁ Λοκρὸς καὶ Πολύ-
μνηστος ὁ Κολοφώνιος καὶ Σακάδας ὁ Ἀργεῖος μάλιστα
αἰτίαν ἔχουσιν ἡγεμόνες γενέσθαι· τούτων γὰρ εἰσηγη-*
C *σαμένων τὰ περὶ τὰς Γυμνοπαιδίας τὰς ἐν Λακεδαίμονι* 15
*λέγεται κατασταθῆναι, ⟨καὶ⟩ τὰ περὶ τὰς Ἀποδείξεις τὰς
ἐν Ἀρκαδίᾳ, τῶν τε ἐν Ἄργει τὰ Ἐνδυμάτια καλούμενα.
ἦσαν δ' οἱ μὲν περὶ Θαλήταν τε καὶ Ξενόδαμον καὶ Ξενό-
κριτον ποιηταὶ παιάνων, οἱ δὲ περὶ Πολύμνηστον τῶν Ὀρ-
θίων καλουμένων, οἱ δὲ περὶ Σακάδαν ἐλεγείων. ἄλλοι δὲ* 20
*Ξενόδαμον ὑπορχημάτων ποιητὴν γεγονέναι φασὶ καὶ οὐ
παιάνων, καθάπερ Πρατίνας* (fr. 7 Bgk.)· *καὶ αὐτοῦ δὲ
τοῦ Ξενοδάμου ἀπομνημονεύεται ᾆσμα ὅ ἐστι φανερῶς
ὑπόρχημα. κέχρηται δὲ τῷ γένει τῆς ποιήσεως ταύτης*
D *καὶ Πίνδαρος. ὁ δὲ παιὰν ὅτι διαφορὰν ἔχει πρὸς τὰ ὑπορ-* 25
*χήματα, τὰ Πινδάρου ποιήματα δηλώσει· γέγραφε γὰρ
καὶ παιᾶνας καὶ ὑπορχήματα.*

10. *Καὶ Πολύμνηστος δ' αὐλῳδικοὺς νόμους ἐποίη-
σεν· εἰ δὲ τῷ Ὀρθίῳ νόμῳ ⟨ἐν⟩ τῇ μελοποιίᾳ κέχρηται,*

2 *στροφὰν* codd., corr. Plan. in A (*στροφὰς* Pohlenz) || **5.8** *τριμελῆ ... τριμελοῦς* Xyl. Burette W.-R., cf. p. 4, 11 || **11** *δὲ δευτέρας* mus. codd.: *δὲ* om., sed post *δευτέρας* add. α (m. 2 ?), et sic apographa eius et edd. || **12** *ξενόκροτος* α || **15** *τὰς περὶ* α || **16** *καὶ* add. F 5 corr. Hiller *τά ⟨τε⟩* Bergk | *ἐπιδείξεις* Bergk || **17** *Ἄργει ⟨Ἡραίων⟩* Bergk, lac. ind. W.-R. || **18** *μὲν* om. cum α edd. || **28** *αὐλητικοὺς* W.-R. || **29** *εἰ* Pet. Volkm. W.-R.: *ἐν* codd. | *ἐν* add. Volkm. (*ἐν δὲ τῷ ὀ. ν.: τῇ ⟨ἐναρμονίῳ⟩ μελ.* Westph.)

καθάπερ οἱ ἁρμονικοί φασιν, οὐκ ἔχομεν [δ'] ἀκριβῶς εἰπεῖν· οὐ γὰρ εἰρήκασιν οἱ ἀρχαῖοί τι περὶ τούτου. καὶ περὶ Θαλήτα δὲ τοῦ Κρητὸς εἰ παιάνων γεγένηται ποιητὴς ἀμφισβητεῖται. Γλαῦκος γὰρ (FHG II 24 fr. 4) *μετ'*
5 *Ἀρχίλοχον φάσκων γεγενῆσθαι Θαλήταν, μεμιμῆσθαι μὲν αὐτόν φησι τὰ Ἀρχιλόχου μέλη, ἐπὶ δὲ τὸ μακρότερον ἐκτεῖναι, καὶ Παίωνα καὶ Κρητικὸν ῥυθμὸν εἰς τὴν μελο-* E
ποιίαν ἐνθεῖναι· οἷς Ἀρχίλοχον μὴ κεχρῆσθαι, ἀλλ' οὐδ' Ὀρφέα οὐδὲ Τέρπανδρον· ἐκ γὰρ τῆς Ὀλύμπου αὐλήσεως
10 *Θαλήταν φασὶν ἐξειργάσθαι ταῦτα καὶ δόξαι ποιητὴν ἀγαθὸν γεγονέναι. περὶ δὲ Ξενοκρίτου, ὃς ἦν τὸ γένος ἐκ Λοκρῶν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ, ἀμφισβητεῖται εἰ παιάνων ποιητὴς γέγονεν· ἡρωϊκῶν γὰρ ὑποθέσεων πράγματα ἐχουσῶν ποιητὴν γεγονέναι φασὶν αὐτόν· διὸ καί τινας διθυ-*
15 *ράμβους καλεῖν αὐτοῦ τὰς ὑποθέσεις· πρεσβύτερον δὲ τῇ ἡλικίᾳ φησὶν ὁ Γλαῦκος Θαλήταν Ξενοκρίτου γεγονέναι.*

11. *Ὄλυμπος δέ, ὡς Ἀριστόξενός φησιν* (fr. 83 Wehrli), F
ὑπολαμβάνεται ὑπὸ τῶν μουσικῶν τοῦ ἐναρμονίου γένους εὑρετὴς γεγενῆσθαι· τὰ γὰρ πρὸ ἐκείνου πάντα διάτονα
20 *καὶ χρωματικὰ ἦν. ὑπονοοῦσι δὲ τὴν εὕρεσιν τοιαύτην τινὰ γενέσθαι· ἀναστρεφόμενον τὸν Ὄλυμπον ἐν τῷ διατόνῳ καὶ διαβιβάζοντα τὸ μέλος πολλάκις ἐπὶ τὴν διάτονον παρυπάτην, τοτὲ μὲν ἀπὸ τῆς παραμέσης, τοτὲ δ' ἀπὸ τῆς μέσης, καὶ παραβαίνοντα τὴν διάτονον λιχανόν, καταμα-*
25 *θεῖν τὸ κάλλος τοῦ ἤθους, καὶ οὕτως τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας συνεστηκὸς σύστημα | θαυμάσαντα καὶ ἀποδεξάμενον,* 1135
ἐν τούτῳ ποιεῖν ἐπὶ τοῦ Δωρίου τόνου· οὔτε γὰρ τῶν τοῦ διατόνου ἰδίων οὔτε τῶν τοῦ χρώματος ἅπτεσθαι, ἀλλ'

1 *δ'* del. Volkm. W.-R. || **6** *τὰ*] *τοῦ* **AγN ι** *τὰ τοῦ* Pet. || **7** *Παίωνα* Ritschl: *μάρωνα* codd. ⟨*τὸν ἐπιβατὸν*⟩ *Παίωνα* Westph. || **10** *φησὶν* dub. W.-R. || **11** ⟨*καὶ*⟩ *π. Ξεν. δὲ* W.-R. | *ξενοκράτου* vel *-κράτους* codd. praeter **v**[1] mg. || **13** *πράγματα*] *φρυάγματα* Burette *δράματα* Volkm. lac. stat. Westph. ⟨*σπουδαῖα*⟩ *πράγμ.* Bergk *παθήματα* W.-R. *πράγματα* esse *περιπλοκάς τινας καὶ περιπετείας* docet Bern. || **15** *ὑποθέσεις*] *ποιήσεις* W.-R. || **16** *ξενοκρίτου* **γN ι R3 v** mg.: *ξενοκράτου* **MNaceoαAu**$\pi_1\pi_2$ **Reg.** *ξενοκράτους* **evqs** || **23** *τοτέ* bis **NEa** Angelic. 101: *τότε* cet. || **25** *οὕτω* edd.

(1135) οὐδὲ τῶν τῆς ἁρμονίας. εἶναι δ' αὐτῷ τὰ πρῶτα τῶν ἐναρ-
μονίων τοιαῦτα. τιθέασι γὰρ τούτων πρῶτον τὸ Σπον-
δεῖον, ἐν ᾧ οὐδεμία τῶν διαιρέσεων τὸ ἴδιον ἐμφαίνει, εἰ
μή τις εἰς τὸν συντονώτερον σπονδειασμὸν βλέπων αὐτὸ
τοῦτο διάτονον εἶναι ἀπεικάσειε. δῆλον δ' ὅτι καὶ ψεῦδος 5
καὶ ἐκμελὲς θήσει ὁ τοιοῦτο τιθείς· ψεῦδος μὲν ὅτι διέ-
σει ἔλαττόν ἐστι τόνου τοῦ περὶ τὸν ἡγεμόνα κειμένου·
B ἐκμελὲς δ' ὅτι, καὶ εἴ τις ἐν τῇ τοῦ τονιαίου δυνάμει τι-
θείη τὸ τοῦ συντονωτέρου σπονδειασμοῦ ἴδιον, συμβαί-
νοι ἂν δύο ἑξῆς τίθεσθαι δίτονα, τὸ μὲν ἀσύνθετον, τὸ δὲ 10
σύνθετον· τὸ γὰρ ἐν ταῖς μέσαις ἐναρμόνιον πυκνὸν ᾧ νῦν
χρῶνται οὐ δοκεῖ τοῦ ποιητοῦ εἶναι. ῥᾴδιον δ' ἐστὶ συνι-
δεῖν, ἐάν τις ἀρχαϊκῶς τινος αὐλοῦντος ἀκούσῃ· ἀσύνθε-
τον γὰρ βούλεται εἶναι καὶ τὸ ἐν ταῖς μέσαις ἡμιτόνιον.

Τὰ μὲν οὖν πρῶτα τῶν ἐναρμονίων τοιαῦτα· ὕστερον 15
δὲ τὸ ἡμιτόνιον διῃρέθη ἔν τε τοῖς Λυδίοις καὶ ἐν τοῖς
Φρυγίοις. φαίνεται δ' Ὄλυμπος αὐξήσας μουσικὴν τῷ
ἀγένητόν τι καὶ ἀγνοούμενον ὑπὸ τῶν ἔμπροσθεν εἰσαγα-
C γεῖν, καὶ ἀρχηγὸς γενέσθαι τῆς Ἑλληνικῆς καὶ καλῆς
μουσικῆς. 20

12. Ἔστι δέ τις καὶ περὶ τῶν ῥυθμῶν λόγος· γένη γάρ
τινα καὶ εἴδη ῥυθμῶν προσεξευρέθη, ἀλλὰ μὴν καὶ μελο-
ποιιῶν τε καὶ ῥυθμοποιιῶν. προτέρα μὲν γὰρ ἡ Τερπάν-
δρου καινοτομία καλόν τινα τρόπον εἰς τὴν μουσικὴν εἰσή-
γαγε· Πολύμνηστος δὲ μετὰ τὸν Τερπάνδρειον τρόπον 25
καινῷ ἐχρήσατο, καὶ αὐτὸς μέντοι ἐχόμενος τοῦ καλοῦ

1 οὐδὲ] ἤδη Burette Bern. || 2 τὸ Westph.: τὸν codd. τὸν σπονδειασμὸν Volkm. || 3 εἰ μή τις — 11 σύνθετον transpon. post p. 33, 31 χρώματος Westph. || 5 ⟨σύντονον⟩ διάτονον Westph. | ἀπεικάσῃ codd. praeter v, qui ἀπεικάσει, et sic edd.: corr. Zie. || 7 ⟨τοῦ⟩ τόνου W.-R. || 10 δίτονα Meziriac cl. Aristox. elem. harm. p. 64 Meibom δύο δὲ δίτονα ἑξῆς οὐ τεθήσεται: διάτονα || 11–14 τὸ γὰρ — ἡμιτόνιον post 15 τοιαῦτα transpon. W.-R. || 11 et 14 ἐν ταῖς ⟨ὑπάταις καὶ⟩ μέσαις Burette (καὶ ταῖς mavult Bern.) || 12 ⟨τούτου⟩ τοῦ Burette (malim ποιητοῦ ⟨τούτου⟩) || 15 ὕστερον δὲ ⟨καὶ⟩ τὸ ⟨ἐν ταῖς διεζευγμέναις⟩ ἡμιτόνιον ex. gr. W.-R. || 22 μελοποιῶν τε καὶ ῥυθμοποιῶν codd. praeter N α^2 (μετροποιιῶν pro μελοπ. Westph.) || 26 καινῷ Westph.: καὶ ὧ codd. ᾧ καὶ Wy. ἰδίῳ mavult Bern.

τύπου, ὡσαύτως δὲ καὶ Θαλήτας καὶ Σακάδας· καὶ γὰρ
οὗτοι κατά γε τὰς ῥυθμοποιίας καινοί, οὐκ ἐκβαίνοντες
μέν⟨τοι⟩ τοῦ καλοῦ τύπου. ἔστι δὲ ⟨καὶ⟩ τις Ἀλκμανικὴ
καινοτομία καὶ Στησιχόρειος, καὶ αὗται οὐκ ἀφεστῶ-
5 σαι τοῦ καλοῦ. Κρέξος δὲ καὶ Τιμόθεος καὶ Φιλόξενος καὶ D
οἱ κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν γεγονότες ποιηταὶ φορτικώ-
τεροι καὶ φιλόκαινοι γεγόνασι, τὸ φιλάνθρωπον καὶ θε-
ματικὸν νῦν ὀνομαζόμενον διώξαντες· τὴν γὰρ ὀλιγοχορ-
δίαν τε καὶ τὴν ἁπλότητα καὶ σεμνότητα τῆς μουσικῆς
10 παντελῶς ἀρχαϊκὴν εἶναι συμβέβηκεν.

13. Εἰρηκὼς κατὰ δύναμιν περί τε τῆς πρώτης μου-
σικῆς καὶ τῶν πρῶτον εὑρόντων αὐτήν, καὶ ὑπὸ τίνων
κατὰ χρόνους ταῖς προσεξευρέσεσιν ηὔξηται, καταπαύσω
τὸν λόγον καὶ παραδώσω τῷ ἑταίρῳ Σωτηρίχῳ, ἐσπου-
15 δακότι οὐ μόνον περὶ μουσικήν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἄλλην E
ἐγκύκλιον παιδείαν· ἡμεῖς γὰρ μᾶλλον ⟨τῷ⟩ χειρουργικῷ
μέρει τῆς μουσικῆς ἐγγεγυμνάσμεθα.' ὁ μὲν Λυσίας ταῦτ'
εἰπὼν κατέπαυσε τὸν λόγον.

14. Σωτήριχος δὲ μετὰ τοῦτον ὧδέ πως ἔφη· 'ὑπὲρ
20 σεμνοῦ ἐπιτηδεύματος καὶ θεοῖς μάλιστα ἀρέσκοντος,
ὠγαθὲ Ὀνησίκρατες, τοὺς λόγους ἡμᾶς προετρέψω ποι-
ήσασθαι. ἀποδέχομαι μὲν οὖν τῆς συνέσεως τὸν διδά-
σκαλον Λυσίαν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς μνήμης ἧς ἐπεδείξατο
περί τε τοὺς εὑρετὰς τῆς πρώτης μουσικῆς καὶ περὶ τοὺς
25 τὰ τοιαῦτα συγγεγραφότας· ὑπομνήσω δὲ τοῦθ' ὅτι τοῖς
ἀναγεγραμμένοις μόνον κατακολουθήσας πεποίηται τὴν F
δεῖξιν. ἡμεῖς δ' οὐκ ἄνθρωπόν τινα παρελάβομεν εὑρετὴν

2 καινοί W.-R.: ἱκανοί || **3** μέντοι Wy.: μὲν | καὶ add. Zie. || **4** καὶ ante Στησ. om. codd. praeter **N a v**[2] | αὗται Dübner Bern. W.-R. || **6** κατὰ ταύτην Wy. (qui et κατὰ τὴν αὐτὴν): κατ' αὐτὴν codd. praeter R 3, qui κατ' αὐτοὺς (sed corr. in αὐτὴν), et sic Volkm. Westph. Bern. (qui τὴν ἡλικίαν abesse malit) || **7** τὸ Zie.: τὸν || **7.8** τρόπον ante καὶ θεματικὸν vel διώξαντες inserebant W.-R. Scheibel | θεματικὸν] θελκτικὸν Wagner θεατρικὸν vel θυμελικὸν W.-R. cl. cap. 27 || **8** ἐκδιώξαντες **N a** Lasserre cf. Düring Gnom. 27, 435 | ὀλιγοχορδίαν Valg. Burette: ὀλιγοχορείαν codd. || **9** τε add. **N a** || **12** πρώτων **e Reg.** et ante corr. **s** (Bern.) || **16** τῷ add. Zie. || **23** ἧς **M c e u N ı** Oxon.: ἣν cet. et edd. || **26** μόνον **N a**: μόνοις

τῶν τῆς μουσικῆς ἀγαθῶν, ἀλλὰ τὸν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένον θεὸν Ἀπόλλωνα. οὐ[τε] γὰρ Μαρσύου ἢ Ὀλύμπου ἢ Ὑάγνιδος, ὥς τινες οἴονται, εὕρημα ὁ αὐλός, μόνη δὲ κιθάρα Ἀπόλλωνος, ἀλλὰ καὶ αὐλητικῆς καὶ κιθαριστικῆς εὑρετὴς ὁ θεός. δῆλον δ' ἐκ τῶν χορῶν καὶ 5
τῶν θυσιῶν ἃς προσῆγον μετ' αὐλῶν τῷ θεῷ, καθάπερ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκαῖος ἔν τινι τῶν ὕμνων (fr. 3 Bgk.) *ἱστο-*
1136 *ρεῖ.* | *καὶ ἡ ἐν Δήλῳ δὲ τοῦ ἀγάλματος αὐτοῦ ἀφίδρυσις ἔχει ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τόξον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ Χάριτας, τῶν τῆς μουσικῆς ὀργάνων ἑκάστην τι ἔχουσαν· ἡ μὲν* 10
γὰρ λύραν κρατεῖ, ἡ δ' αὐλούς, ἡ δ' ἐν μέσῳ προσκειμένην ἔχει τῷ στόματι σύριγγα· ὅτι δ' οὗτος οὐκ ἐμὸς ὁ λόγος (Eurip. fr. 484) *** *Ἀντικλείδης* ⟨*ἐν τοῖς Δηλιακοῖς*⟩ (FGrH 334 F 52) *καὶ Ἴστρος ἐν ταῖς Ἐπιφανείαις* (FGrH 140 F 14) *περὶ τούτων ἀφηγήσαντο. οὕτως δὲ παλαιόν* 15
ἐστι τὸ ἀφίδρυμα τοῦτο, ὥστε τοὺς ἐργασαμένους αὐτὸ τῶν καθ' Ἡρακλέα Μερόπων φασὶν εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ κατακομίζοντι παιδὶ τὴν Τεμπικὴν δάφνην εἰς Δελφοὺς
B *παρομαρτεῖ αὐλητής, καὶ τὰ ἐξ Ὑπερβορέων δ' ἱερὰ μετ' αὐλῶν καὶ συρίγγων καὶ κιθάρας εἰς τὴν Δῆλόν φασι τὸ* 20
παλαιὸν στέλλεσθαι. ἄλλοι δὲ καὶ αὐτὸν τὸν θεόν φασιν αὐλῆσαι, καθάπερ ἱστορεῖ ὁ ἄριστος μελῶν ποιητὴς Ἀλκμάν (fr. 102 Bgk.)· *ἡ δὲ Κόριννα* (fr. 29 Bgk.) *καὶ διδαχθῆναί φησι τὸν Ἀπόλλω ὑπ' Ἀθηνᾶς αὐλεῖν. σεμνὴ οὖν κατὰ πάντα ἡ μουσική, θεῶν εὕρημα οὖσα.* 25

15. *Ἐχρήσαντο δ' αὐτῇ οἱ παλαιοὶ κατὰ τὴν ἀξίαν, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασι πᾶσιν· οἱ δὲ νῦν τὰ σεμνὰ αὐτῆς παραιτησάμενοι, ἀντὶ τῆν ἀνδρώδους ἐκείνης καὶ θεσπεσίας καὶ θεοῖς φίλης κατεαγυῖαν καὶ κωτί-*

8 Paus. IX 35, 3 || 17 Plut. mor. 293 c. 418 a Aelian. v. h. III 1

2 *οὐ* Zie.: *οὔτε* codd. *οὐδὲ* Winnington-Ingram Journ. hell. Stud. 76 (1956) 119 || 4 *οὐ μόνη* α² A² Reg. et edd. praeter W.-R. || 11 *προκειμένην* codd., corr. Wy. || 13 lac. stat. Zie. | *Ἀντικλείδης* Valesius: *ἀντικλῆς* codd. | ⟨*ἐν τοῖς Δηλιακοῖς*⟩ W.-R. || 15 *οὕτω* edd. || 16 *ὥστε* om. codd. praeter N a α² || 17 *Μερόπων* del. Volkm. || 24 *Ἀπόλλωνα* R 3 Lasserre

λην εἰς τὰ θέατρα εἰσάγουσι. τοιγάρτοι Πλάτων ἐν τῷ
τρίτῳ τῆς Πολιτείας (p. 398e) δυσχεραίνει τῇ τοιαύτῃ C
μουσικῇ· τὴν γοῦν Λύδιον ἁρμονίαν παραιτεῖται, ἐπειδὴ
ὀξεῖα καὶ ἐπιτήδειος πρὸς θρῆνον. ᾗ καὶ τὴν πρώτην σύ-
5 στασιν αὐτῆς φασι θρηνώδη τινὰ γενέσθαι. Ὄλυμπον γὰρ
πρῶτον Ἀριστόξενος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ μουσικῆς (fr. 80
Wehrli) ἐπὶ τῷ Πύθωνί φησιν ἐπικήδειον αὐλῆσαι Λυδιστί.
εἰσὶ δ' οἳ Μελανιππίδην (fr. A 3 del Grande) τούτου τοῦ
μέλους ἄρξαι φασί. Πίνδαρος δ' ἐν Παιᾶσιν ἐπὶ τοῖς Νιό-
10 βης γάμοις (fr. 75 Turyn) φησὶ Λύδιον ἁρμονίαν πρῶτον
διδαχθῆναι, ἄλλοι δὲ Τόρηβον πρῶτον ⟨ταύτῃ⟩ τῇ ἁρ-
μονίᾳ χρήσασθαι, καθάπερ Διονύσιος ὁ Ἴαμβος ἱστο-
ρεῖ.

16. Καὶ ἡ Μιξολύδιος δὲ παθητική τίς ἐστι, τραγῳ- D
15 δίαις ἁρμόζουσα. Ἀριστόξενος δέ φησι (fr. 81 Wehrli)
Σαπφὼ (fr. a 88 Gallavotti) πρώτην εὕρασθαι τὴν Μι-
ξολυδιστί, παρ' ἧς τοὺς τραγῳδοποιοὺς μαθεῖν· λαβόντας
γοῦν αὐτὴν συζεῦξαι τῇ Δωριστί, ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ μεγαλο-
πρεπὲς καὶ ἀξιωματικὸν ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ παθητικόν,
20 μέμικται δὲ διὰ τούτων τραγῳδία. ἐν δὲ τοῖς Ἱστορικοῖς
†τοῖς Ἁρμονικοῖς Πυθοκλείδην φησὶ τὸν αὐλητὴν εὑρετὴν
αὐτῆς γεγονέναι, αὖθις δὲ Λαμπροκλέα τὸν Ἀθηναῖον
(fr. A 2 del Grande), συνιδόντα ὅτι οὐκ ἐνταῦθα ἔχει τὴν
διάζευξιν ὅπου σχεδὸν ἅπαντες ᾤοντο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ὀξύ,
25 τοιοῦτον αὐτῆς ἀπεργάσασθαι τὸ σχῆμα οἷον τὸ ἀπὸ πα- E

5 Clem. Alex. Strom. I 16, 76 || 8 Paus. IX 5, 7 || 11 Nic. Dam. FGrH 90 F 15

8—9 εἰσὶ — φασί transpon. post p. 13, 22 γεγονέναι W-R. | Μελανιππίδην] Ἄνθιππον Volkm. ex Poll. IV 78 et Bergk qui post φασί add. καθάπερ Μελανιππίδης || 9 τοῖς] τῆς $\alpha^1 A^1 \pi_1 \pi_2 a^3$ τοῖς τῆς vqs || 11 Τόρρηβον Volkm. ex Steph. Byz. s. v. | πρῶτον ⟨ὑπ' Ἀνθίππου⟩ cod. Valgulii et Burette | ταύτῃ add. W.-R. || 18 αὐτὴν Zie.: αὐτοὺς codd. || 20 δ' ἐκ τούτων W.-R. | ἐν δὲ τοῖς — γεγονέναι transpon. post p. 14, 4 Ἀθηναίου W.-R. | Ἱστορικοῖς ⟨Ὑπομνήμασι λέγει ὅτι οἱ μὲν ἀκολουθήσαντες τοῖς Πυθαγορικοῖς⟩ τοῖς ἁρμον. ex. gr. Lasserre || 21 τῆς ἁρμονικῆς s edd. ἁρμονικῆς ⟨ὑπομνήμασι⟩ Wy. | φησὶ Wy.: φασὶ cf. Wehrli p. 74 || 22 αὖθις Westph.: λύσις codd. Λῦσις Bern. (et sic ε^2)

ραμένης ἐπὶ ὑπάτην ὑπατῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν Ἐπανειμένην Λυδιστί, ἥπερ ἐναντία τῇ Μιξολυδιστί, παραπλησίαν οὖσαν τῇ Ἰάδι, ὑπὸ Δάμωνος εὑρῆσθαί φασι τοῦ Ἀθηναίου.

17. *Τούτων δὴ τῶν ἁρμονιῶν τῆς μὲν θρηνῳδικῆς τινος* 5 *οὔσης, τῆς δ' ἐκλελυμένης, εἰκότως ὁ Πλάτων παραιτησάμενος αὐτὰς τὴν Δωριστὶ ὡς πολεμικοῖς ἀνδράσι καὶ σώφροσιν ἁρμόζουσαν εἵλετο* (resp. III 399a sqq.), *οὐ μὰ Δί' ἀγνοήσας, ὡς Ἀριστόξενός φησιν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Μουσικῶν* (fr. 82 Wehrli), *ὅτι καὶ ἐν ἐκείναις τι χρήσιμον* 10 F *ἦν πρὸς πολιτείαν φυλακικήν· πάνυ γὰρ προσέσχε τῇ μουσικῇ ἐπιστήμῃ Πλάτων, ἀκουστὴς γενόμενος Δράκοντος τοῦ Ἀθηναίου καὶ Μεγίλλου τοῦ Ἀκραγαντίνου. ἀλλ' ἐπεί, ὡς προείπομεν, πολὺ τὸ σεμνόν ἐστιν ἐν τῇ Δωριστί, ταύτην προυτίμησεν· οὐκ ἠγνόει δ' ὅτι πολλὰ Δώρια Παρθένεια [ἄλλα]* 15 *Ἀλκμᾶνι καὶ Πινδάρῳ καὶ Σιμωνίδῃ καὶ Βακχυλίδῃ πεποίηται, ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι προσόδια καὶ παιᾶνες, καὶ μέντοι ὅτι καὶ τραγικοὶ οἶκτοί ποτε ἐπὶ τοῦ Δωρίου τρόπου* 1137 *ἐμελῳδήθησαν καί τινα ἐρωτικά. | ἐξήρκει δ' αὐτῷ τὰ εἰς τὸν Ἄρη καὶ Ἀθηνᾶν καὶ τὰ σπονδεῖα· ἐπιρρῶσαι γὰρ* 20 *ταῦτα ἱκανὰ ἀνδρὸς σώφρονος ψυχήν· καὶ περὶ τοῦ Λυδίου δ' οὐκ ἠγνόει καὶ περὶ τῆς Ἰάδος· ἠπίστατο γὰρ ὅτι ἡ τραγῳδία ταύτῃ τῇ μελοποιίᾳ κέχρηται.*

18. *Καὶ οἱ παλαιοὶ δὲ πάντες, οὐκ ἀπείρως ἔχοντες πασῶν τῶν ἁρμονιῶν, ἐνίαις ἐχρήσαντο. οὐ γὰρ ἡ ἄγνοια τῆς* 25 *τοιαύτης στενοχωρίας καὶ ὀλιγοχορδίας αὐτοῖς αἰτία γεγένηται, οὐδὲ δι' ἄγνοιαν οἱ περὶ Ὄλυμπον καὶ Τέρπανδρον καὶ οἱ ἀκολουθήσαντες τῇ τούτων προαιρέσει περιεῖλον τὴν πολυχορδίαν τε καὶ ποικιλίαν. μαρτυρεῖ γοῦν τὰ*

2 *ἥπερ* Wy. (et s): *εἴπερ* codd. *εἴπερ ἐναντίαν τῇ Μιξ.* ⟨*καὶ*⟩ *παραπλ.* Burette [*εἴπερ*] *ἐναντίαν* ⟨*μὲν*⟩ *τῇ Μιξ., παρ.* ⟨*δ'*⟩ W.-R. || **3** *φησι* W.-R. || **11** *πολιτειῶν* Bern. cum **sR6** corr. | *φυλακήν* **sR6v** Reg. Bern. || **12** *Δράκοντος*] *Δάμωνος* Wy. || **13** *Μεγίλλου* Cob.: *μετέλλου* codd. *Μεγύλλου* W.-R. cf. Lasserre p. 54, 1 | ante *ἀλλ' ἐπεὶ* inser. v. 21–23 *καὶ περὶ — κέχρηται* W.-R. || **15** *ἄλλα* del. Burette *ἅμα* Wy. || **17** *ὅτι*: *ἔτι* α**A**εο || **18** *ὅτι* om. α[1] || **21** *Λυδίου*] *Αἰολίου* W.-R. || **23** ⟨*καὶ*⟩ *ταύτῃ* W.-R. || **28** *περιεῖλκον* Turn.

Ὀλύμπου τε καὶ Τερπάνδρου ποιήματα καὶ τῶν τούτοις B
ὁμοιοτρόπων πάντων· τρίχορδα γὰρ ὄντα καὶ ἁπλᾶ, δια-
φέρει τῶν ποικίλων καὶ πολυχόρδων, ὡς μηδένα δύνασθαι
μιμήσασθαι τὸν Ὀλύμπου τρόπον, ὑστερίζειν δὲ τού⟨του⟩
5 τοὺς ἐν τῷ πολυχόρδῳ τε καὶ πολυτρόπῳ καταγιγνομέ-
νους.

19. Ὅτι δ' οἱ παλαιοὶ οὐ δι' ἄγνοιαν ἀπείχοντο τῆς
τρίτης ἐν τῷ σπονδειάζοντι τρόπῳ, φανερὸν ποιεῖ ἡ ἐν
τῇ κρούσει γινομένη χρῆσις· οὐ γὰρ ἄν ποτ' αὐτῇ πρὸς
10 τὴν παρυπάτην κεχρῆσθαι συμφώνως, μὴ γνωρίζοντας
τὴν χρῆσιν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸ τοῦ ἤθους κάλλος, ὃ γί-
γνεται ἐν τῷ σπονδειακῷ τρόπῳ διὰ τὴν τῆς τρίτης ἐξαί-
ρεσιν, τοῦτ' ἦν τὸ τὴν αἴσθησιν αὐτῶν ἐπάγον ἐπὶ τὸ C
διαβιβάζειν τὸ μέλος ἐπὶ τὴν παρανήτην.

15 Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῆς νήτης· καὶ γὰρ ταύτῃ
κατὰ μὲν τὴν κροῦσιν ἐχρῶντο, καὶ πρὸς παρανήτην δια-
φώνως καὶ πρὸς μέσην συμφώνως· κατὰ δὲ τὸ μέλος οὐκ
ἐφαίνετο αὐτοῖς οἰκεία εἶναι τῷ σπονδειακῷ τρόπῳ.

Οὐ μόνον δὲ τούτοις, ἀλλὰ καὶ τῇ συνημμένων νήτῃ
20 οὕτω κέχρηνται πάντες· κατὰ μὲν γὰρ τὴν κροῦσιν αὐτὴν
διεφώνουν πρός τε παρανήτην καὶ πρὸς παραμέσην ****
καὶ πρὸς λιχανόν· κατὰ δὲ τὸ μέλος κἂν αἰσχυνθῆναι τὸν
χρησάμενον ἐπὶ τῷ γιγνομένῳ δι' αὐτὴν ἤθει. δῆλον δ'

2 τρίχορδα metaphorice dictum esse docent W.-R.; ὀλιγόχορδα Volkm. || **4** τούτου τοὺς Bern.: τούτους codd. αὐτοῦ τοὺς Wy. || **9** γινομένη **Na** Lasserre: γενομένη || **10** κεχρῆσθαι ⟨εἰκὸς⟩ nisi addendum, certe subaudiendum Zie.; lac. post συμφώνως stat. W.-R. || **11** τὴν χρῆσιν] τὴν φύσιν (ex sπ_1), sed del. ut glossema W.-R. | ἤθους κάλλος W.-R.: κάλλους ἦθος || **16** κατὰ Westph.: πρὸς || **16. 17** διαφώνων ... συμφώνων codd., corr. Burette || **17** μέσην ⟨καὶ πρὸς παραμέσην⟩ huc transpos. ex v. 21 W.-R. || **19** τούτοις] ταύταις W.-R. | τῇ] τῶν **Na** | συνημμένων **NaA²sR6**: -μμένου cet. (-μμένον **Reg.**) | νήτῃ] τρίτῃ W.-R. || **21** καὶ πρὸς παραμέσην del. W.-R. (cf. v. 17) παρυπάτην pro παραμ. Westph. | lac. explent verbis καὶ συνεφώνουν πρός τε μέσην Meziriac cet. || **22** αἰσχυνθῆναι ⟨ἐπῄει⟩ Wy. αἰσχύνην συμβῆναι Laloy αἰσχύνην εἶναι W.-R. || **22. 23** τῷ χρησαμένῳ codd.: corr. Zie.

D *εἶναι καὶ ἐκ τῶν Φρυγίων ὅτι οὐκ ἠγνόητο ὑπ' Ὀλύμ-
που τε καὶ τῶν ἀκολουθησάντων ἐκείνῳ· ἐχρῶντο γὰρ
αὐτῇ οὐ μόνον κατὰ τὴν κροῦσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μέλος
ἐν τοῖς Μητρῴοις καὶ ἐν ⟨ἄλλοις⟩ τισὶ τῶν Φρυγίων.*
Δῆλον δὲ καὶ τὸ περὶ τῶν ὑπατῶν, ὅτι οὐ δι' ἄγνοιαν 5
*ἀπείχοντο ἐν τοῖς Δωρίοις τοῦ τετραχόρδου τούτου· αὐ-
τίκα ἐπὶ τῶν λοιπῶν τόνων ἐχρῶντο, δηλονότι εἰδότες·
διὰ δὲ τὴν τοῦ ἤθους φυλακὴν ἀφῄρουν ἐπὶ τοῦ Δωρίου
τόνου, τιμῶντες τὸ καλὸν αὐτοῦ.*
20. *Οἷόν τι καὶ ἐπὶ τῶν τῆς τραγῳδίας ποιητῶν. τῷ* 10
γὰρ χρωματικῷ γένει καὶ τῷ † ῥυθμῷ τραγῳδία μὲν
E *οὐδέπω καὶ τήμερον κέχρηται, κιθαρ⟨ῳδί⟩α δέ, πολλαῖς
γενεαῖς πρεσβυτέρα τραγῳδίας οὖσα, ἐξ ἀρχῆς ἐχρήσατο.*
*Τὸ δὲ χρῶμα ὅτι πρεσβύτερόν ἐστι τῆς ἁρμονίας,
σαφές. δεῖ γὰρ δηλονότι κατὰ τὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύ-* 15
*σεως ἔντευξιν καὶ χρῆσιν τὸ πρεσβύτερον λέγειν· κατὰ
γὰρ αὐτὴν τὴν τῶν γενῶν φύσιν οὐκ ἔστιν ἕτερον ἑτέρου
πρεσβύτερον. εἰ οὖν τις Αἰσχύλον ἢ Φρύνιχον φαίη δι'
ἄγνοιαν ἀπεσχῆσθαι τοῦ χρώματος, ἆρά γ' οὐκ ἂν ἄτοπος
εἴη; ὁ γὰρ αὐτὸς καὶ Παγκράτην ἂν εἴποι ἀγνοεῖν τὸ χρω-* 20
*ματικὸν γένος. ἀπείχετο γὰρ καὶ οὗτος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
τούτου, ἐχρήσατο δ' ἔν τισιν. οὐ δι' ἄγνοιαν οὖν δηλονότι,*
F *ἀλλὰ διὰ τὴν προαίρεσιν ἀπείχετο· ἐζήλου γοῦν, ὡς αὐτὸς
ἔφη, τὸν Πινδάρειόν τε καὶ Σιμωνίδειον τρόπον καὶ κα-
θόλου τὸ ἀρχαῖον καλούμενον ὑπὸ τῶν νῦν.* 25
21. *Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ Τυρταίου τε τοῦ Μαν-
τινέως καὶ Ἀνδρέα τοῦ Κορινθίου καὶ Θρασύλλου τοῦ
Φλιασίου καὶ ἑτέρων πολλῶν, οὓς πάντας ἴσμεν διὰ προ-
αίρεσιν ἀπεσχημένους χρώματός τε καὶ μεταβολῆς καὶ*
1138 *πολυχορδίας καὶ ἄλλων | πολλῶν ἐν μέσῳ ὄντων ῥυθμῶν* 30

1 *ἠγνόητο ὑπ'* Burette: *ἠγνόητο τοῦ* s *ἠγνόει τοῦ* cet. codd. *ἠγνοεῖτο ὑπ'* Westph. Lasserre || 4 *ἄλλοις* add. W.-R. (post *τισιν* Westph.) || 5 *τὸ* om. N || 6 *αὐτίκα ⟨γὰρ⟩* Zie. || 11 *ῥυθμῷ*] *ἐναρ-μονίῳ* Valg. Volkm. *τῷ ⟨πρὸς τοῦτο⟩ ῥυθμῷ* Westph. *καὶ τῷ ῥ.* del. W.-R. *⟨ποικίλῳ⟩ ῥυθμῷ* Lasserre || 12 *μέχρι καὶ τήμερον* s | *κιθαρῳδία* Bury: *κιθάρα* codd. || 25 *τὸν ἀρχαῖον* Steph. Westph.

τε καὶ ἁρμονιῶν καὶ λέξεων καὶ μελοποιίας καὶ ἑρμηνείας.
αὐτίκα Τηλεφάνης ὁ Μεγαρικὸς οὕτως ἐπολέμησε ταῖς
σύριγξιν, ὥστε τοὺς αὐλοποιοὺς οὐδ' ἐπιθεῖναι πώποτ'
εἴασεν ἐπὶ τοὺς αὐλούς, ἀλλὰ καὶ τοῦ Πυθικοῦ ἀγῶνος
5 μάλιστα διὰ τοῦτ' ἀπέστη. καθόλου δ' εἴ τις τῷ μὴ χρῆ-
σθαι τεκμαιρόμενος καταγνώσεται τῶν μὴ χρωμένων
ἄγνοιαν, πολλῶν ἄν τι φθάνοι καὶ τῶν νῦν καταγιγνώ-
σκων, οἷον τῶν μὲν Δωριωνείων τοῦ Ἀντιγενειδείου τρό-
που καταφρονούντων, ἐπειδήπερ οὐ χρῶνται αὐτῷ, τῶν
10 δ' Ἀντιγενειδείων τοῦ Δωριωνείου διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, B
τῶν δὲ κιθαρῳδῶν τοῦ Τιμοθείου τρόπου· σχεδὸν γὰρ
ἀποπεφοιτήκασιν εἴς τε τὰ κατατύμματα καὶ εἰς τὰ Πολυ-
είδου ποιήματα. πάλιν δ' αὖ εἴ τις καὶ περὶ τῆς ποικιλίας
ὀρθῶς τε καὶ ἐμπείρως ἐπισκοποίη, τὰ τότε καὶ τὰ νῦν
15 συγκρίνων, εὕροι ἂν ἐν χρήσει οὖσαν καὶ τότε τὴν ποικι-
λίαν. τῇ γὰρ περὶ τὰς ῥυθμοποιίας ποικιλίᾳ οὔσῃ ποικι-
λωτέρᾳ ἐχρήσαντο οἱ παλαιοί· ἐτίμων γοῦν τὴν ῥυθμι-
κὴν ποικιλίαν, καὶ τὰ περὶ τὰς κρουσματικὰς δὲ διαλέ-
κτους τότε ποικιλώτερα ἦν· οἱ μὲν γὰρ νῦν φιλομελεῖς, οἱ
20 δὲ τότε φιλόρρυθμοι. δῆλον οὖν ὅτι οἱ παλαιοὶ οὐ δι' ἄγνοιαν, C
ἀλλὰ διὰ προαίρεσιν ἀπείχοντο τῶν κεκλασμένων μελῶν.
καὶ τί θαυμαστόν; πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα τῶν κατὰ τὸν βίον
ἐπιτηδευμάτων οὐκ ἀγνοεῖται μὲν ὑπὸ τῶν ⟨μὴ⟩ χρωμέ-
νων, ἀπηλλοτρίωται δ' αὐτῶν, τῆς χρείας ἀφαιρεθείσης
25 διὰ τὸ εἰς ἔνια ἀπρεπές.

1 λέξ. κατὰ μελοπ. Westph. || 5 τοῦτ' W.-R.: ταῦτ' || 7 τι del. W.-R. dub. τις A^3 et edd. || 8 δωριωνίων codd. praeter v s q corr. | ἀντιγενειδείου N et R3 ante corr.: ἀντιγενιδείου cet. et edd. (sed ἀντιγενειδίου u): similiter v. 10 || 12 κατατύμματα Lasserre: κατατ-τύματα M N R2 $α^1$ a c v q e u $π_1$ καττύματα $α^2 π_2$ R3 Reg. edd. | πολυειδῆ Burette || 13 ποιήματα] ποικίλματα W.-R., qui et ἀποπεφοιτ. εἰς τὰ Πολυείδου καττύματα ceteris omissis || 16 ποικιλίᾳ deesse malint W.-R., οὔσῃ del. Zie. || 18 περὶ τὰ κρούματά τε καὶ διαλέκτους Volkm. (κρουματικὰς v edd.) || 19 φιλομελεῖς Bergk: φιλομαθεῖς codd. φιλότονοι Valg. φιλόμυθοι Volkm. || 23 μὴ add. Westph.

22. *Δεδειγμένου δ' ὅτι ὁ Πλάτων οὔτ' ἀγνοίᾳ οὔτ' ἀπειρίᾳ τὰ ἄλλα παρῃτήσατο, ἀλλ' ὡς οὐ πρέποντα ⟨τῇ⟩ τοιαύτῃ πολιτείᾳ, δείξομεν ἑξῆς ὅτι ἔμπειρος ἁρμονίας ἦν. ἐν γοῦν τῇ ψυχογονίᾳ τῇ ἐν τῷ Τιμαίῳ τήν τε περὶ τὰ μαθήματα καὶ μουσικὴν σπουδὴν ἐπεδείξατο ὧδέ πως* 5
D (36a)· *'καὶ μετὰ ταῦτα συνεπλήρου τά τε διπλάσια καὶ τὰ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας τ' ἐκεῖθεν ἀποτέμνων καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων, ὥστ' ἐν ἑκάστῳ διαστήματι δύο εἶναι μεσότητας.' ἁρμονικῆς γὰρ ἦν ἐμπειρίας τοῦτο τὸ προοίμιον, ὡς αὐτίκα δείξομεν. τρεῖς εἰσι μεσότητες αἱ πρῶται, ἀφ' ὧν λαμβάνεται πᾶσα μεσότης, ἀριθμητική, ἁρμονική, γεωμετρική. τούτων ἡ μὲν ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπερέχει καὶ ὑπερέχεται, ἡ δ' ἴσῳ λόγῳ, ἡ δ' οὔτε λόγῳ οὔτ' ἀριθμῷ. ὁ τοίνυν Πλάτων τὴν ψυχικὴν ἁρμονίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πρὸς ἄλληλα* 15
E *ἐξ ἀνομοίων συμφωνίας δεῖξαι ἁρμονικῶς βουληθείς, ἐν ἑκάστῳ διαστήματι δύο μεσότητας ψυχικὰς ἀπέφηνε κατὰ τὸν μουσικὸν λόγον. τῆς γὰρ διὰ πασῶν ἐν μουσικῇ συμφωνίας δύο διαστήματα μέσα εἶναι συμβέβηκεν, ὧν τὴν ἀναλογίαν δείξομεν. ἡ μὲν γὰρ διὰ πασῶν ἐν διπλασίονι λόγῳ θεωρεῖται· ποιήσει δ' εἰκόνος χάριν τὸν διπλάσιον λόγον κατ' ἀριθμὸν τὰ ἓξ καὶ τὰ δώδεκα· ἔστι δὲ τοῦτο τὸ διάστημα ἀφ' ὑπάτης μέσων ἐπὶ νήτην διεζευγμένων. ὄντων οὖν τῶν ἓξ καὶ ⟨τῶν⟩ δώδεκα ἄκρων, ἔχει ἡ μὲν ὑπάτη μέσων τὸν τῶν ἓξ ἀριθμόν, ἡ δὲ νήτη διεζευγ-* 25
F *μένων τὸν τῶν δώδεκα. λαβεῖν δὴ λοιπὸν χρὴ πρὸς τούτοις ἀριθμοὺς τοὺς μεταξὺ πίπτοντας, ὧν οἱ ἄκροι ὁ μὲν ἐπίτριτος, ὁ δ' ἡμιόλιος φανήσεται· εἰσὶ δ' ὁ τῶν ὀκτὼ καὶ τῶν ἐννέα· τῶν γὰρ ἓξ τὰ μὲν ὀκτὼ ἐπίτριτα, τὰ δ' ἐννέα*

4 Plut. De an. procr. in Tim. c. 29 sq.

1 *δεδειγμένου* αM: *-μένον* vel *-μένων* cet. codd. | *δ' ὅτι* Wy.: *ὅτι δὲ* codd. *ἀπρεπὲς δεδειγμένον. 22. ὅτι δ' ὁ Πλ. . . . πολιτείᾳ ⟨δείξαντες⟩, δείξομεν* Lasserre ‖ 2 *τῇ* add. Zie. ‖ 4 *τὴν περί τε* W.-R. ‖ 6 *μετὰ δὲ ταῦτα συνεπληροῦτο* Plat. ‖ 7 *τὰ* om. Plat. | *τ'*] *ἔτι* Plat. ‖ 9 *ἦν* om. α^1, post *ἐμπειρίας* hab. vqs ‖ 12 *γεωμετρική* Turn.: *γεωμετρουμένη* (ante *ἁρμονική* pon. W.-R.) ‖ 15 *τεττάρων* Lasserre ‖ 24 *τῶν* add. Eγ

ἡμιόλια. τὸ μὲν ἓν ἄκρον τοιοῦτο, τὸ δ' ἄλλο τὸ τῶν δώδεκα
τῶν μὲν ἐννέα ἐπίτριτα, τῶν δ' ὀκτὼ ἡμιόλια. | τούτων **1139**
οὖν τῶν ἀριθμῶν ὄντων μεταξὺ τῶν ἓξ καὶ τῶν δώδεκα,
καὶ τοῦ διὰ πασῶν διαστήματος ἐκ τοῦ διὰ τεττάρων καὶ
5 τοῦ διὰ πέντε συνεστῶτος, δῆλον ὅτι ἕξει ἡ μὲν μέση τὸν
τῶν ὀκτὼ ἀριθμόν, ἡ δὲ παραμέση τὸν τῶν ἐννέα. τούτου
γενομένου, ἕξει ἡ ὑπάτη πρὸς μέσην ὡς παραμέση πρὸς
νήτην διεζευγμένων· ἀπὸ γὰρ ὑπάτης μέσων διὰ τεττά-
ρων ἐπὶ μέσην, ἀπὸ δὲ παραμέσης ἐπὶ νήτην διεζευγμέ-
10 νων διὰ τεττάρων· δῆλον δ' ὅτι καὶ ἀπὸ ὑπάτης μέσων
ἐπὶ νήτην διεζευγμένων διὰ πασῶν. ἡ αὐτὴ δ' ἀναλογία
καὶ ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν εὑρίσκεται· ὡς γὰρ ἔχει τὰ ἓξ πρὸς
τὰ ὀκτώ, οὕτως τὰ ἐννέα πρὸς τὰ δώδεκα· καὶ ὡς ἔχει τὰ
ἓξ πρὸς τὰ ἐννέα, οὕτως τὰ ὀκτὼ πρὸς τὰ δώδεκα· ἐπίτριτα B
15 γὰρ τὰ μὲν ὀκτὼ τῶν ἕξ, τὰ δὲ δώδεκα τῶν ἐννέα, ἡμιό-
λιά τε τὰ μὲν ἐννέα τῶν ἕξ, τὰ δὲ δώδεκα τῶν ὀκτώ. ἀρκέ-
σει τὰ εἰρημένα εἰς τὸ ἐπιδεδειχέναι, ἣν εἶχε περὶ τὰ μαθή-
ματα σπουδὴν καὶ ἐμπειρίαν Πλάτων.

23. Ὅτι δὲ σεμνὴ ἡ ἁρμονία καὶ θεῖόν τι καὶ μέγα, Ἀρι-
20 στοτέλης ὁ Πλάτωνος ⟨μαθητὴς ****⟩ ταυτὶ λέγει (fr. 47)·
'ἡ δ' ἁρμονία ἐστὶν οὐρανία, τὴν φύσιν ἔχουσα θείαν καὶ
καλὴν καὶ δαιμονίαν· τετραμερὴς δὲ τῇ δυνάμει πεφυκυῖα,
δύο μεσότητας ἔχει, ἀριθμητικήν τε καὶ ἁρμονικήν, φαί-
νεταί τε τὰ μέρη αὐτῆς καὶ τὰ μεγέθη καὶ αἱ ὑπεροχαὶ
25 κατ' ἀριθμὸν καὶ ἰσομετρίαν· ἐν γὰρ δυσὶ τετραχόρδοις
ῥυθμίζεται τὰ μέλη.' ταῦτα μὲν τὰ ῥητά. συνεστάναι δ' C
αὐτῆς τὸ σῶμα ἔλεγεν ἐκ μερῶν ἀνομοίων, συμφωνούντων
μέντοι πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς μεσότητας αὐτῆς
κατὰ τὸν ἀριθμητικὸν λόγον συμφωνεῖν. τὸν γὰρ νέατον

1 *μὲν ⟨οὖν⟩* Bern. || 2 *ἐπίτριτον* (sic **F3**) ... *ἡμιόλιον* W.-R. || 8 *διεζευγμένου* α et mus. plerique, item v. 9 | *ὑπάτης* **Nav**[2] Valg.: *παρυπάτης* || 10 *τεττάρων — διά*, omissa in cet. codd., ex **Na** add. Lasserre || 11 *διεζευγμένου* **Na**: em. Zie. || 13 et 14 *οὕτω* edd. || 16 *τε* **Na**: *δὲ* cet. || 20 *πλατωνικὸς* **vqs** | *μαθητὴς* add. et lac. sign. Zie. || 22 *τῇ δύναμει* post *μεσότητας* transpos. malint W.-R. || 25 *καὶ γεωμετρίαν ⟨ἡρμόσθαι⟩* W.-R. || 26 *τὰ μέλη* del. W.-R., *μέρη* pro *μέλη* Westph. || 28 *αὐτοῖς ⟨κατὰ τὸν ἁρμονικὸν καὶ⟩ κατὰ* W.-R. || 29 *νέατον ⟨φθόγγον⟩* W.-R.

πρὸς τὸν ὕπατον ἐκ διπλασίου λόγου ἡρμοσμένον τὴν διὰ πασῶν συμφωνίαν ἀποτελεῖν. ἔχει γάρ, ὡς προείπομεν (p. 18,24), *τὸν νέατον δώδεκα μονάδων, τὸν δ' ὕπατον ἕξ, τὴν δὲ παραμέσην, συμφωνοῦσαν πρὸς ὑπάτην καθ' ἡμιόλιον λόγον, ἐννέα μονάδων· τῆς δὲ μέσης ὀκτὼ εἶναι* 5 *μονάδας ἐλέγομεν. συγκεῖσθαι δὲ διὰ τούτων τῆς μου-* D *σικῆς τὰ κυριώτατα διαστήματα συμβαίνει, τό τε διὰ τεσσάρων ὅ ἐστι κατὰ τὸν ἐπίτριτον λόγον, καὶ τὸ διὰ πέντε ὅ ἐστι κατὰ τὸν ἡμιόλιον λόγον, καὶ τὸ διὰ πασῶν ὅ ἐστι κατὰ τὸν διπλάσιον· ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸν ἐπόγδοον* 10 *σῴζεσθαι, ὅς ἐστι κατὰ τὸν τονιαῖον λόγον. ταῖς αὐταῖς δ' ὑπεροχαῖς ὑπερέχειν καὶ ὑπερέχεσθαι τῆς ἁρμονίας τὰ μέρη ὑπὸ τῶν μερῶν καὶ τὰς μεσότητας ὑπὸ τῶν μεσοτήτων κατά τε τὴν ἐν ἀριθμοῖς ὑπεροχὴν καὶ κατὰ τὴν γεωμετρικὴν δύναμιν συμβαίνει. ἀποφαίνει γοῦν αὐτὰς* 15 *Ἀριστοτέλης τὰς δυνάμεις ἐχούσας τοιαύτας, τὴν μὲν νεάτην τῆς μέσης τῷ τρίτῳ μέρει τῷ αὐτῆς ὑπερέχουσαν,* E *τὴν δ' ὑπάτην ὑπὸ τῆς παραμέσης ὑπερεχομένην ὁμοίως· ὡς γίγνεσθαι τὰς ⟨αὐτὰς⟩ ὑπεροχὰς τῶν πρός τι· τοῖς γὰρ αὐτοῖς μέρεσιν ὑπερέχουσι καὶ ὑπερέχονται· τοῖς γοῦν* 20 *αὐτοῖς λόγοις οἱ ἄκροι τῆς μέσης καὶ παραμέσης ὑπερέχουσι καὶ ὑπερέχονται, ἐπιτρίτῳ καὶ ἡμιολίῳ. τοιαύτη δὴ ὑπεροχή ἐστιν ἡ ἁρμονική. ἡ δὲ τῆς νεάτης ὑπεροχὴ †καὶ τῆς μέσης κατ' ἀριθμητικὸν λόγον ἴσῳ μέρει τὰς ὑπερο-*

5 *μέσης ⟨πρὸς ὑπάτην κατ' ἐπίτριτον λόγον συμφωνούσης⟩* W.-R. || **10** *τὸ διπλάσιον* **a** || **10. 11** *καὶ τὸ τονιαῖον σῴζ., ὅ ἐστι κατὰ τὸν ἐπόγδοον λόγον* W.-R. *λόγον* post *σῴζεσθαι* transpon., deinde *τὸ τονιαῖον* Zie. || **13** *ὑπὸ τῶν μεσοτήτων καὶ τὰς μεσότητας ὑπὸ τῶν μερῶν* W.-R. || **17** *αὐτῆς* codd., corr. Bern. || **18** [*παρα*]*μέσης* W.-R., sed *ὑπάτη* (= 6) a *παραμέση* (= 9) re vera superatur tertia parte ipsius id est *παραμέσης* | aut post *ὑπερέχουσαν* aut post *ὁμοίως* lac. stat. W.-R. || **19** *αὐτὰς* add. Lasserre || **19—20** *τοῖς γὰρ — ὑπερέχονται* del. W.-R. || **21** *οἱ* **N a A**[2]: om. cet. || **22** *τοιαύτη δ' ἡ* W.-R. dub. || **23 — p. 21, 1** *ἡ δὲ — ὑπάτης* sensu carent; sensum, non verba auctoris restituere conati haec proponunt W.-R.: *ἡ δὲ τ. ν. ὑπ. πρὸς τὴν παραμέσην κατ' ἀριθμητικὸν λόγον τρεῖς· ὡσαύτως καὶ ἡ παραμέση ὑπερέχει τῆς ὑπάτης.* Sed praestat *ἡ δὲ τ. ν. ὑπ. καὶ ⟨ἡ⟩* (add. Bern.) *τῆς ⟨παρα⟩μέσης . . . ἐμφαίνουσιν· ⟨ἡ γὰρ νεάτη τρισὶν ὑπερέχει τῆς παραμέσης⟩, ὡσαύτως . . .*

χὰς ἐμφαίνουσιν, ὡσαύτως καὶ ἡ παραμέση τῆς ὑπάτης
τῆς γὰρ μέσης ἡ παραμέση κατὰ τὸν ἐπόγδοον λόγον ὑπερ-
έχει, πάλιν ἡ νεάτη τῆς ὑπάτης διπλασία ἐστίν, ἡ δὲ πα-
ραμέση τῆς ὑπάτης ἡμιόλιος, ἡ δὲ μέση ἐπίτριτος πρὸς F
5 ὑπάτην ἥρμοσται. καὶ τοῖς μὲν μέρεσι καὶ τοῖς πλήθεσι
καὶ ⟨ταῖς ὑπεροχαῖς⟩ κατ' Ἀριστοτέλην ἡ ἁρμονία οὕτως
ἔχουσα πέφυκε.

24. Συνέστηκε δὲ φυσικώτατα ἔκ τε τῆς ἀπείρου καὶ
περαινούσης καὶ ἐκ τῆς ἀρτιοπερίσσου φύσεως καὶ αὐτὴ
10 καὶ τὰ μέρη αὐτῆς πάντα. αὐτὴ μὲν γὰρ ὅλη ἀρτία ἐστί,
τετραμερὴς οὖσα τοῖς ὅροις· τὰ δὲ μέρη αὐτῆς καὶ οἱ λόγοι
ἄρτιοι καὶ περισσοὶ καὶ ἀρτιοπέρισσοι. | τὴν μὲν γὰρ νεά- **1140**
την ἔχει ἀρτίαν ἐκ δώδεκα μονάδων, τὴν δὲ παραμέσην
περισσὴν ἐξ ἐννέα μονάδων, τὴν δὲ μέσην ἀρτίαν ἐξ ὀκτὼ
15 μονάδων, τὴν δ' ὑπάτην ἀρτιοπέρισσον ἓξ μονάδων οὖσαν.
οὕτω δὲ πεφυκυῖα αὐτή τε καὶ τὰ μέρη αὐτῆς πρὸς ἄλληλα
ταῖς ὑπεροχαῖς τε καὶ τοῖς λόγοις, ὅλη θ' ὅλῃ καὶ τοῖς μέρε-
σι συμφωνεῖ.

25. Ἀλλὰ μὴν καὶ αἱ αἰσθήσεις αἱ τοῖς σώμασιν ἐγγιγνό-
20 μεναι διὰ τὴν ἁρμονίαν, αἱ μὲν οὐράνιαι ⟨καὶ⟩ θεῖαι οὖσαι,
μετὰ θεοῦ τὴν αἴσθησιν παρεχόμεναι τοῖς ἀνθρώποις, ὄψις
τε καὶ ἀκοή, μετὰ φωνῆς καὶ φωτὸς τὴν ἁρμονίαν ἐπι-
φαίνουσι· καὶ ⟨αἱ⟩ ἄλλαι δ' αὐταῖς ἀκόλουθοι, ᾗ αἰσθήσεις,
καθ' ἁρμονίαν συνεστᾶσι· πάντα γὰρ καὶ αὗται ἐπιτελοῦ- B
25 σιν οὐκ ἄνευ ἁρμονίας, ἐλάττους μὲν ἐκείνων οὖσαι, οὐκ

c. 24 Aristot. fr. 47 Philol. fr. 1. 5 Diels-Kranz

2—5 τῆς γὰρ — ἥρμοσται del. W.-R. glossema ad p. 20, 7–11 τό τε — λόγον esse rati || 6 ταῖς ὑπεροχαῖς add. W.-R. (καὶ del. Duebner) | ἀριστοτέλη a¹NR2 R3 $\pi_1\pi_2$ || 8 φησί ante φυσικώτατα add. W.-R., συνέστηκε — 10 πάντα Aristotelis verba esse rati | ἀπείρου καὶ περαινούσης] ἀρτίου καὶ περισσοῦ Burette ἀρτίας καὶ περισσῆς Volkm. Westph., sed Hesych. v. πέραινον cft. Bern. || 15 nonne ⟨ἐξ⟩ ἕξ? || 16 οὕτω δὴ Thurot || 17 ὅλη θ' ὅλη W.-R. et sic A || 20 διὰ τὴν ἁρμονίαν del. W.-R., post (21) αἴσθησιν transpon. Volkm. Bern. | καὶ add. Thurot || 21 μετὰ θεοῦ — ἀνθρώποις del. W.-R. || 23 αἱ add. Rose (Aristot. fr. 47) αἱ δ' ἄλλαι Thurot | ᾗ del. Zie.

ἄπο δ' ἐκείνων· ἐκεῖναι γὰρ ἅμα θεοῦ παρουσίᾳ παραγιγνόμεναι τοῖς σώμασι κατὰ λογισμὸν ἰσχυράν τε καὶ καλὴν φύσιν ἔχουσι.

26. Φανερὸν οὖν ἐκ τούτων, ὅτι τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἑλλήνων εἰκότως μάλιστα πάντων ἐμέλησε πεπαιδεῦσθαι μου- 5 σικήν. τῶν γὰρ νέων τὰς ψυχὰς ᾤοντο δεῖν διὰ μουσικῆς πλάττειν τε καὶ ῥυθμίζειν ἐπὶ τὸ εὔσχημον, χρησίμης δηλονότι τῆς μουσικῆς ὑπαρχούσης πρὸς πάντα καιρὸν καὶ πᾶσαν ἐσπουδασμένην πρᾶξιν, προηγουμένως δὲ πρὸς τοὺς C πολεμικοὺς κινδύνους. πρὸς οὓς οἱ μὲν αὐλοῖς ἐχρῶντο, 10 καθάπερ Λακεδαιμόνιοι, παρ' οἷς τὸ καλούμενον Καστόρειον ηὐλεῖτο μέλος, ὁπότε τοῖς πολεμίοις ἐν κόσμῳ προσῄεσαν μαχεσόμενοι. οἱ δὲ καὶ πρὸς λύραν ἐποίουν τὴν πρόσοδον τὴν πρὸς τοὺς ἐναντίους, καθάπερ ἱστοροῦνται μέχρι πολλοῦ χρήσασθαι τῷ τρόπῳ τούτῳ τῆς ἐπὶ τοὺς 15 πολεμικοὺς κινδύνους ἐξόδου Κρῆτες. οἱ δ' ἔτι καὶ καθ' ἡμᾶς σάλπιγξι διατελοῦσι χρώμενοι. Ἀργεῖοι δὲ πρὸς τὴν τῶν Σθενείων τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς πάλην ἐχρῶντο τῷ αὐλῷ· τὸν δ' ἀγῶνα τοῦτον ἐπὶ Δαναῷ μὲν τὴν ἀρχὴν D τεθῆναί φασιν, ὕστερον δ' ἀνατεθῆναι Διὶ Σθενίῳ. οὐ μὴν 20 ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν τοῖς πεντάθλοις νενόμισται προσαυλεῖσθαι, οὐδὲν μὲν κεκριμένον οὐδ' ἀρχαῖον, οὐδ' οἷον ἐνομίζετο παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις, ὥσπερ τὸ ὑπὸ Ἱέρακος πεποιημένον πρὸς τὴν ἀγωνίαν ταύτην ὃ ἐκαλεῖτο Ἐνδρομή· ὅμως δὲ καὶ εἰ ἀσθενές τι καὶ οὐ κεκριμένον, ἀλλ' 25 οὖν προσαυλεῖται.

27. Ἐπὶ μέντοι τῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων οὐδ' εἰδέναι φασὶ τοὺς Ἕλληνας τὴν θεατρικὴν μοῦσαν, ὅλην δ' αὐτοῖς τὴν ἐπιστήμην πρός τε θεῶν τιμὴν καὶ τὴν τῶν νέων παίδευσιν παραλαμβάνεσθαι, μηδὲ τὸ παράπαν ἤδη θεάτρου 30 E παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις κατεσκευασμένου, ἀλλ' ἔτι τῆς μουσικῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναστρεφομένης, ἐν οἷς τιμήν τε τοῦ θείου διὰ ταύτης ἐποιοῦντο καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν

8 καιρὸν om. α || 18 πάλην Na πάλιν cet || 23 τὸ ὑπὸ] τοῦ α || 28 αὐτοῖς W.-R. cum codd.; edebant αὐτῆς (cum Reg.)

ἐπαίνους· εἰκὸς δ' εἶναι ὅτι τὸ θέατρον ὕστερον καὶ τὸ θεωρεῖν πολὺ πρότερον ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν ἔλαβεν. ἐπὶ μέντοι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων τοσοῦτον ἐπιδέδωκε τὸ τῆς διαφθορᾶς εἶδος, ὥστε τοῦ μὲν παιδευτικοῦ 5 *τρόπου μηδεμίαν μνείαν μηδ' ἀντίληψιν εἶναι, πάντας δὲ τοὺς μουσικῆς ἁπτομένους πρὸς τὴν θεατρικὴν προσκεχωρηκέναι μοῦσαν.*

28. **** *εἴποι τις 'ὦ τᾶν, οὐδὲν οὖν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων προσεξεύρηται καὶ κεκαινοτόμηται;' φημὶ καὶ αὐτὸς ὅτι* 10 *προσεξεύρηται, ἀλλὰ μετὰ τοῦ σεμνοῦ καὶ πρέποντος. οἱ* F *γὰρ ἱστορήσαντες τὰ τοιαῦτα Τερπάνδρῳ μὲν τήν τε Δώριον νήτην προσετίθεσαν, οὐ χρησαμένων αὐτῇ τῶν ἔμπροσθεν κατὰ τὸ μέλος, καὶ τὸν Μιξολύδιον δὲ τόνον ὅλον προσεξεύρασθαι λέγεται, καὶ τὸν τῆς ὀρθίου μελῳδίας τρόπον* 15 *τὸν κατὰ τοὺς ὀρθίους πρός ⟨τε⟩ τῷ ὀρθίῳ ⟨καὶ τὸν⟩ σημαντὸν τροχαῖον. εἰ δέ, καθάπερ Πίνδαρός φησι* (fr. 129 Turyn), *καὶ τῶν σκολιῶν μελῶν Τέρπανδρος εὑρετὴς ἦν* **** *ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀρχίλοχος τὴν τῶν τριμέτρων ῥυθμοποιίαν προσεξεῦρε καὶ τὴν εἰς τοὺς οὐχ ὁμογενεῖς ῥυθμοὺς* 20 *ἔντασιν* | *καὶ τὴν παρακαταλογὴν καὶ τὴν περὶ ταῦτα* **1141** *κροῦσιν· πρώτῳ δ' αὐτῷ τά τ' ἐπῳδὰ καὶ τὰ τετράμετρα καὶ τὸ [προ]κρητικὸν καὶ τὸ προσοδιακὸν ἀποδέδοται καὶ ἡ τοῦ ἡρῴου αὔξησις, ὑπ' ἐνίων δὲ καὶ τὸ ἐλεγεῖον, πρὸς δὲ τούτοις ἥ τε τοῦ ἰαμβείου πρὸς τὸν ἐπιβατὸν παίωνα* 25 *ἔντασις καὶ ἡ τοῦ ηὐξημένου ἡρῴου εἴς τε τὸ προσοδιακὸν καὶ τὸ κρητικόν· ἔτι δὲ τῶν ἰαμβείων τὸ τὰ μὲν λέγεσθαι παρὰ τὴν κροῦσιν, τὰ δ' ᾄδεσθαι Ἀρχίλοχόν φασι*

1 Diog. Bab. fr. 64 (SVF III 224) Et. M. s. v. *Ἀρχιθέωρος* || **11** et **18** cf. Lasserre 170sq.

1 *ὅτι εἶναι* codd.: transpos. Westph. *εἶναι* del. Volkm. *ὅτι καὶ* Duebner || **8** *⟨ἴσως δ' ἂν⟩ εἴποι* Bern.; malim *⟨καὶ μὴν ἂν⟩* vel *⟨'τί δ'' ἂν⟩* || **13** *καὶ τὸν — λέγεται* post (**16**) *τροχαῖον* transpon. W.-R. | *προσεξευρῆσθαι*: corr. W.-R. || **15** *πρός ⟨τε⟩ τῷ ὀρθίῳ ⟨καὶ τὸν⟩* Roßbach: *πρὸς τὸν ὄρθιον* || **16** *εἰ*] *ἔτι* cum Valg. edd. || **18** lac. stat. Zie., excidit *ἀμφισβητεῖται* vel sim., cf. p. 8, 29. 9, 3. 12 || **20** *ἔνστασιν* α || **22** *κρητικὸν* Burette: *προκριτικὸν* codd. *προκρητικὸν* Ritschl || **23** *ἡρῴου* Salm.: *πρώτου* || **25** *τὸν προσοδ. καὶ τὸν κρητ.* codd., corr. Ritschl (cum s)

(1141) καταδεῖξαι, εἶθ' οὕτω χρήσασθαι τοὺς τραγικοὺς ποιη-
B τάς, Κρέξον δὲ λαβόντα εἰς διθύραμβον [χρήσασθαι] ἀγα-
γεῖν. οἴονται δὲ καὶ τὴν κροῦσιν τὴν ὑπὸ τὴν ᾠδὴν τοῦτον
πρῶτον εὑρεῖν, τοὺς δ' ἀρχαίους πάντα πρόσχορδα κρού-
ειν. 5

29. Πολυμνήστῳ δὲ τόν θ' ὑπολύδιον νῦν ὀνομαζό-
μενον τόνον ἀνατιθέασι, καὶ τὴν ἔκλυσιν καὶ τὴν ἐκβο-
λὴν πολὺ μείζω πεποιηκέναι φασὶν αὐτόν. καὶ αὐτὸν δὲ
τὸν Ὄλυμπον ἐκεῖνον, ᾧ δὴ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑλληνικῆς τε
καὶ νομικῆς μούσης ἀποδιδόασι, τό τε τῆς ἁρμονίας γένος 10
ἐξευρεῖν φασι, καὶ τῶν ῥυθμῶν τόν τε προσοδιακόν, ἐν
ᾧ ὁ τοῦ Ἄρεως νόμος, καὶ τὸν χορεῖον, ᾧ πολλῷ κέχρηται
ἐν τοῖς Μητρῴοις· ἔνιοι δὲ καὶ τὸν βακχεῖον Ὄλυμπον
οἴονται εὑρηκέναι. δηλοῖ δ' ἕκαστον τῶν ἀρχαίων μελῶν
C ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει. Λᾶσος δ' ὁ Ἑρμιονεὺς (fr. A 10 del 15
Grande) εἰς τὴν διθυραμβικὴν ἀγωγὴν μεταστήσας τοὺς
ῥυθμούς, καὶ τῇ τῶν αὐλῶν πολυφωνίᾳ κατακολουθήσας,
πλείοσί τε φθόγγοις καὶ διερριμμένοις χρησάμενος, εἰς
μετάθεσιν τὴν προϋπάρχουσαν ἤγαγε μουσικήν.

30. Ὁμοίως δὲ καὶ Μελανιππίδης ὁ μελοποιὸς (fr. A 4 20
del Grande) ἐπιγενόμενος οὐκ ἐνέμεινε τῇ προϋπαρχούσῃ
μουσικῇ, ἀλλ' οὐδὲ Φιλόξενος οὐδὲ Τιμόθεος· οὗτος γάρ,
ἑπταφθόγγου τῆς λύρας ὑπαρχούσης ἕως εἰς Τέρπανδρον
τὸν Ἀντισσαῖον, διέρριψεν εἰς πλείονας φθόγγους. ἀλλὰ
γὰρ καὶ ⟨ἡ⟩ αὐλητικὴ ἀφ' ἁπλουστέρας εἰς ποικιλωτέραν 25
D μεταβέβηκε μουσικήν· τὸ γὰρ παλαιόν, ἕως εἰς Μελανιπ-
πίδην τὸν τῶν διθυράμβων ποιητήν, συμβεβήκει τοὺς

2 χρήσασθαι codd. (praeter A²EγReg, qui χρῆσιν, unde διθυ-ράμβων χρῆσιν Volkm.): del. Lasserre || 4 πάντας: em. Westph. || 6 Πολυμνάστῳ codd., corr. W.-R. cf. p. 4, 12. 5, 17. 18 || 7.8 post ἐκβολὴν lac. stat. Westph., πολὺ μείζω del. W.-R. || 14 δηλοῖ Wy.: δῆλον || 19 μουσ. προϋπ. ἤγ. Na || 20 ὁμοίως — 24 φθόγγους post p. 25, 4 διεφθάρη transp. Wy. Westph. W.-R., sed οὗτος γὰρ (22) — φθόγγους del. W.-R. ὁμοίως — 22 Τιμόθεος post φθόγγους transpon. Volkm. || 22 οὐδὲ ante Τιμόθεος edd. (cum v corr.): ὁ δὲ codd. || 22—24 οὗτοι . . . διέρριψαν Westph. || 23 ἕως — 24 Ἀντισ-σαῖον del. Volkm. | εἰς ⟨Ἀριστοκλείδην⟩ Τερπάνδριον Westph. || 25 ἡ add. Zie. || 26 ἕως — 27 ποιητήν del. Volkm. W.-R.

αὐλητὰς παρὰ τῶν ποιητῶν λαμβάνειν τοὺς μισθούς, πρωταγωνιστούσης δηλονότι τῆς ποιήσεως, τῶν δ' αὐλητῶν ὑπηρετούντων τοῖς διδασκάλοις· ὕστερον δὲ καὶ τοῦτο διεφθάρη, ὡς καὶ Φερεκράτη τὸν κωμικὸν εἰσαγαγεῖν τὴν 5 Μουσικὴν ἐν γυναικείῳ σχήματι, ὅλην κατῃκισμένην τὸ σῶμα· ποιεῖ δὲ τὴν Δικαιοσύνην διαπυνθανομένην τὴν αἰτίαν τῆς λώβης καὶ τὴν †Ποίησιν λέγουσαν (fr. 145 CAF I 188).

⟨ΜΟΥΣ.⟩ Λέξω μὲν οὐκ ἄκουσα· σοί τε γὰρ κλύειν
10 ἐμοί τε λέξαι θυμὸς ἡδονὴν ἔχει.
ἐμοὶ γὰρ ἦρξε τῶν κακῶν Μελανιππίδης, E
ἐν τοῖσι πρῶτος ὃς λαβὼν ἀνῆκέ με
χαλαρωτέραν τ' ἐποίησε χορδαῖς δώδεκα.
ἀλλ' οὖν ὅμως οὗτος μὲν ἦν ἀποχρῶν ἀνὴρ
15 ἔμοιγε ‒⏑‒⏑ πρὸς τὰ νῦν κακά.
Κινησίας δέ ⟨μ'⟩ ὁ κατάρατος Ἀττικός,
ἐξαρμονίους καμπὰς ποιῶν ἐν ταῖς στροφαῖς
ἀπολώλεχ' οὕτως, ὥστε τῆς ποιήσεως
τῶν διθυράμβων, καθάπερ ἐν ταῖς ἀσπίσιν, F
20 ἀριστέρ' αὐτοῦ φαίνεται τὰ δεξιά.
ἀλλ' οὖν ἀνεκτὸς οὗτος ἦν ὅμως ἐμοί.
Φρῦνις δ' ἴδιον στρόβιλον ἐμβαλών τινα
κάμπτων με καὶ στρέφων ὅλην διέφθορεν,
ἐν πέντε χορδαῖς δώδεχ' ἁρμονίας ἔχων.

4 φερεκράτην **NMceuvq** || **7** τὴν Ποίησιν] τὴν Μουσικῆν Valg. τὴν [Ποίησιν] Bothe ⟨τὴν Μουσικὴν⟩ τὴν Ποίησιν scil. αἰτίαν εἶναι Bern. ἐκείνην W.-R. τὴν ⟨Μουσικὴν τοιαύτην τὴν⟩ ποίησιν Lasserre; ad sequentia cf. Düring Eranos 43, 176 et Zie. Plutarchea 1124 || **9** sqq. personarum notas add. edd. || **10** θυμὸς] μῦθον Kock Düring μῦθος W.-R. || **12** πρώτοις codd. corr. Meineke || **13** δώδεκα] ἐννέα W.-R. χορδαῖσιν δέκα Volkm. || **15** lac. h. l. stat. Kock, qui et ⟨εἰς τὴν τέχνην⟩ ἔμοιγε proponit, post κακά Dür. || **16–21** post p. 26, 2 transpon. Meineke Volkm. | μ' add. Meineke || **18** ἀπολώλεκέ με codd., corr. Meineke || **21** οὖν Wy.: οὐκ | ἀνεκτὸς Emperius: ἂν εἴποις | χοὗτος W.-R. | ὅμως ἐμοί Wy. ὅμως ὅμως (ἂν εἴποις· οὗτος ἦν ⟨ἀποχρῶν⟩ ὅμως Lasserre) || **24** πέντε χορδαῖς $\alpha^2 A^2$ Barb.: πενταχόρδαις vel -χορδαῖς vel -χόρδοις (sic **vqs**) cet. ἑπτὰ pro πέντε Burette, ἐννέα Ulrici, crucem et huic voci et δώδεχ' affig. W.-R.; at ioculatur comicus

ἀλλ' οὖν ἔμοιγε χοὗτος ἦν ἀποχρῶν ἀνήρ·
εἰ γάρ τι κἀξήμαρτεν, αὖθις ἀνέλαβεν.
ὁ δὲ Τιμόθεός μ', ὦ φιλτάτη, κατορώρυχε
καὶ διακέκναικ' αἴσχιστα. ⟨*ΔΙΚ.*⟩ *Ποῖος οὑτοσὶ*
⟨*ὁ*⟩ *Τιμόθεος;* ⟨*ΜΟΥΣ.*⟩ *Μιλήσιός τις πυρρίας.* 5
1142 *κακά μοι παρέσχεν οὗτος, ἅπαντας οὓς λέγω*
παρελήλυθεν, ἄγων ἐκτραπέλους μυρμηκιάς.
κἂν ἐντύχῃ πού μοι βαδιζούσῃ μόνῃ,
ἀπέδυσε κἀνέδυσε χορδὰς δώδεκα'.

καὶ Ἀριστοφάνης ὁ κωμικὸς (fr. 641 CAF I 551) *μνημο-* 10
νεύει Φιλοξένου (fr. A 15 del Grande) *καί φησιν ὅτι εἰς*
*τοὺς κυκλίους χοροὺς **** μέλη εἰσηνέγκατο. ἡ δὲ Μου-*
σικὴ λέγει ταῦτα·

'ἐξαρμονίους ὑπερβολαίους τ' ἀνοσίους
καὶ νιγλάρους, ὥσπερ τε τὰς ῥαφάνους ὅλην 15
καμπῶν με κατεμέστωσε.'

καὶ ἄλλοι δὲ κωμῳδοποιοὶ ἔδειξαν τὴν ἀτοπίαν τῶν μετὰ
ταῦτα τὴν μουσικὴν κατακεκερματικότων.

B **31.** *Ὅτι δὲ παρὰ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰς μαθήσεις διόρ-*
θωσις ἢ διαστροφὴ γίγνεται, δῆλον Ἀριστόξενος ἐποίησε 20
(fr. 76 Wehrli). *τῶν γὰρ κατὰ τὴν αὑτοῦ ἡλικίαν φησὶ*
Τελεσίᾳ τῷ Θηβαίῳ συμβῆναι νέῳ μὲν ὄντι τραφῆναι ἐν
τῇ καλλίστῃ μουσικῇ, καὶ μαθεῖν ἄλλα τε τῶν εὐδοκι-

2 *εἰ* Barb.: *ἦν* vel *ἤν* cet. (om. Reg.) | *αὖθις* α^2: *αὖτις* || 4 *διακέκναιχ'* codd., corr. Brunck || 5 *ὁ* add. Meineke || 6 ⟨*ΔΙΚ.*⟩ *κακά σοι παρέσχε χοὗτος;* ⟨*ΜΟΥΣ.*⟩ *ἅπαντας* Westph. W.-R. | *οἷς* pro *οὗτος* Wilamowitz Dür. || 7 *παρελήλυθε* gemin. codd. praeter s π_1 π_2 | *ᾄδων* Fritzsche *ἀγαπῶν* Kock *ἐσάγων* W.-R. | post hunc v. inserunt vv. 14—16 Westph. W.-R. (post v. 9 Valg.) deletis verbis (12) *ἡ δὲ Μουσικὴ λέγει ταῦτα* || 8 *κἀτ' ἐντυχὼν* Wy. || 9 *ἀπέλυσε κἀνέλυσε* codd., corr. Wy. | *χορδαῖς* codd.: corr. Zie. | *ἕνδεκα* pro *δώδεκα* Meziriac Meineke || 12 ⟨*μονῳδικὰ*⟩ *μέλη* Westph., ⟨*προβατίων αἰγῶν τε*⟩ W.-R. cl. Aristoph. Plut. 293; lac. signum addidi || 16 *καμπῶν* Elmsley: *κάμπτων* codd. (sed om s, *κάμπων* π_2) || 19 *παρὰ*] *περὶ* Volkm. Westph. || 21 *αὑτοῦ* Wy.: *αὐτοῦ* codd., sed *ἑαυτοῦ* π_1

μούντων καὶ δὴ καὶ τὰ Πινδάρου, τά τε Διονυσίου τοῦ
Θηβαίου καὶ τὰ Λάμπρου καὶ τὰ Πρατίνου καὶ τῶν λοι-
πῶν ὅσοι τῶν λυρικῶν ἄνδρες ἐγένοντο ποιηταὶ κρουμά-
των ἀγαθοί· καὶ αὐλῆσαι δὲ καλῶς καὶ περὶ τὰ λοιπὰ μέ-
5 ρη τῆς συμπάσης παιδείας ἱκανῶς διαπονηθῆναι· παραλ-
λάξαντα δὲ τὴν τῆς ἀκμῆς ἡλικίαν, οὕτω σφόδρα ἐξαπα-
τηθῆναι ὑπὸ τῆς σκηνικῆς τε καὶ ποικίλης μουσικῆς, ὡς C
καταφρονῆσαι τῶν καλῶν ἐκείνων ἐν οἷς ἀνετράφη, τὰ
Φιλοξένου δὲ καὶ Τιμοθέου ἐκμανθάνειν, καὶ τούτων αὐτῶν
10 τὰ ποικιλώτατα καὶ πλείστην ἐν αὐτοῖς ἔχοντα και-
νοτομίαν· ὁρμήσαντά τ' ἐπὶ τὸ ποιειν μέλη καὶ διαπει-
ρώμενον ἀμφοτέρων τῶν τρόπων, τοῦ τε Πινδαρείου καὶ
τοῦ Φιλοξενείου, μὴ δύνασθαι κατορθοῦν ἐν τῷ Φιλοξε-
νείῳ γένει· γεγενῆσθαι δ' αἰτίαν τὴν ἐκ παιδὸς καλλίστην
15 ἀγωγήν.

32. Εἰ οὖν τις βούλεται μουσικῇ καλῶς καὶ κεκριμέ-
νως χρῆσθαι, τὸν ἀρχαῖον ἀπομιμείσθω τρόπον, ἀλλὰ
μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτὴν μαθήμασιν ἀναπληρούτω, καὶ
φιλοσοφίαν ἐπιστησάτω παιδαγωγόν· αὕτη γὰρ ἱκανὴ D
20 κρῖναι τὸ μουσικῇ πρέπον μέτρον καὶ τὸ χρήσιμον. τριῶν
γὰρ ὄντων μερῶν εἰς ἃ διῄρηται τὴν καθόλου διαίρεσιν
ἡ πᾶσα μουσική, διατόνου, χρώματος, ἁρμονίας, ἐπιστή-
μονα χρὴ εἶναι τῆς τούτοις χρωμένης ποιήσεως τὸν μου-
σικῇ προσιόντα καὶ τῆς ἑρμηνείας τῆς τὰ πεποιημένα πα-
25 ραδιδούσης ἐπήβολον. πρῶτον μὲν οὖν κατανοητέον ὅτι
πᾶσα μάθησις τῶν περὶ τὴν μουσικὴν ἐθισμός ἐστιν οὐδέ-
πω προσειληφὼς τὸ τίνος ἕνεκα τῶν διδασκομένων ἕκα-
στον τῷ μανθάνοντι μαθητέον ἐστί. μετὰ δὲ τοῦτ' ἐνθυ-
μητέον ὅτι πρὸς τὴν τοιαύτην ἀγωγήν τε καὶ μάθησιν E

1 Nep. Epam. 2, 1 Plat. Menex. 236a

3 ⟨μελῶν καὶ⟩ κρουμάτων W.-R. || 8 καταφρονῆσαι ⟨μὲν⟩ Turn. || 10 αὐτοῖς codd., corr. Steph. || 13 τοῦ add. Na || 16 εἰ οὖν — 25 ἐπήβολον transpon. post p. 28, 7 ἐχρῶντο Westph. || 21 μερῶν] γενῶν Volkm. || 22 διατόνου — ἁρμονίας del. Westph. et W.-R., qui interpolant ἁρμονικῆς ῥυθμικῆς μετρικῆς || 23 εἶναι ⟨τούτων τε καὶ⟩ W.-R.

οὐδέπω προσάγεται τρόπων ἐξαρίθμησις· ἀλλ' οἱ μὲν πολλοὶ εἰκῇ μανθάνουσιν ὃ ἂν τῷ διδάσκοντι ἢ τῷ μανθάνοντι ἀρέσῃ, οἱ δὲ συνετοὶ τὸ εἰκῇ ἀποδοκιμάζουσιν, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι τὸ παλαιὸν καὶ Μαντινεῖς καὶ Πελληνεῖς· ἕνα γάρ τινα τρόπον ἢ παντελῶς ὀλίγους ἐκλεξάμενοι, οὓς ᾤοντο πρὸς τὴν τῶν ἠθῶν ἐπανόρθωσιν ἁρμόττειν, ταύτῃ τῇ μουσικῇ ἐχρῶντο. 5

33. *Φανερὸν δ' ἂν γένοιτο, εἴ τις ἑκάστην ἐξετάζοι[το] τῶν ἐπιστημῶν, τίνος ἐστὶ θεωρητική· δῆλον γὰρ ὅτι ἡ μὲν ἁρμονικὴ γενῶν τε τῶν τοῦ ἡρμοσμένου καὶ διαστημάτων καὶ συστημάτων καὶ φθόγγων καὶ τόνων καὶ μεταβολῶν* 10 F *συστηματικῶν ἐστι γνωστική· πορρωτέρω δ' οὐκέτι ταύτῃ προελθεῖν οἷόν τε, ὥστ' οὐδὲ ζητεῖν παρὰ ταύτης τὸ διαγνῶναι δύνασθαι, πότερον οἰκείως εἴληφεν ὁ ποιητής, [ὅμ]οιον εἰπεῖν, ἐν Μυσοῖς τὸν Ὑποδώριον* 15 *τόνον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἢ τὸν Μιξολύδιόν τε καὶ Δώριον ἐπὶ τὴν ἔκβασιν ἢ τὸν Ὑποφρύγιόν τε καὶ Φρύγιον ἐπὶ τὸ μέσον. οὐ γὰρ διατείνει ἡ ἁρμονικὴ πραγματεία πρὸς τὰ* **1143** *τοιαῦτα, προσδεῖται δὲ πολλῶν ἑτέρων· | τὴν γὰρ τῆς οἰκειότητος δύναμιν ἀγνοεῖ. οὔτε γὰρ τὸ χρωματικὸν γένος* 20 *οὔτε τὸ ἐναρμόνιον ἥξει ποτ' ἔχον τὴν τῆς οἰκειότητος δύναμιν τελείαν καὶ καθ' ἣν τὸ τοῦ πεποιημένου μέλους ἦθος ἐπιφαίνεται, ἀλλὰ τοῦτο τοῦ τεχνίτου ἔργον. φανερὸν δὴ ὅτι ἑτέρα τοῦ συστήματος ἡ φωνὴ τῆς ἐν τῷ συστήματι κατασκευασθείσης μελοποιίας, περὶ ἧς οὐκ ἔστι* 25 *θεωρῆσαι τῆς ἁρμονικῆς πραγματείας. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος*

7 *ταύτῃ* W.-R.: *αὐτῇ* codd. *αὐτῇ* [*τῇ*] Bern. || **8** *φανερὸν* — p. 30, 18 *συνεφώνουν* transpon. post p. 32, 19 *ποιήμασιν* Westph., *φανερὸν* — p. 30, 8 *εἰρημένα* eodem W.-R. || **8** *ἐξετάζοιτο* codd.: corr. Pohlenz || **9** ⟨*μουσικῶν*⟩ *ἐπιστημῶν* W.-R. || **12** *συστηματικῶν* ⟨*καὶ μελοποιίας*⟩ Volkm. || **13** *προελθεῖν* Bern. (cum **Na**): *προσελθεῖν* || **15** *ὁ ποιητής*] scil. *Φιλόξενος* | *οἷον* W.-R.: *ὅμοιον* codd. *καὶ οἷον* Wy. *ὡς οἷον* Duebner | *εἰπεῖν* del. W.-R. dub. | *ἐν Μυσοῖς* Bergk cl. Aristot. Polit. VIII p. 1342 b 7 sqq.: *ἐν μούσοις* vel *ἐν μούσαις* codd. (*μουσικοῖς* **s v** et **q** ex corr.) *εὐμούσως* Wy. *εὐμούσοις* Lasserre cum **a** || **17** *τὸ μέσον* Volkm.: *τὴν μέσην* || **18** *τῇ ἁρμονικῇ πραγματείᾳ* codd., corr. Burette || **21** *ποτ'* ⟨*ἐν αὐτῷ*⟩ *ἔχον* Westph. (cf. p. 29, 2) || **22** *μέλους* Burette (cum **E Na**): *μέλος*

καὶ περὶ τῶν ῥυθμῶν· οὐδεὶς γὰρ ῥυθμὸς τὴν τῆς τελείας οἰκειότητος δύναμιν ἥξει ἔχων ἐν ἑαυτῷ· τὸ γὰρ οἰκείως ἀεὶ λεγόμενον πρὸς ἦθός τι βλέποντες λέγομεν. τούτου δέ φαμεν αἰτίαν εἶναι σύνθεσίν τινα ἢ μῖξιν ἢ ἀμφότερα. B
5 *οἷον Ὀλύμπῳ τὸ ἐναρμόνιον γένος ἐπὶ Φρυγίου τόνου τεθὲν παίωνι ἐπιβατῷ μιχθέν· τοῦτο γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ ἦθος ἐγέννησεν ἐπὶ τῷ τῆς Ἀθηνᾶς νόμῳ· προσληφθείσης γὰρ μελοποιίας καὶ ῥυθμοποιίας, τεχνικῶς τε μεταληφθέντος τοῦ ῥυθμοῦ μόνον αὐτοῦ καὶ γενομένου τροχαίου ἀντὶ*
10 *παίωνος, συνέστη τὸ Ὀλύμπου ἐναρμόνιον γένος. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ ἐναρμονίου γένους καὶ τοῦ Φρυγίου τόνου διαμενόντων καὶ πρὸς τούτοις τοῦ συστήματος παντός, μεγάλην ἀλλοίωσιν ἔσχηκε τὸ ἦθος· ἡ γὰρ καλουμένη ἁρμονία ἐν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς νόμῳ πολὺ διέστηκε κατὰ τὸ ἦθος* C
15 *τῆς ἀναπείρας. εἰ οὖν προσγένοιτο τῷ τῆς μουσικῆς ἐμπείρῳ τὸ κριτικόν, δῆλον ὅτι οὗτος ἂν εἴη ὁ ἀκριβὴς ἐν μουσικῇ· ὁ γὰρ εἰδὼς τὸ Δωριστὶ ἄνευ τοῦ κρίνειν ἐπίστασθαι τὴν τῆς χρήσεως αὐτοῦ οἰκειότητα οὐκ εἴσεται ὃ ποιεῖ, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἦθος σώσει· ἐπεὶ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν*
20 *Δωρίων μελοποιιῶν ἀπορεῖται, πότερόν ἐστι διαγνωστικὴ ἡ ἁρμονικὴ πραγματεία, καθάπερ τινὲς οἴονται, τῶν Δωρίων, ἢ οὔ.*

Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῆς ῥυθμικῆς ἐπιστήμης πάσης, ὁ γὰρ εἰδὼς τὸν παίωνα τὴν τῆς χρήσεως αὐτοῦ
25 *οἰκειότητα οὐκ εἴσεται διὰ τὸ αὐτὴν μόνην εἰδέναι τὴν τοῦ παίωνος ξύνθεσιν· ἐπεὶ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν παιωνικῶν ῥυθμοποιιῶν ἀπορεῖται, πότερόν ἐστι διαγνωστικὴ ἡ ῥυθμικὴ πραγματεία τούτων, καθάπερ τινές φασιν, ἢ οὐ διατείνει μέχρι τούτου.* D

2 *ἑαυτῷ* **Na**: *αὐτῷ* cet. || 4 *εἶναι* om. *α* || 8—13 ita dant W.-R.: *ῥυθμοποιίας συνέστη* [*τὸ Ὀλ. ἐναρμ. γέν.*]· *ἀλλὰ μὴν καὶ . . . συστήματος παντός, τεχνικῶς τε μεταβληθέντος* (cum Wagenero) *τοῦ ῥυθμοῦ . . . ἀντὶ παίωνος, μεγάλην ἀλλ. ἔσχ. τὸ ἦθος* || 13 *ἁρμονία* del. et lac. ind. Westph. || 14 *κατὰ* om. *α* et **co** || 20 et 21 *Δωρίων* et *τῶν Δωρίων* del. W.-R. || 21 *πραγματεία* ⟨*τούτων*⟩ W.-R. || 25 *μόνον* Volkm. Westph. || 26 *ξύνθεσιν* Wy.: *ξύνεσιν* (vel *σύνεσιν*) vel *ξύνοισιν* vel *ξύνησιν* codd. | *παιωνικῶν* del. W.-R. || 28 *ἢ* om. *α* et **coeu**$\pi_1\pi_2$, ante *καθάπερ* hab. **Na** (et Xyl. Wy.)

Ἀναγκαῖον οὖν δύο τοὐλάχιστον γνώσεις ὑπάρχειν τῷ μέλλοντι διαγνώσεσθαι τό τ' οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον· πρῶτον μὲν τοῦ ἤθους οὗ ἕνεκα ἡ σύνθεσις γεγένηται, ἔπειτα τούτων ἐξ ὧν ἡ σύνθεσις. ὅτι μὲν οὖν οὔθ' ἡ ἁρμονικὴ οὔθ' ἡ ῥυθμικὴ οὔτ' ἄλλη οὐδεμία τῶν καθ' ἓν 5 *μέρος λεγομένων ⟨ἐπιστημῶν⟩ αὐτάρκης αὐτὴ καθ' αὑτὴν τοῦ ἤθους εἶναι διαγνωστικὴ καὶ τῶν ἄλλων κριτική, ἀρκέσει τὰ εἰρημένα.*

34. *Τριῶν δ' ὄντων γενῶν εἰς ἃ διαιρεῖται τὸ ἡρμο-* E *σμένον, ἴσων τοῖς τε τῶν συστημάτων μεγέθεσι καὶ ταῖς* 10 *τῶν φθόγγων δυνάμεσιν, ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς τῶν τετραχόρδων, περὶ ἑνὸς μόνου οἱ παλαιοὶ ἐπραγματεύσαντο, ἐπειδήπερ οὔτε περὶ χρώματος οὔτε περὶ διατόνου οἱ πρὸ ἡμῶν ἐπεσκόπουν, ἀλλὰ περὶ μόνου τοῦ ἐναρμονίου, καὶ αὐτοῦ τούτου περὶ ἕν τι μέγεθος συστήματος, τοῦ κα-* 15 *λουμένου διὰ πασῶν. περὶ μὲν γὰρ τῆς χρόας διεφέροντο, περὶ δὲ τοῦ μίαν εἶναι μόνην αὐτὴν τὴν ἁρμονίαν σχεδὸν πάντες συνεφώνουν. οὐκ ἂν οὖν ποτε συνίδοι τὰ περὶ τὴν ἁρμονικὴν πραγματείαν ὁ μέχρι αὐτῆς τῆς γνώσεως ταύτης προεληλυθώς, ἀλλὰ δηλονότι ⟨ὁ⟩ παρακολουθῶν* 20 F *ταῖς τε κατὰ μέρος ἐπιστήμαις καὶ τῷ συνόλῳ σώματι τῆς μουσικῆς καὶ ταῖς τῶν μερῶν μίξεσί τε καὶ συνθέσεσιν. ὁ γὰρ μόνον ἁρμονικὸς περιγέγραπται τρόπῳ τινί. καθόλου μὲν οὖν εἰπεῖν, ὁμοδρομεῖν δεῖ τήν τ' αἴσθησιν καὶ τὴν διάνοιαν ἐν τῇ κρίσει τῶν τῆς μουσικῆς μερῶν, καὶ* 25 1144 *μήτε προάγειν, | ὃ ποιοῦσιν αἱ προπετεῖς τε καὶ φερόμεναι τῶν αἰσθήσεων, μήθ' ὑστερίζειν, ὃ ποιοῦσιν αἱ*

6 *ἐπιστημῶν* add. Zie. || 7 *διαγνωστικὴ* Westph.: *καὶ γνωστικὴ* | *ἄλλων*] *μελῶν* W.-R. || 9—18 *τριῶν — συνεφώνουν* post p. 32, 26 *ἐπιχειρήσαντα* transpon. Burette, post p. 33, 5 *ἐπίγνωσιν* Westph.; del. Volkm. || 9 *τῶν γενῶν* **Mceu** | *ἡρμοσμένον, ⟨διατόνου χρώματος ἁρμονίας⟩* W.-R. || 10 *⟨ἀν⟩ίσων* Westph. | *διαστημάτων* Westph. || 11 *τετραχόρδων ⟨διαιρέσεσι⟩* Westph. || 15 *αὐτοῦ τούτου* **Na**: *αὐτοῦ τοῦ* **Mceu** *αὖ τούτου* cet. et edd. || 16 *γὰρ* om. α || 17 *μόνην* om. α *μόνην εἶναι* Lasserre || 19 *μέχρις* **Navqs** || 20 *ὁ* add. W.-R. || 23 *καθόλου* — p. 31, 5 *ταῦτα* transpon. post p. 31, 12 *ποιεῖσθαι* W.-R.

βραδεῖαί τε καὶ δυσκίνητοι. γίγνεται δέ ποτ' ἐπί τινων αἰσθήσεων καὶ τὸ συγκείμενον ἐκ τοῦ συναμφοτέρου, καὶ ὑστεροῦσιν αἱ αὐταὶ καὶ προτεροῦσι διά τινα φυσικὴν ἀνωμαλίαν. περιαιρετέον οὖν τῆς μελλούσης ὁμοδρομεῖν αἰ-
5 *σθήσεως ταῦτα.*

35. *Αἰεὶ γὰρ ἀναγκαῖον τρί' ἐλάχιστα εἶναι τὰ πίπτοντα ἅμ' εἰς τὴν ἀκοήν, φθόγγον τε καὶ χρόνον καὶ συλλαβὴν ἢ γράμμα. συμβήσεται δ' ἐκ μὲν τῆς κατὰ τὸν φθόγγον πορείας τὸ ἡρμοσμένον γνωρίζεσθαι, ἐκ δὲ τῆς*
10 *κατὰ χρόνον τὸν ῥυθμόν, ἐκ δὲ τῆς κατὰ γράμμα ἢ συλλαβὴν τὸ λεγόμενον· ὁμοῦ δὲ προβαινόντων, ἅμα τὴν τῆς* B *αἰσθήσεως ἐπιφορὰν ἀναγκαῖον ποιεῖσθαι. ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνο φανερόν, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται, μὴ δυναμένης τῆς αἰσθήσεως χωρίζειν ἕκαστον τῶν εἰρημένων, παρακολου-*
15 *θεῖν τε δύνασθαι τοῖς καθ' ἕκαστα καὶ συνορᾶν τό θ' ἁμαρτανόμενον ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν καὶ τὸ μή. πρῶτον οὖν περὶ συνεχείας γνωστέον. ἀναγκαῖον γάρ ἐστιν ὑπάρχειν τῇ κριτικῇ δυνάμει συνέχειαν· τὸ γὰρ εὖ καὶ τὸ ἐναντίως οὐκ ἐν ἀφωρισμένοις τοῖσδέ τισι γίγνεται φθόγγοις ἢ χρόνοις*
20 *ἢ γράμμασιν, ἀλλ' ἐν συνεχέσιν, ἐπειδὴ μῖξίς τις ἔστι τῶν κατὰ τὴν χρῆσιν ἀσυνθέτων μερῶν. περὶ μὲν οὖν τῆς παρακολουθήσεως τοσαῦτα.* C

36. *Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον ὅτι οἱ μουσικῆς ἐπιστήμονες πρὸς τὴν κριτικὴν πραγματείαν οὐκ εἰσιν*
25 *αὐτάρκεις. οὐ γὰρ οἷόν τε τέλεον γενέσθαι μουσικόν τε καὶ κριτικὸν ἐξ αὐτῶν τῶν δοκούντων εἶναι μερῶν τῆς ὅλης μουσικῆς, οἷον ἔκ τε τῆς τῶν ὀργάνων ἐμπειρίας καὶ τῆς περὶ τὴν ᾠδήν, ἔτι δὲ τῆς περὶ τὴν αἴσθησιν συγγυμνασίας, λέγω δὲ τῆς συντεινούσης εἰς τὴν τοῦ ἡρμο-*
30 *σμένου ξύνεσιν καὶ ἔτι τὴν τοῦ ῥυθμοῦ, πρὸς δὲ τούτοις ἔκ τε τῆς ῥυθμικῆς καὶ τῆς ἁρμονικῆς πραγματείας καὶ τῆς περὶ τὴν κροῦσίν τε καὶ λέξιν θεωρίας, καὶ εἴ τινες*

6 *ἀεὶ* vqs || **8** *τῆς μὲν* α et edd. || **11** *λεγόμενον* ⟨*ἦθος*⟩ Amyot || **16** *περὶ* ⟨*χωρισμοῦ, εἶτα περὶ*⟩ W.-R. || **20** *τῶν* del. W.-R., post **21** *χρῆσιν* transpon. Volkm. || **29** *ἡρμοσμένου* ⟨*καὶ τοῦ λεγομένου*⟩ W.-R.

D *ἄλλαι τυγχάνουσι λοιπαὶ οὖσαι. δι' ἃς δ' αἰτίας οὐχ οἷόν τ' ἐξ αὐτῶν τούτων γενέσθαι κριτικόν, πειρατέον καταμαθεῖν. πρῶτον ἐκ τοῦ ἡμῖν ὑποκεῖσθαι τὰ μὲν τῶν κρινομένων τέλεια, τὰ δ' ἀτελῆ· τέλεια μὲν αὐτό τε τῶν ποιημάτων ἕκαστον, οἷον τὸ ᾀδόμενον ἢ αὐλούμενον ἢ* 5 *κιθαριζόμενον, καὶ ἡ ἑκάστου αὐτῶν ἑρμηνεία, οἷον ἥ τ' αὔλησις καὶ ἡ ᾠδὴ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν τοιούτων· ἀτελῆ δὲ τὰ πρὸς ταῦτα συντείνοντα καὶ τὰ τούτων ἕνεκα γιγνόμενα· τοιαῦτα δὲ τὰ μέρη τῆς ἑρμηνείας. δεύτερον ἐκ τῆς ποιήσεως· ὡσαύτως γὰρ καὶ αὐτὴ ὑπο *** κρίνειε γὰρ* 10 *ἄν τις ἀκούων αὐλητοῦ, πότερόν ποτε συμφωνοῦσιν οἱ* E *αὐλοὶ ἢ οὔ, καὶ πότερον ἡ διάλεκτος σαφὴς ἢ τοὐναντίον· τούτων δ' ἕκαστον μέρος ἐστὶ τῆς αὐλητικῆς ἑρμηνείας, οὐ μέντοι τέλος, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ τέλους γιγνόμενον· παρὰ ταῦτα γὰρ αὖ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα κριθήσεται* 15 *τὸ τῆς ἑρμηνείας ἦθος, εἰ οἰκεῖον ἀποδίδοται τῷ παραποδοθέντι ποιήματι, ὃ μεταχειρίσασθαι καὶ ἑρμηνεῦσαι ὁ ἐνεργῶν βεβούληται. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παθῶν τῶν ὑπὸ τῆς ποιητικῆς σημαινομένων ἐν τοῖς ποιήμασιν.* 20

37. *Ἀτ' οὖν ἠθῶν μάλιστα φροντίδα πεποιημένοι οἱ παλαιοί, τὸ σεμνὸν καὶ ἀπερίεργον τῆς ἀρχαίας μουσικῆς* F *προετίμων. Ἀργείους μὲν γὰρ καὶ κόλασιν ἐπιθεῖναί ποτέ φασι τῇ εἰς τὴν μουσικὴν παρανομίᾳ, ζημιῶσαί τε τὸν [ἐπιχειρήσαντα] πρῶτον [τοῖς] πλείοσι τῶν ἑπτὰ χρήσασθαι* 25 *παρ' αὐτοῖς χορδῶν καὶ παραμιξολυδιάζειν ἐπιχειρήσαντα. Πυθαγόρας δ' ὁ σεμνὸς ἀπεδοκίμαζε τὴν κρίσιν*

6 *καὶ* Westph.: *ἢ* codd. et W.-R. | *αὐτῶν* Volkm.: *αὐτοῦ* || **8** *τὰ*[2] del. W.-R. || **9** *τῆς ⟨ποιήσεως καὶ τῆς⟩ ἑρμ.* W.-R. | *δεύτερον — αὐτή* post v. 19 *ποιήμασιν* transpon. Burette || **10** *⟨τοῦ κρίνειν δεῖν ἡμᾶς καὶ περὶ τῆς οἰκειότητος τῆς τε ἑρμηνείας καὶ⟩ τῆς ποιήσεως* ex. gr. W.-R. | *καὶ αὕτη ὑπό⟨κειται. οὐ μόνον⟩ κρίνειε* W.-R. *καὶ αὐτὴ ὑπό⟨κειται⟩· κρίνειε* Lasserre *ἀπορήσειε* pro *ὑποκρίνειε* sententiam requirere putat Bern. *οὔπω κρίνειε* Bury; lac. post *ὑπο* ind. **N a R3** || **11** *αὐλητοῦ*] *αὐλῳδοῦ* Volkm. || **13** *αὐλῳδικῆς* Volkm. || **16** *παραποιηθέντι* α *παραδοθέντι* **N a** *παραποθέντι* **R3** || **25** *ἐπιχειρήσαντα* del. Volkm. | *τοῖς* del. W.-R. *ταῖς* Volkm. || **26** *χορδῶν*] *τόνων* Westph.

τῆς μουσικῆς τὴν διὰ τῆς αἰσθήσεως· νῷ γὰρ ληπτὴν τὴν ταύτης ἀρετὴν ἔφασκεν εἶναι. τοιγάρτοι τῇ μὲν ἀκοῇ οὐκ ἔκρινεν αὐτήν, τῇ δ' ἀναλογικῇ ἁρμονίᾳ· | αὔταρκές **1145** *τ' ἐνόμιζε μέχρι τοῦ διὰ πασῶν στῆσαι τὴν τῆς μουσικῆς* 5 *ἐπίγνωσιν.*

38. *Οἱ δὲ νῦν τὸ μὲν κάλλιστον τῶν γενῶν, ὅπερ μάλιστα διὰ σεμνότητα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐσπουδάζετο, παντελῶς παρῃτήσαντο, ὥστε μηδὲ τὴν τυχοῦσαν ἀντίληψιν τῶν ἐναρμονίων διαστημάτων τοῖς πολλοῖς ὑπάρ-* 10 *χειν. οὕτως δ' ἀργῶς διάκεινται καὶ ῥᾳθύμως, ὥστε μηδ' ἔμφασιν νομίζειν παρέχειν καθ' ὅλου τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πιπτόντων τὴν ἐναρμόνιον δίεσιν, ἐξορίζειν δ' αὐτὴν ἐκ τῶν μελῳδημάτων· πεφλυαρηκέναι γὰρ τοὺς ⟨δι⟩δαξαντάς τι περὶ τούτου καὶ τῷ γένει τούτῳ κεχρη-* 15 *μένους· ἀπόδειξιν δ' ἰσχυροτάτην τοῦ τἀληθῆ λέγειν* B *φέρειν οἴονται μάλιστα μὲν τὴν αὐτῶν ἀναισθησίαν, ὡς πᾶν, ὅ τι περ ἂν αὐτοὺς ἐκφύγῃ, τοῦτο καὶ δὴ πάντως ἀνύπαρκτον ὂν παντελῶς καὶ ἄχρηστον· εἶτα καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ληφθῆναι διὰ συμφωνίας τὸ μέγεθος, καθάπερ* 20 *τό τε ἡμιτόνιον καὶ τὸν τόνον καὶ τὰ λοιπὰ δὲ τῶν τοιούτων διαστημάτων. ἠγνοήκασι δ' ὅτι καὶ τὸ τρίτον μέγεθος οὕτως ἂν καὶ τὸ πέμπτον ἐκβάλλοιτο καὶ τὸ ἕβδομον· ὧν τὸ μὲν τριῶν, τὸ δὲ πέντε, τὸ δ' ἑπτὰ διέσεών ἐστι· καὶ καθόλου πάνθ' ὅσα περιττὰ φαίνεται τῶν διαστημάτων,* 25 *ἀποδοκιμάζοιτ' ἂν ὡς ἄχρηστα, παρ' ὅσον οὐδὲν αὐτῶν διὰ συμφωνίας λαβεῖν ἔστι· ταῦτα δ' ἂν εἴη ὅσα ὑπὸ τῆς* C *ἐλαχίστης διέσεως μετρεῖται περισσάκις. οἷς ἀκολουθεῖν ἀνάγκη καὶ τὸ μηδεμίαν τῶν τετραχορδικῶν διαιρέσεων χρησίμην εἶναι, πλὴν μόνην ταύτην δι' ἧς πᾶσιν ἀρτίοις* 30 *χρῆσθαι διαστήμασι συμβέβηκεν· αὕτη δ' ἂν εἴη ἥ τε τοῦ συντόνου [καὶ] διατόνου καὶ ἡ τοῦ τονιαίου χρώματος.*

10 *οὕτω* edd. || **13** *γὰρ* Zie: *δὲ* **vsq** *τε* cet. *τε ⟨λέγειν⟩* W.-R. || **14** *δόξαντας* codd.: corr. Zie. (*δοξάζοντας* R3 *δοξάσαντας* Bern.) || **16** *αὐτῶν*: corr. Steph. || **17** *περ* del. Volkm. || **24** *φαίνεται περιττὰ* **Mceu** || **29** *μόνην* $α^2$ Reg.: *μόνον* $α^1$ et cet. || **31** *καὶ* del. Burette Volkm. Westph. | cf. ad p. 10, 3

39. *Τὸ δὲ τὰ τοιαῦτα λέγειν τε καὶ ὑπολαμβάνειν οὐ μόνον τοῖς φαινομένοις ἐναντιουμένων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοῖς μαχομένων. χρώμενοι γὰρ αὐτοὶ ⟨ταῖς⟩ τοιαύταις τετραχόρδων μάλιστα φαίνονται διαιρέσεσιν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ τῶν διαστημάτων ἤτοι περιττά ἐστιν ἢ [ἀν]ἄλογα· μα-* 5
D *λάττουσι γὰρ αἰεὶ τάς τε λιχανοὺς καὶ τὰς παρανήτας. ἤδη δὲ καὶ τῶν ἑστώτων τινὰς παρανιᾶσι φθόγγων ἀλόγῳ τινὶ διαστήματι, προσανιέντες αὐτοῖς τάς τε τρίτας καὶ τὰς παρανήτας, καὶ τὴν τοιαύτην εὐδοκιμεῖν μάλιστά πως οἴονται τῶν συστημάτων χρῆσιν, ἐν ᾗ τὰ πολλὰ τῶν δια-* 10 *στημάτων ἐστὶν ἄλογα, οὐ μόνον τῶν κινεῖσθαι πεφυκότων φθόγγων, ἀλλὰ καί τινων ἀκινήτων ἀνιεμένων, ὥς ἐστι δῆλον τοῖς αἰσθάνεσθαι τῶν τοιούτων δυναμένοις.*

40. *Χρῆσιν δὲ μουσικῆς προσήκουσαν ἀνδρὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος ἐδίδαξε. δηλῶν γὰρ ὅτι ἡ μουσικὴ πολλαχοῦ χρη-* 15 *σίμη, τὸν Ἀχιλλέα πεποίηκε τὴν ὀργὴν πέττοντα τὴν πρὸς*
E *τὸν Ἀγαμέμνονα διὰ μουσικῆς, ἧς ἔμαθε παρὰ τοῦ σοφωτάτου Χείρωνος* (*I* 186–189)·

> *'τὸν δ' εὗρον (φησί) φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,*
> *καλῇ δαιδαλέῃ· περὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν·* 20
> *τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἠετίωνος ὀλέσσας·*
> *τῇ ὅγε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.'*

μάθε, φησὶν Ὅμηρος, πῶς δεῖ μουσικῇ χρῆσθαι· κλέα γὰρ ἀνδρῶν ᾄδειν καὶ πράξεις ἡμιθέων ἔπρεπεν Ἀχιλλεῖ τῷ Πηλέως τοῦ δικαιοτάτου. ἔτι δὲ καὶ τὸν καιρὸν τῆς χρή- 25 *σεως τὸν ἁρμόττοντα διδάσκων Ὅμηρος ἀργοῦντι γυμνάσιον ἐξεῦρεν ὠφέλιμον καὶ ἡδύ. πολεμικὸς γὰρ ὢν καὶ*
F *πρακτικὸς ὁ Ἀχιλλεύς, διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα μῆνιν οὐ μετεῖχε τῶν κατὰ τὸν πόλεμον κινδύνων. ᾠήθη οὖν Ὅμηρος πρέπον εἶναι τὴν ψυχὴν τοῖς* 30 *καλλίστοις τῶν μελῶν παραθήγειν τὸν ἥρωα, ἵν' ἐπὶ τὴν*

2 ⟨τῶν⟩ τοῖς Volkm. Westph. || 3 ἑαυτοῖς Na: αὐτοῖς | ταῖς add. Zie. || 5 ἀνάλογα codd., corr. Meziriac || 6 ἀεὶ v et edd. || 9 παρανήτας] παρυπάτας Westph. W.-R. || 20 ἐπὶ pro περὶ edd. (et Barb.) cum codd. Homeri || 21 ὀλέσας codd. plerique

μετὰ μικρὸν αὐτῷ γενησομένην ἔξοδον παρεσκευασμένος ᾖ· τοῦτο δ' ἐποίει δηλονότι μνημονεύων τῶν πάλαι πράξεων. τοιαύτη ἦν ἡ ἀρχαία μουσικὴ καὶ εἰς τοῦτο χρησίμη. | Ἡρακλέα τε γὰρ ἀκούομεν κεχρημένον μουσικῇ 1145
5 *καὶ Ἀχιλλέα καὶ πολλοὺς ἄλλους, ὧν παιδευτὴς ὁ σοφώτατος Χείρων παραδέδοται, μουσικῆς τε ἅμα ὢν καὶ δικαιοσύνης καὶ ἰατρικῆς διδάσκαλος.*

41. *Καθόλου δ' ὅ γε νοῦν ἔχων οὐ τῶν ἐπιστημῶν ⟨ἂν⟩ ἔγκλημα δήπου θείη, εἴ τις αὐταῖς μὴ κατὰ τρόπον χρῷτο,*
10 *ἀλλὰ τῆς τῶν χρωμένων κακίας ἴδιον εἶναι τοῦτο νομίσειεν. εἰ γοῦν τις τὸν παιδευτικὸν τῆς μουσικῆς τρόπον ἐκπονήσας τύχοι ἐπιμελείας τῆς προσηκούσης ἐν τῇ τοῦ παιδὸς ἡλικίᾳ, τὸ μὲν καλὸν ἐπαινέσει τε καὶ ἀποδέξεται, ψέξει δὲ τὸ ἐναντίον ἔν τε τοῖς ἄλλοις καὶ ἐν τοῖς κατὰ*
15 *μουσικήν, καὶ ἔσται ὁ τοιοῦτος καθαρὸς πάσης ἀγεννοῦς* B
πράξεως, διὰ μουσικῆς τε τὴν μεγίστην ὠφέλειαν καρπωσάμενος, ὄφελος ἂν μέγα γένοιτο αὑτῷ τε καὶ πόλει, μηθενὶ μήτ' ἔργῳ μήτε λόγῳ χρώμενος ἀναρμόστῳ, σῴζων αἰεὶ καὶ πανταχοῦ τὸ πρέπον καὶ σῶφρον καὶ κόσμιον.

20 **42.** *Ὅτι δὲ καὶ ταῖς εὐνομωτάταις τῶν πόλεων ἐπιμελὲς γεγένηται φροντίδα ποιεῖσθαι τῆς γενναίας μουσικῆς, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα μαρτύρια παραθέσθαι ἔστι, Τέρπανδρον δ' ἄν τις παραλάβοι τὸν τὴν γενομένην ποτὲ παρὰ Λακεδαιμονίοις στάσιν καταλύσαντα, καὶ Θαλήταν τὸν*
25 *Κρῆτα, ὅν φασι κατά τι πυθόχρηστον Λακεδαιμονίοις παραγενόμενον διὰ μουσικῆς ἰάσασθαι ἀπαλλάξαι τε τοῦ κατασχόντος λοιμοῦ τὴν Σπάρτην, καθάπερ φησὶ Πρατίνας* C
(fr. 8 Bgk.). *ἀλλὰ γὰρ καὶ Ὅμηρος τὸν κατασχόντα λοιμὸν τοὺς Ἕλληνας παύσασθαι λέγει διὰ μουσικῆς· ἔφη γοῦν*
30 (*A* 472sqq.)·

22 cf. Plut. Lyc. 28, 10 || **24**sqq. cf. Diog. Bab. (SVF III) fr. 84. 83

8 *ἂν* add. Zie. || **9** *αὐταῖς* **Na** edd.: *αὐτὸς* || **10** *ἴδιον* ⟨*ἂν*⟩ Castiglioni || **11** *εἰ γοῦν* W.-R.: *εἶτ' οὖν* || **16** *τε*] *δὲ* Duebner W.-R. || **17** *αὑτῷ* **Na**: *αὐτῷ* | ⟨*τῇ*⟩ *πόλει* malit Bern. | *μηδενὶ* edd. || **19** *ἀεὶ* edd. || **20** *ἐν ταῖς* **Na** Lasserre || **23** *παραβάλοι* malit Bern. || **25** *Λακεδαιμονίους*: corr. Zie.

'οἱ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο,
καλὸν ἀείδοντες παιήονα, κοῦροι Ἀχαιῶν,
μέλποντες Ἑκάεργον· ὁ δὲ φρένα τέρπετ' ἀκούων.'

τούτους τοὺς στίχους, ἀγαθὲ διδάσκαλε, κολοφῶνα τῶν περὶ τῆς μουσικῆς λόγων πεποίημαι, ἐπεὶ φθάσας σὺ τὴν 5 *μουσικὴν δύναμιν διὰ τούτων προαπέφηνας ἡμῖν· τῷ γὰρ ὄντι τὸ πρῶτον αὐτῆς καὶ κάλλιστον ἔργον ἡ εἰς τοὺς θεοὺς* D *εὐχάριστός ἐστιν ἀμοιβή, ἑπόμενον δὲ τούτῳ καὶ δεύτερον τὸ τῆς ψυχῆς καθάρσιον καὶ ἐμμελὲς καὶ ἐναρμόνιον σύστημα.'* 10

Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Σωτήριχος 'ἔχεις' ἔφη 'τοὺς ἐπικυλικείους περὶ μουσικῆς λόγους, ἀγαθὲ διδάσκαλε.'

43. *Ἐθαυμάσθη μὲν οὖν ὁ Σωτήριχος ἐπὶ τοῖς λεχθεῖσι· καὶ γὰρ ἐνέφαινε διὰ τοῦ προσώπου καὶ τῆς φωνῆς τὴν περὶ μουσικὴν σπουδήν. ὁ δ' ἐμὸς διδάσκαλος 'μετὰ τῶν* 15 *ἄλλων' ἔφη 'καὶ τοῦτ' ἀποδέχομαι [ἑκατέρου] ὑμῶν, ὅτι τὴν τάξιν ἑκάτερος τὴν [αὐτὸς] αὑτοῦ ἐφύλαξεν· ὁ μὲν γὰρ Λυσίας, ὅσα μόνον χειρουργοῦντι κιθαρῳδῷ προσῆκεν εἰδέναι, τούτοις ἡμᾶς εἱστίασεν· ὁ δὲ Σωτήριχος, ὅσα καὶ* E *πρὸς ὠφέλειαν καὶ πρὸς θεωρίαν, ἀλλὰ γὰρ καὶ δύναμιν* 20 *καὶ χρῆσιν μουσικῆς συντείνει, διδάσκων ἡμᾶς ἐπεδαψιλεύσατο. ἐκεῖνο δ' οἶμαι ἑκόντας αὐτοὺς ἐμοὶ καταλελοιπέναι· οὐ γὰρ καταγνώσομαι αὐτῶν δειλίαν ὡς αἰσχυνθέντων κατασπᾶν μουσικὴν εἰς τὰ συσσίτια· εἰ γάρ που [καὶ] χρησίμη, καὶ παρὰ πότον, ὡς ὁ καλὸς Ὅμηρος ἀπέφηνε·* 25 *'μολπή' γάρ πού φησιν* (α 152)

'ὀρχηστύς τε, τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.'

καί μοι μηδεὶς ὑπολαβέτω ὅτι πρὸς τέρψιν μόνον χρησίμην ᾠήθη μουσικὴν Ὅμηρος διὰ τούτων, ἀλλὰ γὰρ βαθύ- F *τερός ἐστι νοῦς ἐγκεκρυμμένος τοῖς ἔπεσιν. εἰς γὰρ ὠφέ-* 30

5 *τῆς* om. **Na R2** || **8** *δὲ* om. **vqs**α^1 || **11** *ἐπικυλικείους* Hemsterhusius: *ἐπικυλικίους* codd. praeter **Mceu** qui *ἐπικυκλίους* (*ἐγκυκλίους* Wy. cl. p. 11, 16) || **16** *ἑκατέρου* om. π_1^1, del. W.-R. || **17** *αὐτὸς* del. Volkm. Westph. || **24** *καὶ* del. Zie. (cum **Na R3**) || **25** *παρὰ πότον ὡς* Valg.: *παρατετονώς* codd. (*παρά τε τὸν ⟨σῖτον καὶ παρὰ τὸν πότον⟩ ὡς* Lasserre)

λειαν καὶ βοήθειαν τὴν μεγίστην ⟨τοῖς τοι⟩ούτοις και-
ροῖς παρέλαβε μουσικήν, λέγω δ' εἰς τὰ δεῖπνα καὶ τὰς
συνουσίας τῶν ἀρχαίων. συνέβαινε γὰρ εἰσάγεσθαι μου-
σικὴν ὡς ἱκανὴν ἀντισπᾶν καὶ πραΰνειν τὴν τοῦ οἴνου
5 *ὑπόθερμον δύναμιν, καθάπερ πού φησι καὶ ὁ ὑμέτερος*
Ἀριστόξενος (fr. 122 Wehrli)· *ἐκεῖνος γὰρ ἔλεγεν εἰσάγεσθαι*
μουσικήν, παρ' ὅσον ὁ μὲν οἶνος σφάλλειν πέφυκε τῶν
ἅδην αὐτῷ χρησαμένων τά τε σώματα καὶ τὰς δια | νοίας, **1147**
ἡ δὲ μουσικὴ τῇ περὶ αὐτὴν τάξει τε καὶ συμμετρίᾳ εἰς
10 *τὴν ἐναντίαν κατάστασιν ἄγειν τε καὶ πραΰνειν. παρὰ τοῦ-*
τον οὖν τὸν καιρὸν ὡς βοηθήματι τῇ μουσικῇ τοὺς ἀρχαίους
φησὶ κεχρῆσθαι Ὅμηρος.

44. *Ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ μέγιστον ὑμῖν ὦ ἑταῖροι καὶ μάλι-*
στα σεμνοτάτην ἀποφαῖνον μουσικὴν παραλέλειπται. τὴν
15 *γὰρ τῶν ὄντων φορὰν καὶ τὴν τῶν ἀστέρων κίνησιν οἱ περὶ*
Πυθαγόραν καὶ Ἀρχύταν καὶ Πλάτωνα καὶ οἱ λοιποὶ τῶν
ἀρχαίων φιλοσόφων οὐκ ἄνευ μουσικῆς γίγνεσθαι καὶ
συνεστάναι ἔφασκον· πάντα γὰρ καθ' ἁρμονίαν ὑπὸ τοῦ
θεοῦ κατεσκευάσθαι φασίν. ἄκαιρον δ' ἂν εἴη νῦν ἐπεκτεί-
20 *νειν τοὺς περὶ τούτου λόγους, ⟨καθ⟩αρώτατον δὲ καὶ μου-*
σικώτατον τὸ παντὶ τὸ προσῆκον μέτρον ἐπιτιθέναι.' ταῦτ'
εἰπὼν ἐπαιώνισε, καὶ σπείσας τῷ Κρόνῳ καὶ τοῖς τούτου
παισὶ ⟨καὶ⟩ θεοῖς πᾶσι καὶ Μούσαις, ἀπέλυσε τοὺς ἑστιω-
μένους.

1 *τοῖς τοιούτοις* Zie.: *ἐν τοῖς* **bvqs$\pi_1\pi_2$NaV3** *τὰ τοῖς* **R3** *αὐ-τοῖς* cet. codd. *τοῖς* Volkm. *τοιούτοις* W.-R. *ἀργοῖς* Bury ‖ **2** *παρ-έβαλε* Bern. ‖ **5** *ἡμέτερος* **vqsπ_1** ‖ **9** *αὐτὴν* codd., corr. Westph. ‖ **10** *ἄγει . . . πραΰνει*: corr. Zie. ‖ **13** *ὑμῖν* Wy. (et quaedam Aldinae in mg.): *ὑμῶν* ‖ **19** *ἀπεκτείνειν* **acNι** *ὑπεκτείνειν* **N** *ἀποτείνειν* Herwerden (cum Laur. 80,21 et 30) ‖ **20** *καθαρώτατον* Zie.: *ἀνώτατον* codd. *ἁγιώτατον* Amyot ‖ **21** *τὸ παντὶ*] *τῷ παντὶ* **vqsu** | *τὸ*[2] om. **MceuNι** ‖ **23** *καὶ* add. Zie.: *σὺν* edd. (cum **R3**?), om. codd. ‖ *Μούσαις*] *πάσαις* Zie.

INDICES AD LIBELLVM DE MVSICA

I. INDEX AVCTORVM LAVDATORVM

II. INDEX NOMINVM ET RERVM AD REM MVSICAM PERTINENTIVM

PRAEFATIO

AD *PLVTARCHI PHILOSOPHI LIBROS DE LIBIDINE ET AEGRITVDINE ET PARSNE AN FACVLTAS ANIMI SIT VITA PASSIVA

(77. 78)

De memoria horum libellorum (vel potius fragmentorum; nam utriusque pars tantum servata est), quos primus Thomas Tyrwhitt a. 1773 e codice Harleiano 5612 (**h**) edidit, cf. M. Treu, Z. Gesch. d. Überl. v. Plutarchs Moralia III, Breslau 1884 p. 32. leguntur etiam in Laur. 56, 4 (**i**) et (prior tantum) in Laur. 80, 28 (**k**), cf. Praef. vol. I p. XXIII, una cum Plutarchi Moralibus, differunt tamen ea re quod in inscriptione certe cod. **h** (in **ik** nomen deest) non tantum solito more Plutarchi nomen exhibet, sed *Πλουτάρχου φιλοσόφου*, unde Volkmann et Treu has declamationes non Chaeronensi sed Atheniensi tribuendas esse censuerunt. oblocutus est Zeller, Phil. d. Griechen III 2 p. 808[3]. certe autem Atheniensis aetati non modo argumentum convenit, cum tales quaestiones a Platonicis et Peripateticis aequalibus tractari soleant, sed etiam genus dicendi. nam ut U. de Wilamowitz cognovit (cf. diss. meam De Posidonii libris *Π.παθῶν* Annal. Phil. Suppl. XXIV 593, 1), auctor earum accentus verborum ita rationem habet, ut secundum leges inde a. saec. IV vigentes ante ultimum enuntiati accentum duas pluresve syllabas accentu carentes ponere studeat (velut *λυπεῖται παρόντων, δέδιε μελλόντων*), licet non severae normae se obstringat clausulamque – ◡́ – ◡ ◡ admittat. cf. etiam librum meum 'Die Stoa' II 175.

Codices **hik** (omnes s. XV) ex uno archetypo valde corrupto orti sunt. **i** non nulla propria habet (velut p. 40, 12 *φύσει* pro *φέρει*), quae fortasse e notis margi-

nalibus exemplaris fluxerunt. [In πότ. ψυχ. i sine dubio praestat codicibus **hk**, qui multa menda habent communia, in εἰ μέρος aliquoties vitiosior est quam **h**. Zie.]

Gottingae, Kal. Oct. a. MCMLIII M. POHLENZ

Gottingae, Kal. Nov. a. MCMLVIII K. ZIEGLER

In commentatione p. XV laudata hi loci accuratius explicati sunt: p. 51, 10. 52, 1–3. 53, 2. 54, 21–55, 2. 5. 56, 23. 57, 1. In editione tertia pauca mutavi vel adieci p. 52, 12. 55, 24. 56, 20. 61, 1. 62, 4. 14. 63, 9. 19.

Gottingae, Kal. Ian. a. MCMLXV K. ZIEGLER

Bern. = Bernardakis
Duebn. = Duebner
Ha. = Hartman
Po. = Pohlenz
Ty. = Tyrwhitt
Wy. = Wyttenbach
Zie. = Ziegler

77.

*ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΠΟΤΕΡΟΝ ΨΥΧΗΣ Η ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΚΑΙ ΛΥΠΗ

1. Ἡ μὲν πρόθεσις περὶ ἐπιθυμίας γέγονε καὶ λύπης, πότερον σώματος πάθος ἐστὶν ἢ ἐπὶ σώματι ψυχῆς· καὶ γὰρ εἰ τὴν αὐτοπάθειαν ἀπολύσεται τὸ σῶμα τούτων, οὐ διαφεύξεται τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ διὰ σώματος πάθη φαίνεται, κἂν περὶ ψυχὴν ἀπελέγχηται. ἡ δὲ κοινότης τοῦ λόγου 5 καὶ τὰ λοιπὰ πάθη ζητήσει συνυποβάλλει, φόβον καὶ ἡδονήν, ὧν τὸ μὲν λύπῃ, τὸ δ' ἐπιθυμίᾳ συμπέφυκεν, εἴ γε πᾶς ἄνθρωπος ὧν μὲν λυπεῖται παρόντων, ὧν δὲ δέδιε μελλόντων, ὧν δ' ὀρέγεται [καὶ] μὴ παρόντων, οἷς δ' ἥδεται δεδομένοις. τὸν μὲν γὰρ κόσμον οἱ φυσικοὶ λέγουσιν ἐκ τεττά- 10 ρων σωμάτων πρώτων καὶ μεγίστων συνηρμόσθαι, κατ' ἀντίθεσιν καὶ ἀντίταξιν ἀλλήλοις ἄνω καὶ κάτω φύσει ῥεπόντων, τὴν δὲ κακίαν καὶ ἀκοσμίαν τὴν ἐν ἡμῖν τέσσαρα πάθη τὰ πρῶτα κινεῖ καὶ διαφέρει πρὸς τοὐναντίον ἀτάκτως καὶ ἀλόγως, ἄνω μὲν ἡδονὴ καὶ κάτω λύπη, πρόσω δ' 15

Codd. **hik** || **6** sqq. SVF III 378 sqq. || **15** sqq. SVF III 391 sqq.

Tit. *Πλουτάρχου φιλοσόφου* om. **ik** || **3** *ἀποδύσεται* Ha. sermonem iudicialem tollens | *τούτων* et ad *αὐτ.* et ad *αἰτίαν* spectat || **5** *κἂν* Po.: *καὶ* Ω *ἀλλ' ἃ* (4) et (5) *εἶναι* pro *καὶ* Duebn. | *περὶ ψυχὴν ἐλέγχηται* (ss. ε 1) **i** *ἀπελέγχηται περὶ ψυχήν* **hk** *καὶ περὶ ψ.* ⟨*ὄντ'*⟩ *ἐλέγχεται* Bern. | *τῷ λόγῳ* et (6) *ζητεῖ συνυποβάλλειν* Bern. || **6** *ζητεῖ* **i** sed cf. p. 41, 8; 47, 19; 49, 5 ⟨*τῇ*⟩ *ζητήσει* Wy. | *συναποβάλλει* Ω: corr. Wy. | *φόβον* et p. 41, 1 *φόβος* Ty.: *φθόνον* et *φθόνος* Ω || **8** *ὧνδε διαμελλόντων* (*ὧν δὲ* **k**) Ω: corr. Wy. *ὧν δὲ* pro determinativo usurpatum videtur || **9** *καὶ* (dittogr.) del. Po. | *δεομένοις* Ω: corr. Po. *γενομένοις* non male Ty. || **11** *συνηρῆσθαι* Ω: corr. Po. *συνηρτῆσθαι* Ty. || **12** *καὶ*[1]] *κατὰ* **i** | *φύσει* **i**: *φέρει* **hk** || **14** *πάθη* in mg. add. **k**[1] || **15** *ἄνω* sqq. resp. *ἔπαρσις* sqq.

ἐπιθυμία καὶ ὀπίσω φόβος, ὥσπερ ἐξ ὀργάνων ἀ⟨συμ⟩μέτρων μετασχηματιζομένης ⟨τῆς ψυχῆς⟩. ἔπαρσις γὰρ αὐτῆς ἡδονή, συστολὴ δὲ λύπη· τείνεται δ' εἰς ἐπιθυμίαν, φεύγει δ' ὃ δέδιεν. ὅ γε μὴν θυμός, εἴτε τῆς ἐπιθυμίας 5 *ἐστὶν εἶδος κατ' ὄρεξιν ἀντιλυπήσεως ὑφιστάμενος, εἴτε ἕτερόν τι καὶ διάφορον, πολλάκις δὲ καὶ μαχόμενον πρὸς ἐπιθυμίαν πάθος, ὡς ὑπενόει Πλάτων* (resp. IV 439e sq.), *οὐκ ἄδηλον ὅτι καὶ αὐτὸς παρέξει ζήτησιν,* *** *εἴτε τοῦ σώματος ἐκριπιζόμενος χειμάζει τὸν ἄνθρωπον.*

10 **2.** *Ἔοικε παλαιά τις αὕτη τῷ σώματι διαδικασία πρὸς τὴν ψυχὴν περὶ τῶν παθῶν εἶναι. καὶ Δημόκριτος μὲν* (Vorsokr. 68 B 159) *ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἀναφέρων ⟨τὴν αἰτίαν τοῦ⟩ κακοδαιμον⟨εῖν⟩ φησιν, εἰ τοῦ σώματος αὐτῇ δίκην λαχόντος, παρὰ πάντα τὸν βίον ὧν ὠδύνηται ⟨καὶ⟩ κακῶς πέπον-* 15 *θεν, αὐτὸς γένοιτο τοῦ ἐγκλήματος δι⟨καστής⟩, ἡδέως ἂν καταψηφίσασθαι τῆς ψυχῆς, ἐφ' οἷς τὰ μὲν ἀπώλεσε τοῦ σώματος ταῖς ἀμελείαις καὶ ἐξέλυσε ταῖς μέθαις, τὰ δὲ κατέφθειρε καὶ διέσπασε ταῖς φιληδονίαις, ὥσπερ ὀργάνου τινὸς ἢ σκεύους κακῶς ἔχοντος τὸν χρώμενον ἀφει-* 20 *δῶς αἰτιασάμενος. Θεόφραστος δὲ τοὐναντίον ἔφη τῷ σώματι πολλοῦ τὴν ψυχὴν ἐνοικεῖν, ὀλίγου χρόνου βαρεῖς μισθοὺς ὑποτελοῦσαν, τὰς λύπας, τοὺς φόβους, τὰς ἐπιθυμίας, τὰς ζηλοτυπίας, αἷς συμφερομένη περὶ τὸ σῶμα*

4 cf. Aristoteles de an. 403a 30, cui tamen non ut Stoicis *ὁ θυμὸς εἶδος τῆς ἐπιθυμίας ἐστὶν* || **10** ad cap. 2 cf. mor. 135e || **20** Porphyr. abst. IV 20

1 *ἀμέτρων* Ω: corr. Po. sec. SVF III 471a al. || **2** *μετασχηματιζομένη* Ω: corr. Zie. | add. Zie. (post *τὴν ψυχήν* Po.), cf. (3) *αὐτῆς* (*αὖ τῆς* ik) || **3** *ἡδονῆς* Ω: corr. Ty. | *δὲ* om. hk | *λύπης* i | *τείνεται* i[1] in mg. *γίγνεται* **O** (*γιν.* k) *ἐκτείνεται* Wy. ft. rectius || **5** *εἶδός ἐστι* i || **6** *καί*[2] om. i || **7** *ἐπιθυμίας* ik || **8** ⟨*εἴτε τῆς ψυχῆς ἐκπεφυκὼς*⟩ (post *ἄνθρωπον*) Wy. ⟨*εἴτε τῆς ψυχῆς αὐτῆς κινουμένης*⟩ Po. in codd. nulla lacuna || **9** *ἐκριπτούμενος* Ω: corr. Ha. (cf. 654d) || **12** ⟨*τὴν αἰτίαν τοῦ*⟩ *κακοδαιμον*⟨*εῖν*⟩ Zie.: *κακοδαίμων* Ω *τὴν τοῦ κακῶσαι δύναμιν* Po. (sec. 135e *κακώσεως*) *τὴν αἰτίαν τῆς κακοδαιμονίας* Diels *τὴν κακοδαιμονίαν ἡμῶν* Bern. sec. Patzig || **13** *εἰ . . . αὐτῇ* Wy.: *ἡ . . . αὕτη* || **14** *ὀδυνῆται* hk *ὠδυνῆται* i: corr. Wy. | add. Ty. || **15** add. Ty.: lac. 3–4 (hi) vel 7 (k) lit. Ω || **16** *οἷς*] *ἧς* i | *ἀπώλεσε* Wy.: *ἀπέλυσε* || **19** *ἀφειδῶς*] cf. 135d || **21** *πολλῷ* Ω: corr. Ty.

*δικαιότερον ἂν αὐτῷ δικάζοιτο πηρώσεως ὧν ἐπιλέλη-
σται, καὶ βιαίων ἐφ' οἷς κατέχεται, καὶ ὕβρεως ὧν ἀδο-
ξεῖ καὶ λοιδορεῖται, τῶν ἐκείνου κακῶν ἀναδεχομένη τὰς
αἰτίας οὐ προσηκόντως.*

3. *Ἀγωνιστέον οὖν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. καλὸς γὰρ ὁ* 5
*ἀγών, καὶ τῇ ψυχῇ ὁ λόγος πάντως χρήσιμος, εἰ μὲν οὐκ
αὐτῆς τὰ πάθη φαίνεται, πρὸς ἀπολογίαν, εἰ δ' αὐτῆς,
πρὸς ἀπαλλαγήν· ὥστ' ἢ φυλάξασθαι τὸ ἑκούσιον ἢ μὴ
λοιδορεῖσθαι τὸ ἀλλότριον.*

4. *Ἔδει μὲν τοὺς δογματικοὺς καὶ καταληπτικοὺς εἶναι* 10
*φιλοσόφους φάσκοντας, εἰ μὴ περὶ ἄλλο τι, τήν γε τῶν
παθῶν ἐνάργειαν ὁμολογεῖν ἀλλήλοις καὶ συμφέρεσθαι.
πολὺς δ' αὐτῶν ὁ παράλογός ἐστιν. οἱ μὲν γὰρ ἅπαντα
συλλήβδην ταῦτα τῇ ψυχῇ φέροντες ἀνέθεσαν, ὥσπερ
Στράτων ὁ φυσικός, οὐ μόνον τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ καὶ* 15
*τὰς λύπας, οὐδὲ τοὺς φόβους καὶ τοὺς φθόνους καὶ τὰς
ἐπιχαιρεκακίας, ἀλλὰ καὶ πόνους καὶ ἡδονὰς καὶ ἀλγηδό-
νας καὶ ὅλως πᾶσαν αἴσθησιν ἐν τῇ ψυχῇ συνίστασθαι
φάμενος, καὶ τῆς ψυχῆς τὰ τοιαῦτα πάντ' εἶναι, μὴ τὸν
πόδα πονούντων ἡμῶν, ὅταν προσκρούσωμεν, μηδὲ τὴν* 20
*κεφαλήν, ὅταν κατάξωμεν, μη⟨δὲ⟩ τὸν δάκτυλον, ὅταν
ἐκτέμωμεν· ἀναίσθητα γὰρ τὰ λοιπὰ πλὴν τοῦ ἡγεμονι-
κοῦ, πρὸς ὃ τῆς πληγῆς ὀξέως ἀναφερομένης τὴν αἴσθη-
σιν ἀλγηδόνα καλοῦμεν. ὡς δὲ τὴν φωνὴν τοῖς ὠσὶν
αὐτοῖς ἐνηχοῦσαν ἔξω δοκοῦμεν εἶναι, τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς* 25
*ἐπὶ τὸ ἡγεμονικὸν διάστημα τῇ αἰσθήσει προσλογιζό-
μενοι, παραπλησίως τὸν ἐκ τοῦ τραύματος πόνον οὐχ ὅπου
τὴν αἴσθησιν εἴληφεν, ἀλλ' ὅθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν εἶναι*

15 mor. 904c Capelle RE IV A 303 || 22sqq. impugnat hanc doctrinam (*'διάδοσις'*) Plotin. IV 7, 7

1 *αὐτοῦ* Ω: corr. Wy. | *ὧν* i: *οὖν* hk || 2 *ἐφ'* del. Ha. | *ὕβρεων* Ω: corr. Zie. || 3 ⟨*ἢ*⟩ *τῶν ἐ. κ. ἀναδέχοιτο* Ha. | ⟨*ἀπ'*⟩ *ἐκείνου* Castiglioni || 6 *τῆς ψυχῆς* Ω: corr. Ty. || 9 ⟨*διὰ*⟩ *τὸ*? Po. || 11 ⟨*περὶ*⟩ *τήν γε* subaudiendum || 12 *ἐνέργειαν* Ω: corr. Po. || 15 *οὐ μόνον* — v. 16 *φθόνους* om. i || 16 *φόβους καὶ τοὺς* om. k add.[1] || 17 *ἡδονὰς*] 'ft. *ὀδύνας*' Wy.; potius ⟨*καὶ εὐπαθείας*⟩ vel sim. post *καὶ ἀλγ.* inser. || 21 add. Bern. || 28 *ἄλλοθεν* i

δοκοῦμεν, ἑλκομένης ἐπ' ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς ἀφ' οὗ πέπονθε. διὸ καὶ προσκόψαντες αὐτίκα τὰς ὀφρῦς συνάγομεν, τῷ πληγέντι μορίῳ τοῦ ἡγεμονικοῦ τὴν αἴσθησιν ὀξέως ἀποδιδόντος, καὶ παρεγκάπτομεν ἔσθ' ὅτε τὸ πνεῦμα,
5 *κἂν τὰ μέρη δεσμοῖς διαλαμβάνηται, *** χερσὶ σφόδρα πιέζομεν, ⟨ἐν⟩ιστάμενοι πρὸς τὴν διάδοσιν τοῦ πάθους καὶ τὴν πληγὴν ἐν τοῖς ἀναισθήτοις θλίβοντες, ἵνα μὴ ⟨τῷ⟩ συνάψαι πρὸς τὸ φρονοῦν ἀλγηδὼν γένηται. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Στράτων ἐπὶ πολλοῖς ὡς εἰκὸς τοιούτοις.*

10 **5.** *Ἔνιοι δ' ἄντικρυς καὶ δόξαν καὶ διαλογισμὸν εἰς τὸ σῶμα κατατείνουσιν, οὐδ' εἶναι οὐσίαν ⟨τὸ⟩ παράπαν ψυχῆς λέγοντες, ἀλλὰ τῇ τοῦ σώματος διαφορᾷ καὶ ποιότητι καὶ δυνάμει συντελεῖσθαι τὰ τοιαῦτα. τὸ μὲν γὰρ Περὶ τῶν ἐν Ἅιδου βιβλίον ἐπιγραφόμενον, ἐν ᾧ τὴν*
15 *ψυχὴν τῇ οὐσίᾳ παρυπάρχειν ἀποφαίνεται ὁ λόγος, οἱ μὲν οὐδ' εἶναι τὸ παράπαν Ἡρακλείδου νομίζουσιν, οἱ δὲ πρὸς ἀντιπαρεξαγωγὴν ⟨συν⟩τετάχθαι τῶν εἰρημένων ἑτέροις περὶ οὐσίας ψυχῆς· ὅτῳ ⟨δ' οὖν⟩ γεγραμμένον, ἄντικρυς ἀναιρεῖ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ὡς τοῦ σώματος ἔχοντος ἐν*
20 *αὐτῷ τὰς εἰρημένας δυνάμεις πάσας.*

Οἱ δ' ὥσπερ διὰ μέσου τῶν λόγων ἐπεχείρησαν ἀφορί-

10 ad cap. 5 cf. praeter Heraclidem (fr. 72 Wehrli) Dicaearchi libr. Corinthiacos fr. 5–12 Wehrli) et mor. p. 1119a 1096e. Corssen, Mus. Rhen. LXVII 27

1 *ὑφ' οὗ* Bern. sed de loco agitur || **2** *συνήγαγον ἐν τῷ* Ω: corr. Duebn. *συνηγάγομεν τῷ* Bern. || **4** *παρεγκόπτομεν* Ω: corr. Madv. (idem mendum mor. 130b) || **5** *τὰ*] *τινὰ* Ha. | ⟨*ἀναίσθητα γίνεται τὰ ἄκρα. δεσμῶν δὲ μὴ παρόντων ταῖς*⟩ fere desid. Po. ⟨*ταῖς*⟩ Duebn. || **6** add. Bern. || **7** *θλίβοντες* i: *πλήττοντες* (cf. *πληγὴν* antecedens) hk *ἀποθλίβ.* Po. || **8** ⟨*τῷ*⟩ Po. *συνάψει* Bern. || **9** *τούτοις* k || **10** *δόξαν* ⟨*τε*⟩ Corssen || **11** *οὐσίαν* Po. (cf. v. 15. 18. 19 et 1096e. 1119a): *αἰτίαν* | ⟨*τὸ*⟩ Bern. || **13** [*καὶ*] *δυνάμεις συντ. τὰς τοιαύτας* Corssen || **14** *βιβλίων* i || **15** *παρυπάρχ' αὐτοφαίνεται* h *παρυπάρχειν αὐτὸς φαίνεται* k *παρυπάρχων αὐτὸ φαίνεται* i 'accidens tantum substantiae est' (falso *προυπάρχειν* Corssen) | *οἱ μὲν οὖν δεινοὶ τὸ* Ω: corr. Wy. || **17** add. Wy. || **18** *ὅτῳ δ' οὖν* Po. sec. (*ὅτῳ δὴ*) Duebn.: *οὕτω* (⟨*δ' οὖν ἐστι*⟩ Zie.) || **20** *αὐτῷ* Ω: corr. Zie. || **21** *τῷ λόγῳ* Duebn. Po. (cl. p. 44, 22) *λόγων* ⟨*ἰόντες*⟩ e. g. Zie.

ζειν τῆς ψυχῆς ἴδια πάθη καὶ ἴδια τοῦ σώματος, ἐν κοινῷ
καὶ πλάτος οὐκ ἔχοντι φερόμενοι τόπῳ συνεχύθησαν.
6. *Ὁ γέ τοι Ποσειδώνιος τὰ μὲν εἶναι ψυχικά, τὰ δὲ σω-*
ματικά, καὶ τὰ μὲν οὐ ψυχῆς, περὶ ψυχὴν δὲ ⟨σωματικά, τὰ
δ' οὐ σώματος, περὶ σῶμα δὲ ψυχικά φησι, ψυχικὰ μὲν⟩ 5
ἁπλῶς τὰ ἐν κρίσεσι καὶ ὑπολήψεσιν οἷον ἐπιθυμίας λέ-
γων, φόβους, ὀργάς, σωματικὰ δ' ἁπλῶς πυρετούς, περι-
ψύξεις, πυκνώσεις, ἀραιώσεις, περὶ ψυχὴν δὲ σωματικὰ
ληθάργους, μελαγχολίας, δηγμούς, φαντασίας, διαχύσεις,
ἀνάπαλιν δὲ περὶ σῶμα ψυχικὰ τρόμους καὶ ὠχριάσεις καὶ 10
μεταβολὰς τοῦ εἴδους κατὰ φόβον ἢ λύπην.

Διόδοτος πάλιν ἴδια μέν τινα τοῦ λογικοῦ φησι τῆς
ψυχῆς πάθη, ἴδια δὲ τοῦ συμφυοῦς καὶ ἀλόγου εἶναι,
ῥιπταζόμενος ἐπὶ πάντα καὶ ψηλαφῶντι προσεοικὼς τὰς
διαφοράς. ὅπου γὰρ ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἔργον ἐστὶ διακρῖ- 15
ναι, πότε τῇ περὶ αὐτὰ κακίᾳ τὸ ἐγκεχυμένον διέφθαρκε,
καὶ πάλιν πότε τῶν ὑγρῶν νοσησάν⟨των⟩ διαβέβρωται
[κέκρυπται], ἦπού γε τῆς ψυχῆς ἀναμεμιγμένης εἰς τὸ σῶ-
μα καὶ κατὰ σύγκρασιν ἑνωτικὴν συμπεφυκυίας εὔπορόν
ἐστιν ἐκκαθᾶραι τὴν διαφοράν; ὅρους ψυχῆς καὶ σώματος 20
ἐπιζητεῖς, οὓς ἡ φύσις ἀνεῖλεν, ἐκ δυοῖν μίαν γενέσθαι
σοφιζομένη, καὶ τῷ λόγῳ παρενδῦναι γλιχόμενος δια-
στέλλεις κοινωνίαν οὐδενὶ λυτὴν οὐδὲ χωριστὴν ἢ μόνῳ
θανάτῳ. ἐκεῖνος δὲ τὰ πρὸς ἄλληλα ⟨συγκραθέντα δια⟩-

3sqq. cf. Pohlenz, De Posidonii libris *Π. παθῶν*, Annal. phil. Suppl. XXIV 594, 630 Stoa II 113 || **12** Diodotus Boethi frater (Strabo XVI 757) ? an Stoicus Ciceronis praeceptor?

1 ⟨*τὰ*⟩ *τῆς* Duebn. | *ἴδια*² Zie.: *τὰ* Ω | *κοινῷ*] *κοίλῳ*? Zie. || **4** add. Wy. (sed. *φησι* inser. Zie.) || **5** *τὸ ἐκρίσεσι* i *τὸ κρίσεσι* hk: corr. Wy. || **8** *σωματικὰς* i *σωματικαὶ* hk || **11** *εἴδους* i *ἤθους* hk || **12** *Διόδοτος* Ty.: *δι' ὀδόντος* | *φημὶ* Ω: corr. Ty. || **16** *ποτὲ* Ω: corr. Duebn. | *ἐκκεχυμένον* Ω: corr. Wy. | *διέφθαρται*? Bern. || **17** *νοσῆσαν* Ω: corr. Wy. || **18** del. Duebn. (glossa ad *ἔργον ἐστὶ διακρῖναι*?) *κεκρ.* ⟨*γάρ*⟩ Bern. | *γε* Wy.: *τε* || **19** *κατὰ σύγκρασιν ἑν.* Duebn. (cf. 428a): *κατ' ἐγκράτησιν ἑν.* | *συμπεφυκυῖαν* Ω: corr. Wy. || **21** *μίαν*] obversatur *φύσιν* || **22** *παρενδοῦναι* Ω: corr. Wy. | *ἀρχόμενος* Ω: corr. Po. | *διαστέλλει* Ω: corr. Wy. || **23** *οὐδ' ἑνὶ αὐτὴν* i *οὐδ' ἐνιαυτὴν* hk: corr. Ty. || **24** *δὲ*] *δὴ* Po. | lac. 13 lit. in hk, sine lac. i: suppl. Zie. sec. Wy. (*συνδεθέντα*) et Po. (*συμπαγέντα*)

κόψας ἢ ἀποκρίνας θάτερον, ἐξελέγξει τὴν ἑκατέρου φύσιν ὅσον εἶχεν ἀλλότριον· μέχρι δὲ τούτου τὸ συγκεκραμένον ἡ κοινωνία δείκνυσιν, ἀρνουμένη ἐκ δυοῖν εἶναι, καὶ ἀποκρύπτουσα τὰς ἀμφοῖν εἰς κοινωνίαν ἀρχάς, καὶ ἀνα-
5 πιμπλᾶσα θατέρου θάτερον, ὡς μήτε ψυχῆς εἶναι πάθος ὃ σώματος οὐ καθάπτεται, μήτε σώματος μεταβολὴν ἣ διὰ ψυχῆς οὐ κεχώρηκε. κινδυνεύομεν ὅμοιόν τι ποιεῖν τῇ περὶ τὸν Ὧρον ὑπ' Αἰγυπτίων μυθολογουμένῃ διανομῇ· δικάσαντος ⟨γάρ⟩ τινος τῶν παλαιοτέρων θεῶν, ἐπεὶ τῷ πα-
10 τρὶ τιμωρῶν ἀπέκτεινε τὴν μητέρα, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ καὶ τὸν μυελὸν καταλιπεῖν, περιελεῖν δὲ τὴν πιμελὴν καὶ τὰς σάρκας, ὡς τούτων ἐν τῇ μητρὶ τὴν σύστασιν λαβόντων, ἐκείνων δ' ἀπὸ τοῦ πατρὸς ⟨κατὰ⟩ τὴν γένεσιν ῥυέντων αὐτῷ. καθάπερ γὰρ οὗτοι τῶν σπερ⟨μά⟩των ⟨τὴν⟩ ἄνω-
15 θεν κατὰ φύσιν κρᾶσιν ἀχώριστον ἐπιχειροῦντες διαιρεῖν ἄχρι λόγου μυθώδους καὶ ἀπίστου προέρχονται, τὸν αὐτὸν τρόπον ἡμεῖς σώματος καὶ ψυχῆς εὐθὺς ἐν πρώτῃ καταβολῇ συγχυθέντων πάθη διαλαβεῖν καὶ χωρίσαι ζητοῦντες, ἀκριβοῦς σφόδρα λόγου καθάπερ ὀργάνου λεπτοῦ πρὸς
20 τὴν διαίρεσιν δεόμεθα.

7. Ταύτην ἀπογνόντες ⟨τινὲς⟩ φιλόσοφοί φασι μήτε σώματος εἶναί τι μήτε ψυχῆς ἴδιον πάθος, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ· τὸν γὰρ ἄνθρωπον ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαί τινα [ἄνθρωπον], οὐχὶ τὴν ψυχήν, ὥσπερ γε πάλιν
25 οὐ τὸ σῶμα βάλλειν καὶ ὀρχεῖσθαι καὶ περιπατεῖν, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀμφοτέροις χρώμενον ὥσπερ ἐξ ἀμφοῖν

8 sqq. Hori matricidium novit Plut. De Is. 19. 20, cf. Roeder RE VIII 2450 || **23** sqq. cf. Alex. de an. mant. 104, 34 (Aristot. de an. 408b 13) Simplicius in Arist. de an. p. 58, 14 al.

2 ἀλλότερον i || **3** ἀρνουμένην ἐν δυοῖν Ω: corr. Ty. || **4** κοινῶν Ω: corr. Po. κοινὸν Duebn. | ἀρχὴν hk | ἀναπιμπλάσαι i || **5** πάθη h (corr.[1]) i || **6** ἣ Wy.: ὃ || **7** ⟨οὖν⟩ ὅμοιον Zie. || **8** Ὧρον Ty.: ὅρον ik ὅρον h || **9** add. Zie. | ἐπεὶ Ty.: ἐπὶ Ω || **10** καὶ del. Po. καὶ ⟨γὰρ⟩ Bern. || **13** ἐκεῖνον i | add. Ty. || **14** αὐτῶν i | τῶν σπερμάτων τὴν Wy.: ὥσπερ τῶν || **16** προερρύονται Ω: corr. Wy. || **17** ἡμεῖς Ty.: ἡμῖν || **20** ἐνδεόμεθα Zie. || **21** ἀπογνόντες Ty.: ἀνοίγοντες | add. Bern. ⟨οἱ δὲ⟩ ταύτην Duebn. || **22** σώματα i || **24** τινα] τὸν Wy. | del. Zie. (an ἀλλ' pro ἀνον?)

συνέστηκε. καὶ οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ⟨εἰ⟩ τούτοις μάλιστά πως τὸ ἀληθὲς συμφέρεται. κρίσις γὰρ ἡ λύπη κακοῦ τινος αὐτῷ παρόντος, ἐφ' ᾧ συστέλλεσθαι καθήκει, καὶ ὁ φόβος κακοῦ μέλλοντος, ἀφ' οὗ φεύγειν καθήκει καὶ ἀναχωρεῖν· ὥστε τὸν λυπούμενον αὐτὸν αὐτῷ λέγειν ὅτι 'μοι 5 *κακὸν πάρεστι', καὶ τὸν φοβούμενον ὁμοίως ὅτι 'μοι κακὸν ἔσται'. 'ἐγὼ' δ' οὐκ εἰμι ἡ ψυχή, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος, καὶ τὸ κακὸν οὐκ ἔστι τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου, πενία, νόσος, ἀδοξία, θάνατος. διὸ τήν τε λύπην καὶ τὸν φόβον ἀναγκαῖον εἶναι πάθη τοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐχὶ τῆς ψυχῆς.* 10 *καὶ γὰρ ἄλλως ὁρμὴ μὲν [προσ]πλεονάζουσα τὸ πάθος, τῷ ἀλόγῳ ⟨τὸ⟩ σφοδρὸν ἔχουσα καὶ ἀπειθές· ὁρμᾷ δὲ τὸ ζῷον, οὐχ ἡ ψυχή, πρὸς τὸ κείρασθαι, πρὸς τὸ ὁπλίσασθαι, πρὸς τὸ λούσασθαι ⟨καὶ⟩ κατακλιθῆναι· ταῦτα γάρ ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ πρακτά, τῇ ψυχῇ δ' ἀσύμπτωτα. οἷς καὶ* 15 *πιθανὸν ὁρμᾶν τὸν ἄνθρωπον, οὐχὶ τὴν ψυχήν· εἰ δ' ὁρμᾶν, καὶ ὀρέγεσθαι· οὐκοῦν καὶ ἀλόγως ὀρέγεσθαι, τουτέστιν ⟨ἐπιθυμεῖν⟩· εἰ δ' ἐπιθυμεῖν, καὶ ἥδεσθαι· εἰ δ' ἥδεσθαι, καὶ λυπεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ἐκείνοις ἐξ ἀνάγκης ἕπεσθαι συμβέβηκεν· ὥστε μηδ⟨ὲν⟩ εἶναι ψυχῆς* 20 *ἴδιον, ἀλλὰ καὶ χαίρειν καὶ ἄχθεσθαι καὶ ὀρέγεσθαι καὶ φοβεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον.*

8. *Ταῦτα δ' ἐστὶν οὐ λυόντων τὴν ἀπορίαν, ἀλλ' ἀποδιδρασκόντων. καὶ γὰρ εἰ τὰ μάλιστα φαίη τις εἶναι τοῦ ἀνθρώπου ταῦτα πάθη, μένει τὸ ἀπορεῖν, τίνι καὶ κατὰ τί* 25 *ταῦτα πάσχει, πότερον κατὰ τὴν ψυχὴν ἢ κατὰ τὸ σῶμα.*

2 SVF III 391 sqq. || 11 SVF I 205. 206 III 377. 378 et (*σφοδρόν*) 386 (Aspasius!)

1 *εἰ* add. et *πως* pro *ὡς* Wy. ⟨*εἴ τις πεισθείη*⟩ retento *ὡς* Po. qui cft. v. 24 ⟨*εἴ τις φαίη ὅτι*⟩ *τ.μ. πως* Zie. || 2 *συμφέρεσθαι* i *συμφέρηται* hk || 3 *ἐφ' ᾧ* Po. cf. SVF III 391. 394. 463 al.: *ἐφ' οὗ* Ω (*ἀφ' οὗ* Zie. cl. v. 4) || 4 *κακοῦ* Ty.: *καὶ οὐ* | *φεύγειν* k: *φεύγει* hi || 7 *ἔσται* Ty.: *ἐστιν* || 9 *τε λύπην* Ty.: *τελευτὴν* || 11 *ὁρμεῖ* Ω: corr. Wy. | *προσπλεον.* (*προς· πλ.* h) Ω: corr. Po. *πως πλ.* Wy. *πρός τι πλ.* Duebn. sed cf. SVF || 12 add. Wy. || 14 add. Duebn. ⟨*πρὸς τὸ*⟩ Zie. | *ἐστι* Ty.: *ἐπὶ* || 18 add. Ty. | *ἐπιθυμεῖ* hk *ἐπιθυμῶ* i: corr. Duebn. || 19 *ἥδεσθαι* i: *ἥδεται* hk || 19 *ἐκεῖνοι* h[1]i *ἐκείνη* h[corr.] k: corr. Ty. || 20 *ἔσεσθαι* Ω: corr. Ty. | *μηδ'* Ω: corr. Ty. || 21 *χαίρειν* Ty.: *ἀναιρεῖν*

καὶ ⟨γὰρ⟩ ὀρχεῖται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ ταῖς χερσί, καὶ λακτίζει ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ τοῖς σκέλεσι, καὶ βλέπει κατὰ τὴν ὄψιν, καὶ ἀκούει κατὰ τὰ ὦτα· καὶ ὅλως τὸ μὲν ἔργον ἐστὶ κοινὸν τοῦ ἐκ τούτων πάντων συνεστῶτος, τὴν δ' 5 *αἰτίαν τῆς συμπράξεως ἔχει τὸ μέρος ᾧ προσχρώμενος ἐνεργεῖ ⟨ὁ⟩ ἄνθρωπος. 'ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάικος πολέμοιο' φησὶν Ἀχιλλεύς* (Α 165) *'χεῖρες ἐμαὶ διέπουσιν', οὐκ ἀποστερῶν ἑαυτὸν τῶν πολεμικῶν ἔργων, ὅτι ταῖς χερσὶν ἐπέγραψε τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ δηλῶν ὅτι ταῖς μὲν χερσὶ* 10 *κατειργάζετο τοὺς πολεμίους καὶ τῷ ξίφει, αὐτὸς μέντοι ἦν ὁ διεργαζόμενος. καὶ ὁ λέγων* (Trag. adesp. 412 N.²) *'δεινὸς κολαστὴς πέλεκυς αὐχένος τεμεῖν' οὐ τὸ ὃ κολάζει εἴρηκεν, ἀλλ' ᾧ κολάζουσιν. οὕτως οὖν ὁ ⟨τὴν λύπην καὶ⟩ τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιζητῶν, πότερον τοῦ σώματός ἐστιν ἢ* 15 *τῆς ψυχῆς, οὐκ ἀγνοεῖ ὅτι τὸ λυπούμενον καὶ ἐπιθυμοῦν ἄνθρωπός ἐστι, πότερον ⟨δὲ⟩ τῇ ψυχῇ προσχρώμενος ἢ τῷ σώματι καὶ ⟨κατὰ τὴν ψυχὴν ἢ⟩ κατὰ τὸ σῶμα τοῦτο πάσχει, διηπόρηκεν. ὥστε τὰς προφάσεις ἐάσαντες ἀψώμεθα τοῦ λόγου καὶ κατὰ τὴν ζήτησιν ἤδη ⟨τραπώμεθα⟩.*

20 **9.** *Ὅσοι τοίνυν τὴν ψυχὴν οὐκ ἄφθαρτον οὐδ' ἀθάνατον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπαθῆ πειρῶνται διαφυλάττειν, ῥώμην τινὰ τὴν ἀπάθειαν τῇ ἀφθαρσίᾳ προβαλλόμενοι, καὶ τὸ πάσχον ἀμωσγέπως ἤδη φθορᾶς ἀναδέχεσθαι πεῖραν οἰόμενοι, τὰ δὲ πάθη πάντα καὶ τὰς ἀσθενείας ὥσπερ ἐκ* 25 *ῥίζης τῆς σαρκὸς ἀναβλαστάνειν ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, τῶν*

11 cf. mor. 813f || **22** cf. Plotin. III 6 (*π. τῆς ἀπαθείας τῶν ἀσωμάτων*), 1. 8 || **24** mor. 451a

1 add. Zie. | *ταῖς χερσὶ* cf. Lucian. Salt. 63. 65 mor. 747e ⟨*τοῖς ποσί, καὶ χειρονομεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ*⟩ *τ. χ.* Zie. || **4** *ἐκ τούτων* Po.: *ἐκ τοῦ* hi *ἐκ τῶν* k || **5** *τῆς*] *τι* i || **6** add. Po. (qui et [*ἄνθρ.*] propter clausulam vitiosam | *πολυάιος πολέμου φησὶν ἀχιλεύς* i || **9** *δῆλον* Ω: corr. Bern. || **12** *τρεμεῖν* k *τομεὺς* (ut sine dubio poeta ipse) 813f | *οὐ τὸ* Ty.: *αὐτὸ* | *κολάζει ὃ* Ω (*ὃ* ss. k¹): trp. Nauck || **13** *ᾧ* Ty.: *ὡς* | add. Wy. Duebn. || **16** *ἄνθρωπος* Ω | ⟨*δὲ*⟩ Ty. || **17** ⟨*κατὰ — ἢ*⟩ Po. cf. p. 46, 26 *πάσχει* ⟨*ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν*⟩ Ha. ⟨*εἰ*⟩ *κατὰ τὸ* Duebn. | *τοῦτο*] *τὸ* i || **18** *πάσχειν* Ω: corr. Ty. || **19** add. Wy. || **20** *τῆς ψυχῆς* Ω: corr. Ty. || **22** *τῇ ἀπαθείᾳ τὴν ἀφθαρσίαν* Ω: corr. Ha., cf. Plotin. III 6. 1 || **23** *ἀλλ' ὥς γέ πως* Ω: corr. Ty.

διαφορῶν πρῶτον ἕξονται τῶν περὶ τὰ σώματα φαινομένων κατὰ χρόνους καὶ φύσεις καὶ μεταβολάς. οἷον εὐθὺς ἐν νέοις ἀκμάζει τὸ ἐπιθυμητικόν, ἐν πρεσβύταις ⟨δὲ⟩ τὸ περίλυπον· τοῖς μὲν γὰρ αἷμά τε θερμὸν ἐγκέκραται, καὶ πνεῦμα ῥαγδαῖον ἐπὶ τὰς πράξεις παρέστηκε, καὶ τὸ· σῶμα 5
τοῖς ὀργάνοις καθαροῖς καὶ ἀκραιφνέσιν ἐμμελὲς ἀεὶ καὶ πολύσφυκτον ἀνακινεῖ καὶ ἀναρριπίζει τὰς ἐπιθυμίας, ὥσπερ ἐξ ὕλης νεαρᾶς ἀναπτομένας †περιφέρειν αἵματος, ἐξ ὧν μεταβαλλόμενον ἐπὶ πολλὰ ταῖς ὁρμαῖς τὸν νέον ⟨ὁρῶμεν⟩. ὁ ⟨δὲ⟩ πρέσβυς τοῦ τε θερμοῦ προλιπόντος ἤδη, ᾧ τὸ 10
ἐπιθυμητικὸν ἀνεζωπυρεῖτο, καὶ τῷ πνεύματι χαλῶν καὶ κατατετριμμένος τῷ σώματι περὶ τὰς ἡδονάς, ἀμβλὺ ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ δυσκίνητον ***

2 mor. 450f || 3 sqq. (*αἷμα-πνεῦμα-σῶμα*) mor. 451a

1 *διαφόρων* Ω || 3 *ἐκμάζει* i | ⟨*δὲ*⟩ Zie. || 4 *αἷμα τὸ θερμαῖνον κέκραται* Ω: corr. Wy. || 6 *ἐμμενὲς* ut 446b? || 7 *πολύσφυκτον* cl. 134c Bern.: *πολύσφακτον* Ω *πρόσφατον* Po. | *καὶ* k om. hi || 8 *περιφορᾷ* Wy. *περιφερείᾳ* Bern., sed latere vid. aliud velut *περι⟨σσεύοντος⟩* (*αἵματος πλήθει* 450f) vel *περι⟨ζέοντος φύσει* (idem mendum p. 40, 12) *τοῦ⟩ αἵματος* | *ἐξ ὧν* pro *ἐξὸν* (Ω) et ⟨*ὁρῶμεν*⟩ Wy.; res incerta || 10 ⟨*δὲ*⟩ Bern. | *τοῦ τε* Ty.: *τοῦτο* hi *τοῦ* k | *ὥστε τὸ ἐπιθυμητὸν ἀναζωπυρεῖ τὸ* Ω: corr. Ty. || 11 *χάλων* h *χαλὸν* k || 13 *δυσκίνη* hk *ἀμβλὺς* et *δυσκίνητος* Wy., sed sequi potuit: *ἔχει τὸ παθητικόν*. nullum defectus signum in Ω

78.

*ΕΙ ΜΕΡΟΣ ΤΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΨΥΧΗΣ Η ΔΥΝΑΜΙΣ

1. Περὶ τῆς παθητικῆς καὶ ἀλόγου ζωῆς, πότερα μέρος ἐστὶ τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς ἢ δύναμις, ἐπισκεπτέον. ἐοίκασι γὰρ τῶν ἀρχαίων οἱ μὲν οὕτως, οἱ δ' ἐκείνως ἀποφηνάμενοι περὶ αὐτῆς. ἄξιον οὖν καὶ ἡμᾶς ἀπορήσαντας 5 καὶ ἐπὶ ζήτησιν τραπομένους ταύτῃ δοξάσαι, ᾗπερ δὴ καὶ ζητοῦσι φανεῖται πιθανώτερον.

2. Ὅσοι μὲν οὖν μέρος ἀποδιδόασιν αὐτήν, δόξαιεν ἂν οὐκ εἶναι λέγειν ἔμψυχα τὰ ἄλογα τῶν ζῴων οὐδὲ ψυχὴν ἔχοντα, ἀλλά τι μόριον ψυχῆς, εἴ γε τοῖς ἀλόγοις ἡ πα- 10 θητικὴ μέν ἐστιν, ἡ λογικὴ δ' οὐδαμῶς· ὅσοι δ' αὖ δύναμιν, πρῶτον μὲν ἄτοπον ὅτι τῷ τόπῳ διαχωρίζουσιν ἀπὸ τῆς ἀντιδιαιρουμένης αὐτῇ δυνάμεως, τῆς λογικῆς· οὐ γὰρ διαιροῦνται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δυνάμεις, ὅσαι τοῦ αὐτοῦ τυγχάνουσιν οὖσαι· ἔπειτα ⟨ὅτι⟩ καὶ συνυπάρχειν 15 ποιοῦσι τἀναντία κατὰ ταὐτό. αἱ γὰρ δυνάμεις τοιαῦται ὥστε ἑκάστην, κἂν ὁποσαιοῦν ὦσι, περὶ ὅλον θεωρεῖσθαι τὸ ὑποκείμενον. τὸ δὲ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον οὐχ οὕτω περὶ ψυχήν· ἀποτέμνεσθαι γὰρ δοκεῖ τῆς ὅλης καὶ ποιεῖν

Codd. hi. De argumento cf. Porphyrium et Iamblichum de anima (Stob. I 347sqq. 350, 9sqq. 362, 24sqq. 367, 10sqq., sed iam antea Galenum De Hipp. et Platone alios || 8 cf. Nemes. cap. 16 init.

Tit. τῆς] τοῦ i || 3 γὰρ καὶ τῶν i || 5 δοξάσθαι i | εἴπερ Ω: corr. Ty. | δὴ Bern. ἂν Ω ᾗπερ ἀναζητ. Zie. || 8 οὐκ εἶναι Wy.: ἐκεῖναι i ἐκεῖνα h || 9 μόριον ex μέριον i[1] | εἴ — οὐδαμῶς om. i, post οὖσαι (14) habet h: trp. Wy. | γε Wy.: δὲ h || 10 αὖ Wy.: ἂν || 13 διαιροῦνται ⟨τόπῳ⟩ Wy. || 14 add. Zie. | συνυπάρχει i συνυπαρ̄ h (sic etiam p. 6 1, 2) || 16 ἑκάστην h: ἑκάτερα i | ὅλον Ty.: ὅλην

αὐτὴν τὸ μὲν ἄλλο, τὸ δ' ἄλλο, καὶ τοῦτ' εἰκότως· ἐναντία γάρ· τὰ δ' ἐναντία καθ' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συνυπάρχειν ⟨ἀδύνατον, ...⟩ ἀληθές. οὐδὲν γὰρ ἴσως κωλύει καὶ τἀναντία συνυπάρξαι τὸν εἰρημένον τρόπον, ἐὰν δυνάμεις ὦσι καὶ μὴ ἐνέργειαι λαμβάνωνται. λογίζεσθαι μὲν γὰρ καὶ ἀλο- 5
γιστεῖν ἢ ὑγιάζειν καὶ κακοῦν ⟨ἅμ'⟩ ἄμφω ἀδύνατον· ἡ μέντοι δύναμις τοῦ ⟨ὑγιάζειν καὶ τοῦ⟩ κακοῦν ἅμα περὶ τὸ αὐτό, ἥ ⟨τε τοῦ λογίζεσθαι καὶ τοῦ⟩ ἀλογιστεῖν περὶ τὴν ψυχὴν ἅμα, οὐ μέντοι καὶ αἱ κατὰ ταύτας ἐνέργειαι· καὶ πλείω δὴ τὸ αὐτὸ δύνασθαι οὐθὲν κωλύει, οἷον τὸ 10
ἀληθεύειν τόν τε ἐπιστήμονα καὶ τὸν διαλεκτικόν· οὕτω δὴ καὶ ἀλογιστεῖν τήν τε τῶν ἀλόγων ζῴων ψυχὴν καὶ τὴν ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν ἀλόγων ἐν τῷ εἶναι αὐτῆς τὸ ἀλογιστεῖν ἔχειν (διὸ καὶ ἀεὶ ἀλογιστεῖ καὶ οὐχ ὁτὲ μὲν τοῦτο, ὁτὲ δὲ τὸ ἐναντίον), τὴν δὲ τοῦ ἀνθρώπου τὸ μὲν 15
ἀλογιστεῖν οὐκ ἐν τῷ εἶναι ἔχειν αὐτῆς (οὐ γὰρ ἂν καὶ ἐλογίζετο), τὸ δύνασθαι μέντοι ἀλογιστεῖν καὶ τὸ δύνασθαι λογίζεσθαι. ἐνεργεῖ δὲ κατ' ἄμφω· κατὰ λόγον μέν, ὁπηνίκ' ἂν βλέψῃ πρὸς τὴν ἑαυτῆς οὐσίαν, αὕτη δ' ἐστὶν ὁ ἐν αὐτῇ νοῦς, κατὰ δὲ τὴν ἀλογίαν, ὁπόταν νεύσῃ πρὸς τὰ 20
ἔξω αὐτῆς, ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ αἰσθητά. ἄλλο οὖν τὸ ἐν ἀνθρώπῳ ἄλογον, καὶ ἄλλο τὸ ἐν τοῖς ζῴοις· τὸ μὲν γὰρ ἐν τούτοις ψυχή, τὸ δ' ἐν ἀνθρώπῳ δύναμις· καὶ τοῦτ' ἂν εἴη τῆς τοῦ λογίζεσθαι δυνάμεως ἀχώριστον. ὀρθῶς ἄρα καὶ Ἀριστοτέλης τὴν ἀνθρώπου ψυχὴν δύναμιν συναποκα- 25
λῶν, ὅτι ποτὲ μὲν λογίζεται, ποτὲ δ' οὔ.

19 sqq. cf. Porphyr. sent. 16 || **25** spectatne (*συναποκ.*) ad definit. 412 a 27 414 a 28 ?

1 *αὐτῆς* Zie. | *τὸ μὲν ἄλλην τὸ δ' ἄλλην* Po. || **2** *καθ' ἑνὸς* i Po. | *καὶ*] *κατὰ* Po. | nulla lacuna in codd. ⟨*ἀδύνατον νομίζεται. ἀλλὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον εἴ ἐστιν*⟩ *ἀληθὲς* Wy. ⟨*ἀδύνατον. ἀλλὰ τοῦτ' ἐπισκεπτέον ἀκριβέστερον, μὴ ἐκφύγῃ τὸ*⟩ *ἀλ.* fere Po. || **5** *λαμβάνονται* Ω: corr. Ty. || **6** add. Duebn. || **7** add. Wy. Duebn. || **7. 8** *περὶ τὸ αυτό*] subaudi fere *ὑπάρχειν δύναται* || **8** *ἢ ἀλογιστεῖν* hi: suppl. Po. post Wy. qui [*ἢ*] *καὶ ἡ τοῦ λογ. καὶ τοῦ* suppl. || **12** *ψυχὴν* om. h || **14. 15** *ὅτε* bis Ω: corr. Wy. || **16** *αὐτὴν* Ω: corr. Ty. (*αὐτῆς* vv. 13. 16. 21 Bern.) || **21** *ἀλλ' οὖν* h || **24** *ὀρθῶς* sc. *λέγει* vel sim.

3. Ὅταν οὖν μὴ λογίζηται, ἄλλο τι ἢ ἀλογιστεῖ; ἆρ' οὖν ἡ κατὰ τὸ λογίζεσθαι δύναμις καὶ αὐτὸ ⟨τὸ⟩ λογίζεσθαι ψυχῆς ἐστι, καὶ ἐν χάρτῃ, χάρτης δ' οὔ; ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἑτέρα ἔσται αὐτῆς ⟨ἡ⟩ οὐσία παρὰ τὸ ἔργον καὶ τὴν πρὸς 5 τοῦτο δύναμιν, καὶ ἕξει τι ὑποκείμενον περὶ ὃ θεωρηθήσεται ἡ δύναμις αὐτῆς, καὶ ἔσται τὸ ὄνομα τοῦτο 'ψυχή' τὸ ὑποκείμενον μετὰ τῶν περὶ αὐτὸ θεωρουμένων δυνάμεων· καὶ ζωὴν ἕξει οὐ διὰ πάσης ἑαυτῆς· κατὰ γὰρ τὸ ὑποκείμενον ἄζωος ἔσται, τάχα δὲ καὶ παντάπασιν. οὐδε-10 μία γὰρ αὐτῆς ἐν τῇ φύσει ἐνέργεια ζωτική, ἀλλὰ πάντα δύναμις. δυνάμει οὖν ἔσται ζῶσα.

4. Ἢ τὸ δυνάμει τὸ καθ' ἕξιν ῥητέον, ἵνα πὼς μὲν ἔχῃ ζωήν, πὼς δ' οὐκ ἔχῃ; δύο γὰρ ζωαί, ἡ μὲν ὡς ἕξις, ἡ δ' ὡς τὸ ἐνεργοῦν· καὶ ἡ μὲν ὡς ἕξις ⟨ἡ⟩ ψυχή, ἡ δ' ὡς 15 τὸ ἐνεργοῦν ὁ νοῦς. εἰ οὖν ἡ ὡς ἕξις ζωὴ ἡ ψυχή, ἁπλῆ ἂν εἴη χωρὶς ὑποκειμένου. τοιοῦτον γάρ τι τὴν ψυχὴν ὑπολαμβάνομεν, ὃ τὴν ζωὴν ἔχει σύμφυτον καὶ οὐ παρ' ἄλλου, ἀλλὰ παρ' αὑτῆς· σωμάτων γὰρ τὸ παρ' ἄλλου τὴν ζωὴν μεταλαγχάνειν. εἰ δ' ἦν τι σύνθετον ἡ ψυχή, ἐξ ὑποκει-20 μένου καὶ εἴδους συγκειμένη, οὐκ ἂν ἔσχε παρ' αὑτῆς, ἀλλὰ παρ' ἄλλου τὴν ζωήν· παρὰ γὰρ τοῦ εἴδους, ὥσπερ καὶ τῷ πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι παρὰ τῆς θερμότητος καὶ οὐ παρὰ τῆς ὕλης. ἔπειτα κἂν σῶμα ἦν· τὸ γὰρ ἐξ ὑποκειμένου καὶ εἴδους συνεστηκὸς σῶμα.

25 *5. Δύναμις οὖν ζωτικὴ ἡ ψυχή, δύναμις δ' ἡ ὡς ἕξις. διὰ τοῦτο καὶ ἐλευθέρα καὶ πρὸς τὰς ἐνεργείας ἀκώλυτος. ἔχουσα γὰρ ζωήν, μᾶλλον δ' οὖσα ζωή, κινεῖται καθ' ἑαυτὴν ὁπότε βούλεται. τοῦτο δὲ περὶ τῆς ἔξω σωμάτων ψυχῆς ὑποληπτέον· ἡ γὰρ κρατηθεῖσα σώματι καὶ τοῖς 30 ἐκ τούτου πάθεσιν ἀπόλλυσι τὸ ἐλεύθερον, καὶ οὐχ ὁπότε βούλεται κινεῖσθαι ἐᾶται, ἀλλὰ δεδουλωμένη πέπαυται τῆς*

1 *λογίζεσθαι* i || 2 add. Wy.: *αὐτὸ λογ.* h *αὐτὸ ζῆ* (= *ζήτει*, e nota marg. ?) *λογ.* i || 3 *καὶ*] *ὡς* Bern. probab. || 4 *αὐτῆς*, sed *η* e corr. h | add. Zie. | *παρὰ*] *περὶ*? || 5 *τι* Po. *τὸ* || 8 *αὐτῆς* i || 12.13 *πῶς* bis Ω: corr. Duebn. || 12 *ἔχει* bis h, sed alt. loco in *ἔχῃ* corr.[1] || 14 *ἐνεργεῖν* Ω: corr. i[1] cf. v. 15 | add. Po. cl. v. 15 || 18 *αὐτῆς* Ω: corr. Zie. *αὐτοῦ* Po. || 20 *αὑτῆς* Bern.: *αὐτῆς* || 22 *τὸ* Wy.: *τῷ* || 23 *ἦ* i

ἐνεργείας, καὶ εἴ τις ἐπὶ ψυχῆς ὄλεθρος εἴη, οὗτος ἂν εἴη· οἷον γὰρ ἀπόλλυται σβεννυμένης ἐν αὐτῇ τῆς κατὰ νοῦν ἐνεργείας. ἃ δὲ δοκεῖ ἐνέργειαν ἀποστρέφειν, ταῦτα παθήματα ἂν εἴη μᾶλλον, οὐκ ἐνεργήματα, καὶ οὐκ αὐτῆς ταῦτα, ἀλλὰ τοῦ ζῴου, κατ᾽ αὐτὴν μέντοι. τὸ γὰρ λογίζεσθαι καὶ θεωρεῖν μόνον αὐτῆς, καὶ τοῦθ᾽ ἡ κυρίως ἐνέργεια, τὰ δὲ παρὰ τοῦτο τοῦ ζῴου πάντα, καὶ πάθη μᾶλλον, οὐκ ἐνέργειαι.

6. *Ἀλλὰ πῶς, εἰ κατ᾽ αὐτὴν εὖ πάσχει τὰ ζῷα, οὐκ αὐτὴ παθητική; πάσχειν γὰρ κατὰ τὴν παθητικὴν εὔλογον ψυχὴν ὥσπερ καὶ ὑφαίνειν κατὰ τὴν ὑφαντικήν. ἢ τοῦτο μὲν ἀληθὲς καὶ διδόναι χρή, ἀπορητέον δὲ περὶ τῆς καλουμένης παθητικῆς καὶ περὶ τοῦ πάσχειν ὅλως, πῶς γίνεται, πότερα τῷ μὴ ἐνεργεῖν τὴν ψυχὴν κατὰ λόγον ἢ ἄλλως; εἴ[τε] γὰρ τῷ μὴ ἐνεργεῖν, οὐθέν ἐστι πάθος ἐπαινετόν. φαίνεται δ᾽ ⟨ἐπαινετὰ⟩ πάντα ὁπόσα μετρεῖται ὑπὸ τοῦ λόγου, χρήσιμα ὄντα (ἀρετὰς γὰρ αὐτὰ καλοῦμεν πολιτικὰς καὶ ἐπαινοῦμεν τὸν ἔχοντα αὐτάς)· μετρεῖσθαι δ᾽ οὐκ ἂν ἠδύνατο μὴ ἐφορῶντος αὐτὰ ⟨τοῦ⟩ νοῦ καὶ ἐνδιδόντος αὐτοῖς ἀφ᾽ αὑτοῦ μέτρον καὶ ὅρον· τοῦτο δ᾽ οὐθὲν ἀλλ᾽ ἢ ἐνεργοῦντος περὶ αὐτά, ἐνεργεῖ τε οὖν ἅμα ὁ λόγος καὶ πάσχει τὸ ζῷον, καὶ τῷ αὐτῷ καὶ λογιζόμεθα ἅμα καὶ πάσχομεν· ἓν γὰρ εἶδος ἔχει. δυνάμεις δ᾽ ἦσαν πλείους, ἥ τε τοῦ ἐνεργεῖν καὶ μή; μᾶλλον δὲ μία δύναμις· τὸ γὰρ μὴ ἐνεργεῖν ἀδυναμίας ἂν εἴη, καθ᾽ ὃ καὶ ἀλογιστεῖν ἐλέγετο τὸ ζῷον.*

7. *Ἀλλὰ τῇ τε ὑποθέσει ταύτῃ φαίνεται πλείω τὰ ἑπόμενα ἄτοπα, καὶ ἄλλως ἀποδοῦναι τὰ πάθη τοῖς ἀνθρώποις οὐκ εὔπορον. ἐπισκεπτέον δ᾽ ἔτι, πῶς ἔφαμεν ἐνερ-*

1 *οὗτος* Wy.: *οὕτως* || **3** *ἐνεργεῖν ἀποστρέφει* Ω: corr. Wy. || **9** *αὐτὴν* Duebn.: *αὐτὸ* | *εὖ* (nota marg. ut p. 62, 2 ?) del. Po. || **10** *παθητή* i || **14** *τῷ* Wy.: *τὸ* || **15** *εἴτε γὰρ τὸ μὴ* Ω: corr. Apelt *ἐπεὶ γὰρ τὸ μὴ ἐνεργεῖν οὐθέν ἐστι κτλ.* Wy. || **16** add. Po. | *ἅπαντα* Ω || **19** add. Zie. || **21** *ἐνεργεῖ τε* Wy.: *ἐνεργεῖται* | [*οὖν*] Bern. apodosin hinc incipere statuens || **22** *τὸ αὐτὸ* Ω: corr. Wy. || **23** *εἶδος* Duebn.: *ἤδη* | *ἦσαν*] *ἢ εἰσιν* Zie. || **27** *τῇ* i *τὰ* h | *τε*] *γε* Wy. sed cf. *καὶ ἄλλως* || **29** *δέτι* Ω

γεῖν τε ἅμα τὸν λόγον ⟨καὶ πάσχειν τὸ ζῷον⟩ καὶ εἶναι τὰ πάθη περὶ τὸ συναμφότερον. φαίνεται γὰρ οὐχ ἅμα ταῦτα γινόμενα ἄμφω, ⟨ἀλλὰ⟩ μεινάσης μὲν ἀργῆς τῆς διανοίας ἐπεισελθόντα τὰ πάθη περὶ τὸ συναμφότερον, ⟨ἐγ⟩γενομένων
5 *δὲ τῶν παθῶν παρελθὼν αὖθις ὁ λόγος καὶ διακοσμήσας αὐτά. τίς οὖν ἡ καλουμένη παθητικὴ ψυχή; ἡ αὐτὴ ἥπερ καὶ ⟨ἡ⟩ λογιστική. πάθος γάρ τι αὐτῆς τὸ μὴ ἀπαύστως ἐνεργεῖν, καὶ παθητικὴ ὅτι θεωρεῖν ἀεί τε καὶ συνεχῶς ἀδύνατος. ὅταν οὖν μὴ θεωρῇ, πρὸς τὸ σῶμα ἐπέστραπται*
10 *καὶ ἀπόστροφός ἐστι ⟨τοῦ νοῦ⟩· τοῦ νοῦ δ' οὖσα ἀπόστροφος ἀνοηταίνειν εἰκότως λέγοιτ' ἂν καὶ οὐθὲν ὑγιὲς βλέπειν οὐδὲ κρίνειν ὀρθῶς, ἀλλὰ δοξάζειν τά τε μὴ ἀγαθὰ ⟨ὡς ὄντα ἀγαθὰ⟩ καὶ τοὐναντίον, ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης δόξης καὶ κρίσεως ἀποτελεῖσθαι τὰ πάθη περὶ τὸ σύνθετον,*
15 *σύνθετον δ' ἔκ τε τοῦ σώματος καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς, ἣν ἐνδίδωσιν ἡ ψυχή. ἐνδίδωσι γὰρ ἅπασα δύναμίς τινα ἀφ' αὑτῆς ἀπόρροιαν τῷ ****

1 add. Wy. || **3** add. Bern.; an *μεινάσης μέν⟨τοι⟩*? || **4** *ἐγγενομένων* Zie.: *γενομένων* i *γινομένων* h || **7** add. Zie. || **10** add. Ty. || **11** *λέγοιντ' ἂν* i || **12** *δοξάζει τὰ* Ω (sed *τ* ex *ν* i): corr. Wy. || **13** add. Wy. || **13. 14** *κρίσεώς τε καὶ δόξης* i || **15** *δ'* Duebn.: *τε* || **17** post *τῷ* 1 1/2 paginae in h, 2 in i vacuae